

ОСВІТНІ ТРЕНДИ

професійного розвитку
педагогічних працівників в умовах
неформальної освіти

КНИГА 1

**Збірник навчально-методичних матеріалів
для педагогічних працівників**

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«Центр професійного розвитку педагогічних працівників»
Ужгородської міської ради

Навчально-методичний посібник

Освітні тренди професійного розвитку педагогічних працівників в умовах неформальної освіти

*Збірник навчально-методичних матеріалів
для педагогічних працівників*

КНИГА 1

Ужгород – 2021

Авторський колектив посібника: працівники Центру професійного розвитку педагогічних працівників Ужгородської міської ради: Валерія БЕРЕЖНА, Вікторія БИРКОВИЧ, Ірина ДАНЬКІВ, Роман МОЙСЮК, Ольга ЮРИК, Христина ЯРЕМА.

Рецензенти:

Ірина АНДРОЩУК, докторка педагогічних наук, професорка кафедри теорії та історії педагогіки Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка.

Ярослав СИВОХОП, кандидат педагогічних наук, доцент, директор Закарпатського інституту післядипломної педагогічної освіти.

Освітні тренди професійного розвитку педагогічних працівників в умовах неформальної освіти: збірник навчально-методичних матеріалів для педагогічних працівників. КНИГА 1 / під редак. І. З. Даньків. — Ужгород, ЦПРПП, 2021, - 207 с.— Електрон. аналог друк. вид.

Векторні зображення: *Freepik.com*.

У посібнику подано матеріали заходів, проведених для педагогів закладів освіти Ужгорода. Розкрито різні моделі щодо професійного розвитку педагога в пошуку інноваційних освітніх технологій; професійної підтримки педагогічних працівників з питань упровадження компетентнісного, особистісно орієнтованого, діяльнісного, інклюзивного підходів до навчання здобувачів освіти й нових освітніх технологій; підвищення рівня майстерності вчителів, їхньої фахової та інноваційної компетентностей; створення гнучких інформаційних технологій для розкриття творчого потенціалу педагогів та пошук ефективних шляхів організації освітньої діяльності.

Видання містить інформацію про сучасні освітні тренди, альтернативні школи, включає матеріали з досвіду роботи працівників ЦПРПП Ужгородської міської ради.

У розділі «На замітку педагогу» розміщено матеріали, що є актуальними та дають розгорнуте уявлення про ті документи, що повинні стати для кожного освітянина «настільною книгою».

Навчально-методичний посібник рекомендовано педагогічним працівникам та особам, які зацікавлені у розвитку освітньої галузі.

ЗМІСТ

I. Інтерактивна школа сучасного педагога м. Ужгорода:

- 1.1. Сучасні методи для ефективного навчання (*Вікторія БИРКОВИЧ*).....8
- 1.2. Стратегії кооперації в НУШ – 10 лайфхаків для вчителя
(*Ольга ЮРИК*) 26
- 1.3. Як створити у класі комфортне середовище для кожного учня
(*Вікторія БИРКОВИЧ*) 41
- 1.4. Синхронізація дошкілля і НУШ – практики і ресурси (*Ольга ЮРИК*).... 63
- 1.5. Медіаграмотність для наймолодших: практики та інструменти
(*Ольга ЮРИК*) 75

II. Школа інформаційно-цифрової компетентності педагогів м. Ужгорода:

- 2.1. Як створити власний сайт? (*Роман МОЙСЮК*) 90
- 2.2. Google Forms: опитування, тести і не тільки (*Роман МОЙСЮК*) 103
- 2.3. Qizulet та Classtime – онлайн-сервіси для навчання
(*Христина ЯРЕМА*) 115
- 2.4. Чи все можна знайти? Секрети пошуку в Інтернеті
(*Роман МОЙСЮК*) 127
- 2.5. Як усунути медійний безлад, або де і як зберігати напрацьовані матеріали (*Валерія БЕРЕЖНА*) 141

III. Школа професійної адаптації молодого педагога м. Ужгорода:

- 3.1. Методичні прийоми формування мотивації до навчання
(*Валерія БЕРЕЖНА*) 150
- 3.2. Нетрадиційні форми проведення уроків з учнями
(*Валерія БЕРЕЖНА*) 160

IV. На замітку педагогу:

- 4.1. Сучасний учитель у соціальних мережах (*Ірина ДАНЬКІВ*) 170
- 4.2. Академічна доброчесність – шлях до успіху (*Ірина ДАНЬКІВ*) 178
- 4.3. Професійний стандарт учителя – орієнтир власного професійного розвитку (*Ірина ДАНЬКІВ*) 188
 - 4.3.1. Анкета самооцінювання педагогічної майстерності 193

ПЕРЕДМОВА

З урахуванням тенденцій розвитку освіти, що впроваджується в освітній процес, професіоналізм педагога має вийти на новий якісний рівень. У компонентній формулі Нової української школи провідне місце відводиться педагогу нової формації, що перебуває в авангарді суспільних перетворень: інноватору, умотивованому, компетентному, кваліфікованому, який має свободу творчості, академічну свободу й розвивається професійно та вчиться впродовж життя, має навички координації та взаємодії.

Відкритий і зорієнтований на взаємодію та партнерство Центр професійного розвитку педагогічних працівників Ужгородської міської ради, який відповідає за професійний розвиток педагогів міста Ужгорода, має довіру освітянської спільноти та сприяє професійному розвитку педагога в пошуку інноваційних освітніх технологій; професійної підтримки педагогічних працівників з питань впровадження компетентнісного, особистісно орієнтованого, діяльнісного, інклюзивного підходів до навчання здобувачів освіти й нових освітніх технологій; підвищення рівня майстерності вчителів, їхньої фахової та інноваційної компетентностей.

В епоху стрімкого розвитку цифрових технологій, що забезпечують компетентнісний підхід педагога щодо його освітньої діяльності, виникла потреба в наданні практичної допомоги педагогічним працівникам. **Школа інформаційно-цифрової компетентності педагогів м. Ужгорода** дає змогу її учасникам удосконалювати інформаційно-цифрову компетентність, орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних потреб, а також розглядати питання щодо дотримання норм етики спілкування в мережевих спільнотах.

Для удосконалення професійної компетентності педагогічних працівників та підвищення ефективності їхньої діяльності Центр створив **Інтерактивну школу сучасного педагога м. Ужгорода**, яка заснована на досягненнях науки та передового досвіду системи організаційної, пошукової, науково-

практичної діяльності. Шляхом створення сучасного практичного освітнього середовища з інноватики слухачі Школи підвищують свій професійний рівень.

Діяльність **Школи професійної адаптації молодого педагога м. Ужгорода** створює сприятливі умови щодо максимально швидкого включення молодих спеціалістів в освітній процес. Під час засідань Школи слухачі ознайомлюються з інноваційними процесами в освіті, з педагогічним досвідом та визначенням шляхів їх творчого використання в практичній діяльності. Попередження типових помилок, протиріч та труднощів в організації навчальних занять, пошук шляхів їх подолання та формування індивідуального стилю творчої діяльності молодих педагогів – це основні завдання Школи для молодого педагога.

Отже, у навчально-методичному посібнику розміщено матеріали проведених вебінарів, що знаходяться в онлайн-записі на YouTube-каналі Центру професійного розвитку педагогічних працівників Ужгородської міської ради.

У виданні, що складене на основі набутого досвіду та реалізоване у форматі різних методичних заходів, представлені різні моделі освітніх трендів, що допоможуть учителю набути нових умінь, отримати навички застосування інноваційних освітніх технологій.

Навчально-методичний посібник рекомендовано педагогічним працівникам та особам, зацікавленим у розвитку освітньої галузі.

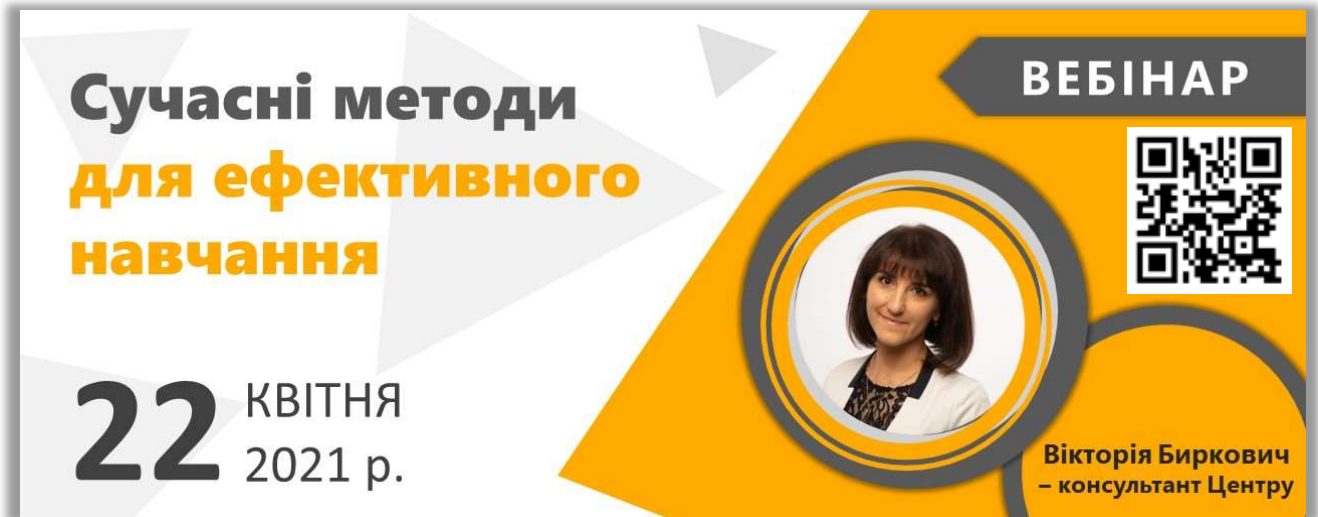
**Центр професійного розвитку
педагогічних працівників
Ужгородської міської ради**

Центр професійного розвитку
педагогічних працівників
Ужгородської міської ради

Інтерактивна школа сучасного педагога м. Ужгорода

«Уміє вчити той, хто вчить цікаво»

А. Ейнштейн

Перед сучасною школою постає завдання – виховати людину незалежну, вільну, здатну самостійно осмислювати явища навколишньої дійсності. Сучасне інформаційне суспільство — це період високих технологій, що потребує від освіти формування компетентної та активної особистості. Впровадження нових освітніх технологій, на мою думку, — це передумова активної пізнавальної діяльності учнів: нестандартна, цікава, творча робота, яка пробуджує в дітей інтерес до знань і сприяє емоційному, духовному та інтелектуальному розвитку школярів. Використання сучасних методів навчання на уроці допомагають створити особливу атмосферу взаємодовіри та взаємоповаги, адже використовуються стилі спілкування на основі партнерства та захоплення спільною творчою діяльністю. Педагог не навчає, виховує чи розвиває, а співпрацює з учнями, навчаючись і самовдосконалюючись разом з ними. Тільки таким чином можливо досягти мети — формування особистості, готової до життя у світі, що постійно змінюється, здатної до навчання та самовдосконалення, до прийняття ефективних рішень. Тому з'явився запит на сучасні методи навчання.

Основні принципи, на які потрібно спиратись при організації навчального процесу:

1. Обмежити використання пояснювальних методів.
2. Організувати роботу так, щоб учень міг задовільнити свої потреби у навчанні. Інакше кажучи, зробити процес набуття

знань необхідністю для школяра, тому неабияку увагу приділяємо мотивації.

3. Щоб зробити уроки більш привабливими, потрібно використовувати ігрові форми роботи, а також різноманітні «сюрпризи» і «несподіванки» для учнів. Хтось скаже, що учитель – не клоун, а урок – не розвага. Але ж усі погодяться, що в сучасному світі змусити дитину навчатися не так просто, тому так важливо знайти межу між суворим уроком та розважальною годиною.

4. Працювати в групах та застосовувати кооперативне навчання.

5. Створювати умови для експериментів і спостереження. Для цього, наприклад, вчителі-мовники активно використовують відео з YouTube: дивимось разом ролик з опитуванням, а потім, шукаємо мовні огріхи чи найбільш уживані мовні конструкції. Цікавим буде завдання для учнів шукати помилки в рекламі, яка розміщена в транспорті, на телебаченні чи в інтернеті.

6. Доцільно використовувати простір класу. Залежно від мети заняття і застосовуваних методів можемо створювати потрібні осередки, по-різному розставляти парти або взагалі прибирати столи.

Перш ніж перейти до розгляду конкретних методів, варто наголосити на тому, що більшість з них усім нам добре знайомі, деякі вже активно використовуються учительством, але, можливо, про деякі ви дізнаєтесь вперше.

Сучасний світ – це світ розмов і суперечок, тому так важливо навчити дітей спілкуватися і правильно вести дискусію.

Серед найпопулярніших методів, які стануть у пригоді вчителеві, можна виділити такі:

Прийоми (стратегії) критичного мислення				
Сенкан	Асоціативний кущ	Кубування	Діаграма Венна	Знаємо-хотімо дізнатися-дізналися
Ромашка Блума	Передбачення	Порушена послідовність	Сюрприз	Перемішайтеся-замріть-обговоріть
Доповідач-респондент	Метод прес	Кути	Карусель	Вільне письмо
Спрямоване читання	Інсерт	Кластер	Кошик ідей	Правильно/неправильно
Товсті/тонкі питання	Дерево припущень	Логічний ланцюжок	Лист по колу	Кольорові капелюшки

І. Графічні органайзери

Термін, який знає не кожен дорослий, розшифровується просто. Графічні організатори — це все, що допомагає організувати інформацію на папері або моніторі. Тож прості таблиці — їхній різновид. Вивчати все це дітям варто не лише для того, щоб вміти працювати з інформацією, а й для того, щоб одразу ж застосовувати. Адже так значно легше запам'ятати матеріал.

« Графічні організатори »

- Діаграма Вена
- Т – схема
- Таблиця ЗХД
- Квітка Блума
- Доміно
- РАФТ
- Сторітеллінг

1. Метаплан

Особливої популярності набув цей метод, адже він передбачає графічну ілюстрацію дискусії. Вчителі його також використовують здебільшого для розв'язання складних проблем. Деякі педагоги зробили цей метод більш практичним. Цікаво застосувати його для роботи над стилістичними, лексичними, граматичними помилками. Яким чином? Наприклад, клас написав твір. Перевіривши роботи, учитель вибирає найбільш частотні помилки, а також ті, на які варто звернути особливу увагу, і записує їх на окремих аркушах, бажано кольорових. На дошці вгорі прикріплює аркуш із помилкою. Унизу дошки має бути аркуш іншого кольору зі словом «Висновок», а між ними – місце для роботи учнів. Школярам необхідно роздати невеликі порожні картки (якщо вони кольорові, то колір має відрізнятися від аркуша з помилкою та висновком). Побачивши аркуш із помилкою, діти на своїх картках пишуть, у чому полягає помилка та пропонують варіанти її усунення, після цього прикріплюють картку на дошку. Учитель читає все, що прикріпили учні. Після цього робимо й записуємо висновок. Ще один позитивний момент – цей метод підходить для різних класів, навіть тих, де є проблеми з дисципліною. Діти водночас і задіяні в дискусії, і відповідають письмово, а це зменшує галас.

2. Діаграма Вена — це вид схеми, під час застосування якої найчастіше використовують кола, що перетинаються. У спільному секторі кіл записують, наприклад, спільні риси героїв казок чи певні поняття, а в інших двох колах – відмінні риси. Використання діаграми Вена можливе під час вивчення теоретичних понять.

Наприклад, саме цей графічний організатор дозволить у зручний спосіб порівняти мотиви народних і дитячих пісень, спільне і відмінне в сучасних і народних піснях, особливості оповідання й вірша тощо.

3. Т-схема

Т-таблиця — це вид схеми, за допомогою якої аналізується певна ідея: її переваги та недоліки. В одній половині таблиці записують усі докази, що підтримують ідею, у другій — протилежні. Наприклад, обираємо тему «Інтернет». Учитель креслить на дошці таблицю у формі великої літери «Т». Спочатку розглядаємо переваги, які згадають діти: пошук інформації, знайомства, спілкування, листування, навчання, придбання товарів і послуг, розваги. Усі ці аргументи записуємо ліворуч.

Тепер разом з дітьми аналізуємо ризики, які приховує інтернет. Вчитель записує в таблицю, скажімо, такі недоліки: інформація не завжди достовірна, є ризик крадіжок особистих даних, шантажу, розсилання комп'ютерних вірусів і небажаної пошти, шкода здоров'ю, неякісне обслуговування, залежність від інтернету.

4. Вправа «Квітка Блума»

На пелюстках квітки записані різні види запитань. Учні об'єднуються в групи, кожна група має свій тип запитань. Вони складають запитання до тексту, і по черзі кожна група презентує свої напрацювання, а учасники іншої групи відповідають.

5. Бортовий журнал

Стратегія, яка допомагає актуалізувати знання учнів з певної теми через фіксацію, а також отримати нові знання в процесі роботи. Головна перевага в тому, що учні письмово фіксують інформацію. У процесі роботи школярі вчаться визначати відомі й маловідомі факти з певної теми. Упродовж опрацювання тексту учні роблять зупинки, паузи, щоб заповнити бортовий журнал. Ця стратегія сприяє кращій роботі під час самостійного навчання. Учні вчаться складати алгоритми вивчення нової теми.

Клімат	Тварини	Рослини

6. Стратегія 6 W

Ця вправа починається запитанням «Чому», допомагає знайти шляхи вирішення проблеми, які виникають у різних сферах діяльності. Побудова такого ланцюжка питань корисна, бо дає змогу дізнатись багато нового, про що ми раніше і не здогадувались.

Стратегія 6 W 6 запитань “ Чому? ”

ОБРАЗЛИВЕ СЛОВО

Одного разу син розсердився і згарячу сказав матері образливе, грубе слово.
Заплакала мати. Схаменувся син, - жаль стало йому матері.
Ночей не спить — мучить його совість: адже він образив матір.
Йшли роки. Син-школяр став дорослою людиною. Настав час їхати йому в далекий край. Поклонився син матері низько до землі й говорить:

- Простіть мені, мамо, за образливе слово.
- Прощаю, — сказала мати й зітхнула.
- Забудьте, мамо, що я сказав вам образливе слово.

Задумалась мати, геть посмутніла. На її очах з'явилися слези.
Каже вона синові:
— Хочу забути, сину, а не можу. Рана від колючки загоїться й сліду не залишиться. А рана від слова заживає, проте слід глибокий зостається.

II. Вправи критичного мислення

1. РАФТ – стратегія критичного мислення

Завдання учнів – обрати персонажа, вжитись у його роль і донести до аудиторії певне висловлювання від його імені.

Роль	Аудиторія	Формат
- Учасники подій - Список дійових осіб	- До кого звертається персонаж - Хто це, що я знаю про них	- Вірш - Оповідання - Лист звернення - Смс повідомлення

Тема. Ліс – легені нашої планети

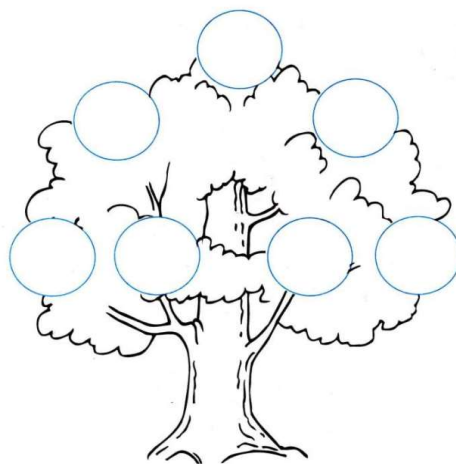
«РАФТ»

Роль	Аудиторія	Форма	Тема
Автор Лісовик Лісові жителі Тварини Учні Науковці Екологи	Школярі Вчитель Батьки Друзі Всі люди Інопланетяни Нащадки	Казка СМС-повідомлення Діалог Твір-мініатюра Розповідь Оповідання Історія	Ліс – легені нашої планети

2. Дерево припущень

Підходить для тем, що містять елемент прогнозування або обговорення щодо розвитку якогось явища у майбутньому. Учні озвучують свої ідеї та спільно створюють «дерево передбачень», де стовбур – задана тема, гілки – передбачення (я думаю, що ...; ймовірно, що буде так...), а листя – аргументи на користь тверджень.

ВПРАВА: ДЕРЕВО РІШЕНЬ

3. Вправа «Доміно»

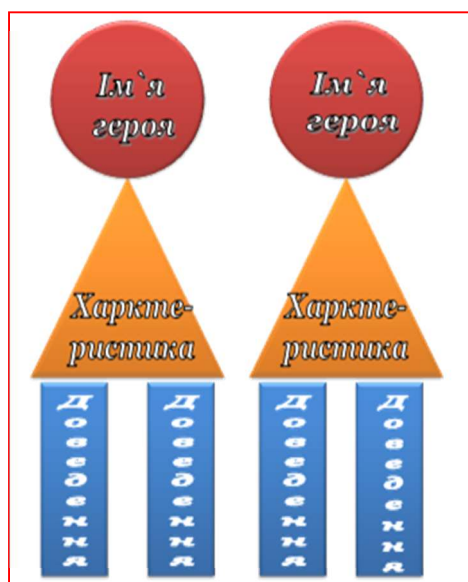
Учні по черзі кидають кубик, складають доміно та відповідають на запитання до тексту відповідно до позначки на доміно

- Про що йде мова в тексті?
- Хто є дійовими особами?
- Коли відбувались описані події?
- Де відбувались описані події?
- Що відбувалося на початку, у середині, у кінці?
- Які 6 питань ти поставив автору?

4. «Карта персонажів»

Учні, прочитавши твір, складають характеристику героїв твору за допомогою відповідної схеми.

5. «Діамант»

Вправа критичного мислення, яка допоможе учням зробити аналіз ситуації, протиставлення та сформулювати висновок. Складаючи семирядковий вірш, учні вчаться не лише критичному мисленню, а й узагальнити знання з вивченої теми, аналізувати вчинки героїв, давати їм оцінку.

Схема складання "Діаманта"

Коментар. Діамант – це віршована форма із семи рядків, перший й останній з яких – поняття з протилежним значенням:

- 1-й рядок - тема (іменник).
- 2-й рядок - означення (2 прикметники).
- 3-й рядок – дія (3 дієслова).
- 4-й рядок – асоціації (4 іменники).
- 5-й рядок - дія (3 дієслова).
- 6-й рядок – означення (2 прикметники).
- 7-й рядок – тема (іменник).

6. Вправа «Джигсоу»

У кожного з нас є робоча пам'ять. У ній ми можемо утримувати одночасно тільки 3-4 об'єкти. Тому ми ділимо інформацію на шматки. Кожен із нас користується цим методом підсвідомо, коли треба запам'ятати телефонний номер, ми розбиваємо цифри на три групи. Коли потрібно вивчити чи опрацювати великий обсяг інформації, то можна скористатися чітким алгоритмом дій саме цієї вправи.

7. «Тонкі, товсті питання»

Учитель влаштовує опитування за певною тематикою.

«Тонкі» питання передбачають відповідь лише «так чи ні» і починаються, наприклад, так: Хто...? Що...? Чи правда, що...? Чи правильне твердження, що...? Чи можливо, що...? Чи згодні ви з...? Як звати...? Яку назву має...?

«Товсті» питання вимагають розгорнутої відповіді – з аналізом, синтезом, порівнянням, оцінкою.

Наприклад: Дайте три пояснення, чому...? Поясніть, чому...? Чому ви вважаєте, що...? У чому різниця між...? Як можна узагальнити наступні поняття...? Що буде, якщо...?

8. «Fishbone (Рибна кістка)»

Свою назву цей інструмент дістав через те, що його візуальне вираження нагадує рибну кістку. Він дозволяє учням «розбити» загальну проблемну тему на низку причин та аргументів.

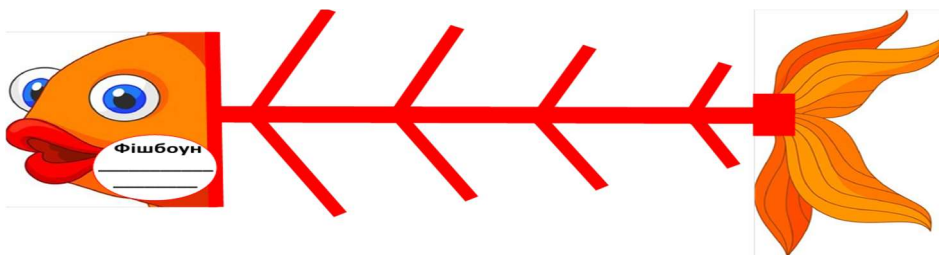
Застосування цього прийому допоможе учням зрозуміти важливість аргументації, а також те, що кожна проблема багатогранна, може мати кілька причин, що впливають одна на одну. «Рибна кістка» є дуже дієвим інструментом у застосуванні до соціальних тем, на зразок «шкідливі звички», «погана екологія в місті» тощо.

Порядок роботи:

Після спільного обговорення проблемної теми під модерацією вчителя учні записують її чітке формулювання в полі «Проблема».

Після аналізу інформації за темою (з текстових матеріалів, фільмів тощо) учні виділяють причини та аргументи, що їх підтверджують. Часто причин знаходиться більше, ніж аргументів.

Шляхом аналізу «причин-аргументів» діти формулюють висновок, який записується в останній частині малюнку.

9. Вправа «Шість капелюхів Едварда де Боно»

Мета: навчитися паралельно мислити, швидко й продуктивно знаходити рішення в проблемних ситуаціях професійної діяльності й ефективно планувати роботу, використовуючи інноваційні технології.

Кожному з нас хотілося б бути завжди розсудливим, далекоглядним, спокійним і разом із тим емоційним, позитивно мислячим і таким, що володіє повною інформацією. Але тільки одиниці можуть похвалитися тим, що мають такий безцінний дар.

Едвард де Боно, один із найвідоміших дослідників механізмів творчості, розробив метод, який допомагає використовувати прийоми ефективного мислення в навчанні дітей і дорослих. Він назвав його **«Шість капелюхів мислення»**. Шість капелюхів – це шість різних способів мислення.

Інструкція до вправи: учасникам роздаємо по 6 стікерів різного кольору. На кожному, відповідно до кольору капелюха, пишемо відповідь, озвучуємо її і по черзі кладемо до капелюхів.

Білий капелюх – викладення фактів, інформації, статистичних даних. «Примірявши» білий капелюх, ми маємо бути зосереджені лише на фактах і послідовності подій, пов'язаних з інноваціями.

Чорний капелюх – презентує здатність до критичного мислення. «Надівши» його, розповідаємо, що найгірше, найнеприємніше в тій ситуації, яку переживаємо. Спробуйте проаналізувати, чому я не приймаю інновації? Складіть перелік. Підбиваємо підсумок: «Отже, завдяки чорному капелюхові ми довідалися, що найбільш неприємне для нас у такій ситуації – це... Крім того, через це тепер може трапитися таке...».

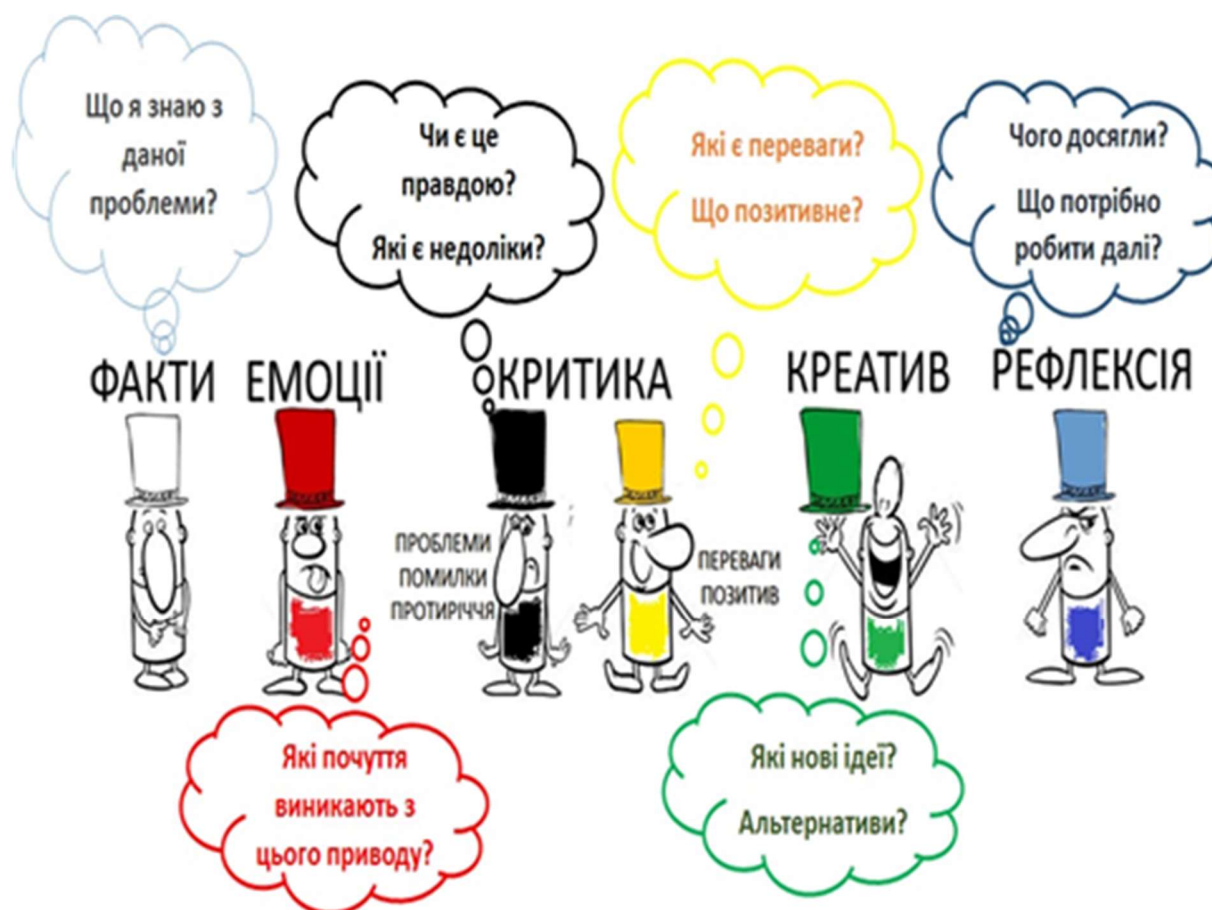
Червоний капелюх символізує наше емоційне мислення. У червоному капелюсі говорять тільки про почуття. Що я відчуваю, коли згадую про те, що мені доведеться використовувати інноваційні форми роботи?

Жовтий капелюх – це наше позитивне мислення. Будь-яка подія завжди спричиняє позитивні наслідки. Жовтий капелюх допоможе подивитися на ситуацію оптимістично. Отже, що позитивного у використанні інноваційних форм роботи?

Зелений капелюх символізує наше творче, креативне мислення. Тепер корисно «приміряти» зелений капелюх творчості. «Намалюйте» ситуацію, складіть про неї розповідь або віршик, словом, творчо відобразіть ситуацію з інноваціями.

Синій капелюх уособлює продуктивне керування процесом мислення – починається після того, як ми розглянули ситуацію з різних сторін, побачили в ній позитивні та негативні аспекти. Чого нас навчає кожна ситуація? «Примірявши» синій капелюх, спробуймо зрозуміти, який досвід дає мені підготовка та проведення заходів з інноваціями, що це може дати для мого особистого й професійного життя в майбутньому?

Для того, щоб навчитися мислити «різними способами», якісно і всебічно оцінювати ситуацію, виходити переможцем з інтелектуальних (та й узагалі з будь-яких) життєвих випробувань, скласти прогноз подій, Едвард де Боно закликав інколи «мінати капелюхи» й оцінювати події з різних точок зору.

III «Скрайбінг» або «Скетчноутинг» - візуальні нотатки на уроці

Скрайбінг (від англ. scribe — накидати ескізи) - це один із методів візуалізації. Це не різновид малювання, не мистецтво, адже головне не зображення, а та інформація, яку вчитель хоче донести до учня. Тож свою розповідь він швидко, «на льоту» ілюструє позначками, коміксовими картинками, малюнками, часто кумедними, щоб вони врізалися дітям у пам'ять. До того ж вони майже одночасно чують і бачать приблизно однакову інформацію, що підсилює швидкість засвоєння.

Щоб дитина, особливо молодшого шкільного віку, щось запам'ятала, їй потрібно показати це, а не розказати. Тож сучасні вчителі дбають про те, як візуалізувати матеріал. Хтось робить презентації з інфографікою, підключає учнів до онлайн-платформ, знімає відео. Але є й спосіб, який не потребує нічого, крім крейди та дошки або ж фломастерів та кількох аркушів паперу (хоча має і значно складніші відеоваріанти). Проте, як опанувати так званий скрайбінг та чим це допоможе учням?

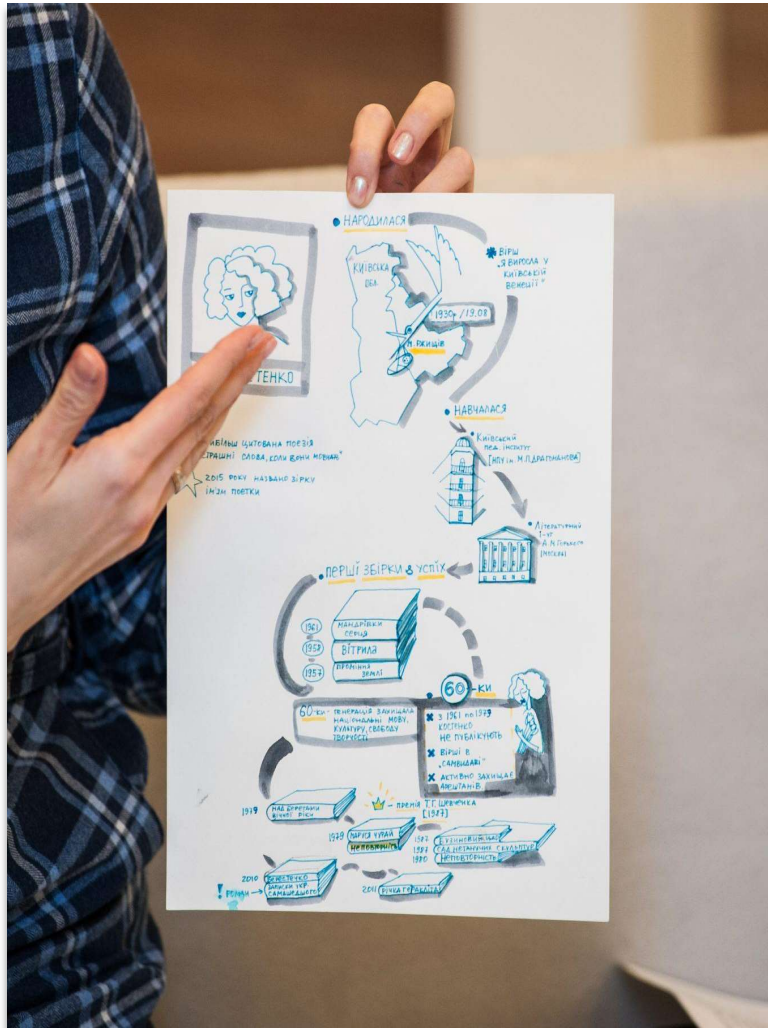
Основні правила скрайбінгу:

1. З геометричних форм можна створити схематичне зображення будь-чого, і цього досить для візуалізації.
1. Зображення має містити тільки основні риси, без зайвих деталей.
2. Два-три кольори — цілком достатньо, зловживання кольорами втомлює і заважає сприйняттю.
3. Інформацію краще подавати 50 на 50: половина — текст, половина — візуальний супровід.

Три способи скрайбінгу

Існує три основні способи скрайбінгу: **«живе» малювання**, **«аплікації»** та відео. Є ще й найновіша розробка: застосування 3D-ручок, які створюють об'ємні образи. З ними учень може гратися, відчувати на дотик, тож задіяний ще один канал сприйняття інформації. **«Живе» малювання** (під час розповіді крейдою на дошці, фломастером на папері, маркером на фліпчарті) не потребує від вчителя майстерності чи схильності до живопису. Необхідне лише вміння розподіляти увагу, щоб вільно продовжувати розповідь і при цьому робити позначки. Навряд чи

це буде проблемою, адже кожен вчитель час від часу говорить та пише на дошці чи в ноутбучі.

Техніки малювання людини:

1. Метод Грея дозволяє зобразити чоловічка в русі. Намалюйте тіло: прямокутник для статичної пози, нахилений — для зображення руху. Голова хоч і схематична (коло з крапками та рисками), це не заважатиме передавати емоції (на кшталт смайликів). Руки, ноги, шию замінять рисочки. Кінцівки малюють зігнутими, щоб створити відчуття руху. Тепер можна додати деталі: аксесуари, дії, почуття.

2. Метод «Зірочка» підійде для малювання фігури. Коло та чотири риси, що йдуть із центру, нагадують морську зірку. Проте вони добре демонструють силует. Спочатку доведеться намалювати зірку. Потім замість верхнього промінця малюємо коло — голову.

Способи структурування зображень:

1. Малюнки, поєднані **стрілочками**, передають найпростіші логічні зв'язки.

2. **Алгоритм**. Коли є причинно-наслідковий зв'язок, краще використовувати систему алгоритмів. Підходить для пояснення теми, коли з одного позначення витікає інше. Годиться для великого обсягу інформації. Можна застосовувати наприкінці викладу нової теми для ефективнішого засвоєння матеріалу, а також продемонструвати зв'язки між різними темами.

3. **Блок-схема**. Описує алгоритми, при цьому кожен крок зображується у вигляді блоків різної форми. Лінії вказують напрям послідовності. Зручно передавати теми, пов'язані з перебігом у часі (наприклад, біографії, процеси, що мають початок та кінець, події).

4. **«Попкорн»**. «Віконця» нагадують шматочки попкорну або хмари. Також подібні до елементів коміксів, що передають мову героїв. Такі елементи не мають підпорядкування, вони — рівноцінні. Наприклад: правила поведінки, синоніми, функції.

5. **«Павучок», «сонце», «інтелект-карта»**. У центрі — тема, а лінії-промінці позначають її складові або пов'язані з темою асоціації.

Останнім часом усе більшої популярності набувають дидактичні ігри. Особливо актуальними на початку навчального року є такі ігрові завдання:

- «Розкажи про канікули, вживаючи ... (дієслова, прикметники, вставні слова тощо)».
- «Генератор мемів»: створи мему, використовуючи складнопідрядні речення.
- «Плітка» – розкажи про вивчені теми, ніби розповідаєш плітки.
- «Частини мови в зоопарку». Якби кожна частина мови була твариною, то якою була б кожна з них і чому?
- «Здоровий спосіб життя тексту». Що входить до ЗСЖ тексту?
- «Ідеальний сад». Показати фотографії різних садів, обговорити, який кому більше подобається, потім письмово розповісти про свій ідеальний сад.

- Дидактичну гру «Memory» також часто використовують учителі, але переважно там, де класи невеликі. Поширеною є думка про те, що ця гра придатна лише для вивчення іноземних мов, але її цілком доречно використовувати й на уроках української. Наприклад, можна повторити частини мови (на одному боці написати частину мови – на іншому слово) або фразеологізми (одна частина фразеологізму на одному боці, інша – на другому).
- «Критерійний покер». Ця гра варта того, щоб розказати про неї трохи детальніше. Учні сідають колом, так, щоб бачити один одного. На столі розкладаємо великий аркуш, можна ватман, розділений на кілька секцій (зазвичай, їх три). Кожна секція відповідає певному критерію. Учні отримують по кілька карток (чим менше дітей у класі, тим більше карток вони можуть отримати). А потім по черзі кладуть картку у відповідну секцію, аргументуючи свій вибір. Якщо всі згодні, то хід переходить до іншого. Особливість цієї гри полягає в тому, що діти можуть блефувати й свідомо класти картку в невідповідну секцію. Інші мають це зрозуміти. Якщо якісь картки протягом гри були покладені неправильно, то вчитель має це виправити. Ефективно застосовувати цю гру, повторюючи перед ЗНО правопис розділових знаків, оскільки в тестуванні часто зустрічається завдання: поєднайте речення та причину відокремлення. Виділяємо чотири секції: 1 – розділові знаки при відокремлених членах речення, 2 – розділові знаки в складному реченні, 3 – розділові знаки при вставних словах, звертаннях та прямій мові, 4 – розділові знаки при однорідних членах речення. Діти отримують картки із реченнями. Важливо, щоб знаки пояснювались лише одним правилом і не було неоднозначності. Також цю гру можна використовувати, вивчаючи, наприклад, частини мови, різні форми дієслова, односкладні речення тощо.

Власний досвід свідчить про те, що які б інноваційні технології ми не впроваджували в освітній процес, досягти успіху можна лише зацікавивши учня на уроці. І тут нам допомагають

сучасні методи, вправи, стратегії, технології розвитку критичного мислення.

Застосування цих вправ під час вивчення навчальних дисциплін, як на уроках, так і в позакласній роботі, створює додаткову мотивацію навчання. Учні добре засвоюють матеріал, тому що це їм цікаво.

«Знання у власному розумінні слова повідомити неможливо. Можна їх людині запропонувати, підказати, але оволодіти ними він повинен шляхом власної діяльності. Можна наповнити чимось тіло, але розум наповнити не можна. Він повинен самостійно все охопити, засвоїти, переробити».

Фрідріх Дістервег

Список використаних джерел:

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. - Львів: Новий світ -2000, 2005. -350 с.
2. Нісімчук А.С., Падалка О.С., Шпак О.Т. Сучасні педагогічні технології. – К.: Просвіта; 2000.-368с.
3. Пометун О.І., Пирожено Л.В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук. метод. посіб. – К.: Видавництво А.С.К., 2004. – 192 с.
4. Химинець В.В., Інноваційна освітня діяльність. – У.: Інформаційно-видавничий центр ЗІППО, 2007. – 364с.

Інтернет ресурси:

1. Дерусова І. Ю. Застосування мультимедійних технологій на сучасному уроці літератури.
URL: <https://vseosvita.ua/library/zastosuvanna-multimedijnih-tehnologij-na-sucasnomu-uroci-literaturi-27482.html>
2. EdEra. Робота в групах. Джигсоу I, II. Онлайн-курс для вчителів початкової школи [відео].
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=NPA6uwFdhJQ>
3. Ukrainian Teacher. Розвиток критичного мислення. Стратегія "Бортовий журнал" [відео].
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=DE7I3iHhC68>

**Стратегії кооперації
в НУШ –
10 лайфхаків
для вчителя**

29 КВІТНЯ
2021 р.

ВЕБІНАР

Ольга
Юрик –
консультант Центру

Кооперативне навчання (нім. Cooperatives Lernen) — метод навчання учнів, що заснований на співробітництві учнів у групах. При такому підході учні досягають успіхів у навчанні за умови ефективної взаємодії між собою.

При використанні методів кооперативного навчання школярі зіштовхуються з необхідністю вербалізації своїх думок і аргументації своїх висловлювань. Вони вчаться дивитися на поставлену проблему з іншої точки зору та працювати з думками, які часто розходяться з власними [1].

Учитель Нової української школи має бути обізнаний зі стратегіями кооперативного навчання, його перевагами та складовими успішної взаємодії в групах.

Уміння співпрацювати — одна з важливих навичок ХХІ століття. Вчитися взаємодіяти та працювати задля спільної мети найкраще в молодшому шкільному віці, коли починають формуватися основні навички [4]. Кооперативне навчання - навчання в малих групах, яке дозволяє максимально реалізувати принципи діяльнісного підходу до навчання учнів Нової української школи. Саме діяльнісний підхід сприяє формуванню в дітей ключових компетенцій та наскрізних вмінь, необхідних людині для навчання впродовж життя. Ця технологія навчання є потужним базисом для реалізації ще одного основоположного принципу Нової української школи - педагогіки партнерства. Взаємодіючи у групах, діти стають повноцінними суб'єктами

освітнього процесу, вчать у партнерстві один з одним, звертаючись до педагога як до фасилітатора цієї діяльності, як радника і рівного партнера.

Успішне кооперативне навчання має певні передумови:

1. Позитивна залежність учасників групи. У такій ситуації успіх кожного залежить від сумлінності інших.
2. Пряма підтримка. Учасники групи підтримують один одного безпосередньо.
3. Відповідальність. Кожен учасник групи несе відповідальність за результат групової діяльності.
4. Соціальна компетентність. Така діяльність може відбуватися тільки в умовах взаємної довіри і поваги, раціонального вирішення протиріч та конфліктних ситуацій.
5. Власна оцінка. Ефект від спільної діяльності є тоді, коли всі учасники оцінюють власний внесок в успіх групової роботи та спільну роботу групи, визначають причини невдач та можливості їх вирішення [1].

Безперечно, ефективність спільної роботи пов'язана з її вмотивованістю для учнів. Діти мають відчувати потребу працювати разом, побачити сенс в об'єднанні зусиль [5].

Існують подібні підходи до визначення необхідних передумов успішної кооперації, які уніфікуються в певні принципи організації групових взаємодій. Так, доктор Спенсер Каган, фахівець в області спільного навчання, запропонував понад 160 стратегій кооперації, що базуються на 4 принципах взаємодії PIES (з англійської – пироги):

- ✓ Позитивна взаємозалежність.
- ✓ Індивідуальна підзвітність.
- ✓ Участь, що передбачає рівність.
- ✓ Одночасна взаємодія.

Стратегії кооперації являють собою певний метод взаємодії чи модель

угруповування, що є найбільш ефективною для реалізації конкретного завдання групової форми навчання.

Пропонуємо педагогам 10 лайфхаків для вчителя - порад, як найефективніше організувати кооперацію учнів у класі і під час дистанційного навчання.

Напевно, кожен учитель задумувався, з чого почати кооперацію в класі?

Безперечно, з утворення груп, зокрема пар, тобто з об'єднання учасників в одну команду, групу. Є багато способів об'єднання учнів у групи, серед них найпоширеніший – об'єднання способом розрахунку: за

числами, назвами предметів, ознаками тощо. Найулюбленіший для учнів спосіб об'єднання в групи за бажанням, за інтересами, спільними особливостями одягу, зовнішності тощо. Але учителю варто пам'ятати, що при цьому утворюються групи з різною кількістю учасників і враховувати це під час взаємодії.

Перший лайфхак для учителя – використання нестандартних способів об'єднання учасників у групу. Наприклад, методом складання пазлів. Потрібно розрізати кілька картинок на таку кількість частин, скільки має бути учнів у групі. Потім методом випадкового вибору роздати ці частини дітям, щоб вони, складаючи пазли, знайшли свою групу. Можна взяти готові пазли, конструктор LEGO тощо. Також цікавий спосіб об'єднання у групи за вибором „лідера» (капітана, командира, організатора). Лідерів обирає вчитель (або клас колективно), а вони збирають групу. Тут може бути кілька способів: лідери виходять до дошки і по черзі називають імена учнів, яких хочуть взяти в свою групу. Як правило школярі перш за все обирають тих однокласників, які дійсно здатні працювати й досягати результату. Хоча й симпатії тут також враховуються [5]. І, напевно, найбільш активний метод об'єднання учасників у групи для групових взаємодій – це руханки для утворення груп. Прикладом може слугувати гра-руханка «Атоми і молекули», коли

діти, рухаючись хаотично в просторі, об'єднуються за певним сигналом ведучого у пари, у трійки, у четвірки чи п'ятірки. Не менш важливо постійно проводити ротацію груп, зміну їх складу, щоб в учнів формувалися навички співпраці з різними учасниками.

Наступним етапом організації кооперативного навчання є випрацювання правил роботи у групах. Саме учні мають стати авторами цих правил, їх обговорити, оформити і презентувати. Адже нав'язані кимось правила зазвичай не виконуються, а тому не є дієвими. Правил роботи в групах має бути небагато, вони мають бути чіткі і змістовні. Тому пропонуємо *наступний лайфхак* для педагогів – робота з формулювання правил. Важливо показати в ігровій формі учням необхідність дотримання правил у будь-якій діяльності. Для цього можна провести гру «Ливарпамен» (навпаки - «нема правил»), у якій створити ситуацію конкуренції між учасниками, при цьому, не визначивши правил гри, обрати випадкового переможця, щоб викликати обурення інших учасників. Ця проблемна ігрова ситуація має показати учням, що за відсутності прийнятих і озвучених правил гри чи діяльності можлива суб'єктивна, несправедлива оцінка результатів цієї діяльності. Крім того, хаотична поведінка учасників утруднює вирішення завдань будь-якої співпраці. Як же вчити учнів формулювати ці правила? На перших порах, коли учні ще не мають навичок складання правил, можна запропонувати їм ігрову ситуацію з антиправилами, які потрібно переформулювати у правильні, наприклад, гру «Незнайкові правила», де герой склав кілька правил, що не допомагають працювати у групі, а навпаки, заважають ефективно співпрацювати. Також можна запропонувати учасникам вибрати правила, що підходять їхній групі з переліку запропонованих чи доповнити подані незакінченим реченням правила. Учням старшого віку можна запропонувати скласти правила з вивчених частин мови. Наприклад, тільки за допомогою дієслів (Активізуйся, говори. Запитуй, спробуй. Слухай, не перебивай. Поважай, допомагай.) чи іменників (Активність. Допитливість. Увага. Повага. Допомога.).

Третім важливим кроком в організації кооперації у класі може бути визначення учнями ролей кожного учасника групи. При

цьому потрібно, щоб учасники розуміли зміст обраної ролі, що робить учень в цій ролі, які його функції, дії, завдання. Традиційними ролями у груповій роботі є лідер групи, відповідальний за час, відповідальний за матеріали, коментатор, презентатор тощо.

Корисним лайфхаком для педагога при організації групових взаємодій може стати порада організовувати зміну ролей у групах, щоб кожен учасник міг спробувати себе в різних ролях. Тут можна скористатися жеребкуванням, випадковим вибором, послідовністю чи іншими способами обміну ролей. Такий прийом може активізувати до діяльності пасивних учасників групи, вмотивувати їх до співпраці.

Спочатку дорослий допомагає організувати роботу групи:

- ✓ обговорює з дітьми способи розподілу обов'язків, дотримання норм співпраці;
- ✓ задає або конструює разом із учнями позитивні зразки;
- ✓ навчає фіксувати результати роботи чітко й охайно.

Надалі, міра допомоги групі зменшується, учитель «втручається» у роботу групи за колективним проханням, у якому школярі мають точно сформулювати проблему [5].

Четвертим лайфхаком можемо запропонувати поради щодо організації парних взаємодій. Адже робота у парі - перша сходинка групової кооперації. Технологія особливо ефективна на початкових етапах навчання учнів роботі у малих групах. Її можна використовувати для досягнення будь-якої дидактичної мети: засвоєння, закріплення, перевірки знань тощо. За умов парної роботи всі діти в класі отримують рідкісні за традиційним навчанням можливість говорити, висловлюватись. Робота в парах дає учням час обдумати, обмінятихся ідеями з партнером і лише потім озвучувати свої думки перед класом. Вона сприяє розвитку навичок спілкування, вміння висловлюватись, критичного мислення, вміння переконувати й вести дискусію.

Така співпраця не дає можливості ухилитись від виконання завдання [2].

Пропонуємо скористатися наступними стратегіями для роботи у парі:

1. **Методика взаємних запитань.** Учні ознайомлюються з частинами інформації у парах і зупиняються. Після ознайомлення з частиною тексту вони по черзі ставлять запитання на розуміння отриманої інформації.
2. **Гра у флеш-карти.** Відбувається в парах з картками, на які нанесено завдання, у кілька раундів – спочатку учні й учениці мають підказки, але поступово їхня кількість зменшується до жодної.
3. **Перефразування.** Учениці й учні можуть поділитися власними ідеями лише після того, як вони повністю повторили думки попереднього учасника(-ків).
4. **Спільне-відмінне.** Учні й учениці намагаються зрозуміти, що є спільного й відмінного у двох малюнках. Водночас кожна/кожен з пари чи групи бачить лише свій малюнок [6].

Співпраця в парах готує дітей для подальшої роботи в групах. На цьому етапі основним завданням групової роботи є оволодіння дітьми нормами співпраці, навчання способів організації спільного обговорення.

Частою проблемою в організації групових взаємодій є неготовність чи небажання учасників брати активну участь у спільній роботі. Тому завдання вчителя застосувати такі стратегії кооперативного навчання, які дозволяють залучити всіх учнів до діяльності. Щоб мінімізувати ризики пасивності учасників групи пропонуємо розглянути *наступний лайфхак* - окремі продуктивні стратегії залучення учнів до групових взаємодій.

1. Думай – долучись – ділись (ДДД) англ.- Think-Pair-Share. Це стратегія кооперативного навчання, де учні працюють разом, щоб вирішити проблему або відповісти на запитання. Вона вимагає від учнів індивідуально продумати тему або відповісти на запитання; ділитися ідеями з однокласниками.

2. Фішки, що розмовляють. Учні й учениці розміщують у центрі свої фішки щоразу, коли говорять; коли висловляться всі, учні та учениці забирають фішки; вони не можуть говорити знову, поки всі фішки не з'являться в центрі й не повернуться до своїх власниць / власників [6].

3. Ручка по колу. Учні й учениці передають один одному ручку (чи інший предмет). Той у кого опиняється предмет, має висловитися щодо завдання, яке виконує група.

Чудовим лайфхаком для учителів стане порада, щодо організації групових взаємодій за стратегією «Джигсоу», інші назви - «Ажурна пилка», «Мозаїка» тощо.

Такий вид діяльності на уроці дає можливість працювати разом, щоб вивчити значну кількість інформації за короткий проміжок часу, а також заохочує учнів допомагати один одному вчитися, навчаючи.

Під час роботи за допомогою технології учні повинні бути готовими працювати в різних групах. Спочатку учень працюватиме в «домашній» групі. Потім він в іншій групі буде виступати в ролі експерта з питання, над яким він працював в «домашній групі» та отримає інформацію від представників інших груп. В останній частині заняття учень знову повертається в свою „домашню» групу, для того щоб поділитися тією інформацією, яку йому надали учасники інших груп. «Домашня» група отримує завдання, вивчає його та обговорює цей матеріал. «Експертна» група - нова група, де учасники стають експертами з тієї теми, що вивчається в їх «домашній» групі [3].

Ця стратегія може водночас вважатися і стратегією залучення учнів до групової роботи і однією зі стратегій взаємонавчання. Адже показує, як учні самостійно опрацьовують значні обсяги інформації та, відтворюючи її, навчають інших учасників групи. Подібними стратегіями взаємонавчання є наступні:

1. **Телефон.** Хтось із групи учнів виходить з класу. Педагог тим часом навчає тих, хто залишилися в класі. Відсутня

дитина повертається і навчається від членів своєї команди, після чого проходить бліц-опитування.

2. **Порівняння в парах.** Пари генерують ідеї або відповіді і порівнюють із результатами роботи іншої пари. Потім вони вже разом намагаються прийти до нових відповідей, які не прозвучали до цього в обох парах.

3. **Мережа слів.** Учні й учениці записують в центрі тему, малюють, готують або вклеюють ключові концепти з теми, додають за необхідності зв'язки. Кожен і кожна обирає інший колір ручки, щоб можна було оцінити особисті внески і забезпечити участь усіх дітей [6].

Одним з найважливіших завдань організації кооперативного навчання є формування в учасників груп комунікативної компетенції, вміння висловлюватися, презентувати свою та спільну роботу, тобто навички презентації. Уміння грамотно і захопливо розповісти про свою роботу, про продукти або послуги компанії, а також підготувати візуальну презентацію – зараз необхідність для багатьох професій. Набути такі навички можна тільки завдяки тренуванням і практичному досвіду, тому бажано напрацьовувати його якомога частіше. Уміння проводити презентації згодиться учням упродовж всього життя, оскільки це є однією з вимог сучасних працедавців до претендентів при влаштуванні на роботу. Презентація результатів спільної роботи під час групових взаємодій часто викликає труднощі у дітей молодшого шкільного віку. Це пов'язано з різними факторами, зокрема із психологічними особливостями, бідним словником учнів, відсутністю практики. Тому важливо, щоб учитель системно і спрямовано навчав школярів проводити презентаційну діяльність, використовуючи доступні та цікаві стратегії презентації.

Восьмий лайфхак - ефективні стратегії презентації.

1. **Презентаційне коло.** Презентацію проводять всі учасники групи, які попередньо домовляються про черговість виступу та розподіляють інформацію на усіх членів групи.

2. **«Галерея».** Презентацію проводить один учень-презентатор. Він знаходиться біля роботи, розміщеної на

будь-якій поверхні. Учні з кількох груп, рухаючись по чергово за годинниковою стрілкою від презентатора до спікерів з інших груп, стають слухачами презентацій. За цією стратегією той, хто представляє результат спільної роботи, повторює свою презентацію кілька разів, таким чином відпрацьовуючи навички презентування.

3. Відеопрезентація. Іноді доречним є озвучення презентації за допомогою технічних засобів та показ презентації в форматі відеоролика. Така стратегія допомагає учням оволодіти навичками аудіозапису, відпрацьовувати дикцію, змінювати висловлювання за необхідності, що знімає психологічну напругу, властиву публічному виступу.

Заключним етапом групової роботи має бути рефлексія, яку здійснюють учні. Переоцінити роль цього виду діяльності складно, адже рефлексивні навички надзвичайно необхідні у повсякденному житті. Рефлексія (від лат. *reflexio* — «повертаюся назад») — метод самоаналізу знань і вчинків, їх значень та меж [1]. Здатність до рефлексії дає можливість впоратися з невпевненістю в собі, подолати комплекси і придбати ряд корисних навичок, необхідних для повноцінного життя в сучасному суспільстві.

Насправді, у дітей відсутня рефлексія. Дитинство відрізняється тим, що є етапом афективним, це проміжок життя, де людині (дитині) властива швидка і безпосередня реакція на все. Однак вже у молодшому шкільному віці дитина здатна робити певні висновки про те, що вдається чи не вдається, яка її роль у спільній роботі, що можна зробити, щоб покращити взаємодію тощо. А це вже первинні навички рефлексії. Рефлексія «дозріває» в дитини завдяки контакту з іншими, комунікації, співпраці, а потім розвиток рефлексії триває у людини все свідоме життя [7]. *Передостаннім лайфхаком*, що згодиться педагогам, які використовують кооперативне навчання можуть бути

рекомендації щодо використання наступних стратегій оцінки ефективності групових взаємодій:

1. **«Торт».** Стратегія передбачає оцінку особистого внеску кожного учасника групи у результат групової роботи.
2. **Чек-листи.** Це технологія використання так званих контрольних списків, де учні відповідно до поставлених запитань визначають помітками, як відбувалася групова взаємодія.
3. **Дві зірки і побажання.** Це технологія взаємооцінювання групової роботи. Учні коментують роботу один одного або роботу іншої групи/пари, при цьому вказують на:
 - два позитивні моменти («дві зірки»);
 - один момент, який потребує доопрацювання («побажання»).

Можна включити в цю техніку ігровий момент – передавати уявні зірки / побажання з долоньки в долоньку.

Використання кооперативного навчання ускладнюється викликами, пов'язаними з пандемією та карантинном, коли освітній процес відбувається дистанційно. Водночас ця ситуація спонукає педагогів шукати можливі шляхи організації групових взаємодій на відстані за допомогою різноманітних онлайн-ресурсів.

Дистанційне навчання – це насамперед навчання. Тому процес організації і теорії навчання (наприклад, асоціативно-рефлекторна) нікуди не зникають, просто з'являється інший спосіб зв'язку.

Дистанційне навчання може бути синхронним і асинхронним.

Синхронне:

- Це «прямий ефір», дитина контактує через засоби зв'язку безпосередньо з учителем. Це може бути відео-, аудіозв'язок, спілкування в чаті.

- Дозволяє підтримати дітей. Навіть коли вчителька надсилає смайлик, добрі слова, то це для дітей вияв людськості. Це спричиняє розуміння дитиною, що вона долучена до спільного процесу.

Асинхронне:

- Потребує самостійного планування або планування за допомогою вчителя, дедлайнів.
- Ми зараз маємо справу з жорсткими і гнучкими дедлайнами. Гнучкі дедлайни кращі: коли не встигаєш, то додається час на доопрацювання.
- Може відбуватися через електронне листування, телевізійні уроки, вчителі створюють блоги, сайти тощо.
- Асинхронне дистанційне навчання так само потрібне, як і синхронне, тому що є діти, яким потрібно більше часу на опрацювання тієї чи іншої теми. Також є діти з різними освітніми потребами, тож так забезпечується диференціація.
- Перевага асинхронного дистанційного навчання ще в тому, що його можна планувати, виходячи з наявних умов. Якщо дитина користується маминим комп'ютером, а мама працює дистанційно, то можна домовитися про черговість і зробити так, щоб це навчання відбувалося.

Найкращий результат має гібридне навчання, коли ми зустрічаємось із дітьми в синхроні (наприклад, на відеоконференції) і водночас застосовуємо асинхронне навчання [8].

Під час дистанційного навчання дитина має пройти шлях від сприйняття інформації до її розуміння, запам'ятовування, можливо, відтворення, використання на різних рівнях. Якщо далі розглядати таксономію Блума, то і до створення чогось нового. Тому не можна нехтувати використанням технологій кооперативного навчання і під час дистанційного освітнього процесу.

Актуальним лайфхаком для педагогів стане інформація про організацію групової роботи з учнями в сесійних залах конференції ZOOM та можливостями платформ, контент яких

можна використати при проведенні групових взаємодій онлайн – Flinga, Classroomscreen, Classtools.net, Canva.com.

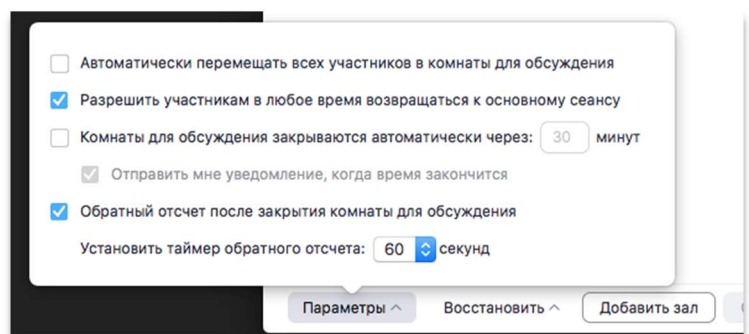
ZOOM - сервіс для проведення відеоконференцій, який набув особливої популярності серед освітян із початком дистанційного навчання. Сервіс має безкоштовну версію, якої достатньо для проведення індивідуальних та групових занять.

Робота в групах або breakout rooms. Адміністратор конференції або хост (людина, яка створила конференцію) має можливість розділити всіх учасників конференції на групи - окремі «кімнати» в середині конференції. Ця функція називається «Сессионные залы». Адміністратор може підключатися до кожної з таких зал. Учасники однієї сесійної зали не чують та не бачать обговорення в інших залах. Така функція може замінити роботу та обговорення в групах, якщо ви працюєте з великою кількістю учнів одночасно.

Як об'єднати учасників конференції ZOOM у групи? Спочатку в загальних налаштуваннях ZOOM потрібно перевірити чи активована ця функція. Під час конференції знайдіть на панелі кнопку «Сесійні зали». Виберіть скільки груп ви хочете створити з учасників конференції. Ви можете сформувати групи самостійно або автоматично. Детальніше: <https://buki.com.ua/news/yak-provesty-zanyattya-v-zoom-instruktsiyi-dlya-vykladachiv/>

Налаштування дозволяють автоматично змінювати склад груп, ставити часові обмеження тощо.

На каналі YouTube можна знайти ролики з покроковим поясненням, як використовувати ці можливості програми ZOOM.

Якщо ж учитель під час дистанційного навчання працює за допомогою інших онлайн-ресурсів, то він може використати для організації групових взаємодій можливості наступних платформ:

1.Flinga. Це веб-інструмент, який дозволяє легко створювати онлайн-середовища для спільної роботи. Він

створений фінськими розробниками. Детальніше:
<https://www.youtube.com/watch?v=nZ5364GTJsw>

2. **Classroomscreen.** Це онлайн-інструмент, який дозволяє чітко та наочно відображати інструкції до вашого уроку. Виберіть із понад 13 віджетів (компонентів графічного інтерфейсу), щоб підтримати заняття та допомогти учням працювати у групах.

3. **Classtools.net.** Це онлайн-інструмент для генерування груп, групових завдань, містить шаблони та генератори, які стануть корисними при групових взаємодіях онлайн.

4. **Canva.com.** Це онлайн-ресурс для створення медіапродуктів – презентацій, відео, колажів, інфографіки тощо. Наприклад, для створення чек-листів для рефлексії групової роботи.

Єдиний шлях, що веде до знання – це діяльність (Бернард Шоу). Тож не забуваймо, що формування вміння працювати у групі фактично передбачає одночасне формування кількох видів здатностей:

- здатність до «колективного мислення» для знаходження способу розв'язання певного класу задач;
- здатність організувати спільну роботу;
- здатність до рефлексії.

Ці здатності, будучи, з одного боку, важливою умовою ефективного спільного пошуку, з іншого, можуть формуватися лише у процесі поступового формування в учнів уміння працювати в групі. Водночас групова форма роботи має велике значення для формування самостійності школяра.

Парна і групова діяльність - це спільна діяльність учителя й учнів, що дає змогу реалізувати природне прагнення до спілкування, взаємодопомоги та розвитку творчості.

Список використаних джерел:

1. Кооперативне навчання. Матеріал з Вікіпедії — вільної енциклопедії.
URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%BE%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F>
2. Інтерактивні методи. Робота в парах.
URL: <https://sites.google.com/site/teachingint/interaktivni-metodi/13>
3. Авраїмова О. А. Організація парної та групової роботи на уроках у початковій школі.
URL: <https://osvita.ua/school/method/technol/6630/>
4. Олена Коваль. П'ять завдань, що формують навичку співпраці в молодшій школі.
URL: <https://osvitoria.media/experience/p-yat-zavdan-shho-formuyut-navychku-spivpratsi-u-molodsh>
5. Центр психології і методики розвивального навчання. Олена Кондратюк. Групова робота на уроці (рекомедації щодо організації).
URL: https://centro.at.ua/publ/praktika_rozvivalnogo_navchannja/grupova_robota_na_uroci_rekomedacijiji_shhodo_organizaciji/3-1-0-6
6. Олександр Елькін. Навчання, базоване на співпраці. 32 стратегії кооперації у класі.
URL: <https://nus.org.ua/view/navchannya-bazovane-na-spivpratsi-32-strategiyi-kooperatsiyi-u-klasi/>
7. Журнал KOZAKY. Рефлексія – що це таке в психології, значення і приклади.
URL: <https://www.kozaky.org.ua/refleksiya-shho-ce-take-v-psixologi%D1%97-znachennya-i-prikladi/>
8. Практики та підходи до дистанційного навчання – рекомендації для вчителів.
URL: <https://nus.org.ua/articles/praktyky-ta-pidhody-do-dystantsijnogo-navchannya-rekomendatsiyi-dlya-vc>

**Як створити у класі
комфортне
середовище для
кожного учня**

25 БЕРЕЗНЯ
2021 р.

ВЕБІНАР

Вікторія Биркович
– консультант Центру

У Концепції Нової української школи підкреслюється, що навчально-виховний процес орієнтується на дитину. А суспільство вимагає вчителя, який буде допомагати дитині розвиватися, створюючи комфортне середовище.

Засвоєння знань на уроках неможливе, якщо в класі немає дисципліни та атмосфери, у якій кожен почуває себе безпечно та комфортно. Щоб навчити дітей працювати в команді, аналізувати проблеми і толерантно ставитися до різних поглядів, важливо створити в класі доброзичливу атмосферу. Учитель повинен ретельно готуватися до кожного уроку, до кожної перерви, заздалегідь придумуючи, як зробити день захоплюючим, – тоді в дітей не залишиться часу для витівок.

Безпечне середовище – це стан освітнього середовища, у якому:

- ▶ наявні безпечні умови навчання та праці;
- ▶ комфортна міжособистісна взаємодія, що сприяє емоційному благополуччю учнів;
- ▶ відсутні будь-які прояви насильства та є достатні ресурси для їх запобігання;
- ▶ дотримання прав і норм фізичної, психологічної, інформаційної та соціальної безпеки дітей.

Управління класом має такі складові:

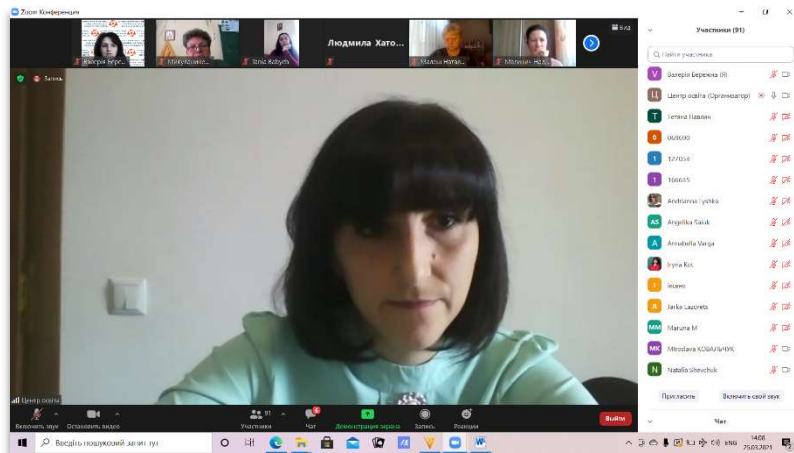
- Облаштування комфортного середовища.
- Налагодження турботливих дружніх взаємовідносин.

- Розроблення правил.
- Ефективний план уроку.
- Проактивний підхід до дисципліни
- Спільні справи

Як налагодити турботливі відносини в класі?

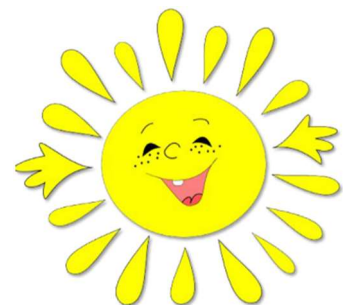
- створити позитивний настрій за допомогою різних вправ;
- знайомство, знайти і об'єднати учнів за інтересами;
- застосовувати вправи для ефективного спілкування та вирішення конфліктів;
- розвивати почуття емпатії.

Психологічний комфорт - умови життя, за яких людина відчуває себе спокійно, немає необхідності захищатися. У наших руках можливість створити у школі таку атмосферу, у якій усі будуть почувати себе «як удома», атмосферу психологічного комфорту, атмосферу любові й доброзичливості. У цьому вам допоможуть наступні вправи.

Вправи для створення комфортного середовища в класі

1. Вправа «Хто Я» На аркуші паперу намалюйте сонце. У центрі сонячного кола напишіть своє ім'я. Потім уздовж променів напишіть прикметники або іменники. (учень, син, танцюрист, рибак).

2. Вправа «Плітки». Декілька учасників виходять на хвилинку, а двоє залишаються в класі. У клас заходять по одному. У цей час перший учасник читає іншому історію. Завдання іншого гравця – уважно слухати, щоб потім передати цю інформацію наступному гравцеві, який ввійде до кімнати за сигналом вчителя.

3. Вправа «Апельсини». Учні об'єднуються в групи, по 3 учасники. Кожна команда виконує завдання, указане на картках, і діє так, щоб кожен учасник був почутий та досяг своєї мети.

Продавець .Ваше завдання продати 10 апельсинів. Максимальна ціна 1 долар за апельсин.

Фармацевт .У вас є 7 доларів. Вам потрібно виготовити ліки для профілактики онкологічних захворювань. Для цього вам потрібно придбати апельсини. Бо в цедрі містяться антиоксиданти, які попереджують появу ракових клітин. Що більше апельсинів придбаєте, то більше ви виготовите ліків.

Кухар . У вас є 5 доларів. Вам потрібно спекти тістечко для діток, які знаходяться в лікарні.. Для приготування смачних кексів вам потрібні апельсини. Діток багато, тому потрібно придбати якомога більше апельсинів.

Висновок та обговорення. Яким чином вдалось вам досягти цього результату, що для вас було важливо, коли ви обирали, що для вас краще придбати? Як ви домовлялись? Кожна група презентує свій результат, а вчитель підбиває підсумки, чиї потреби враховані і на скільки інтереси кожного задоволені.

4. Вправа «Адвокати, прокурори, судді». Клас об'єднуємо в три групи: адвокати – визначають позитивні сторони конфлікту, прокурори – негативні, судді – роблять висновок і приймають мудре рішення.

Серед аргументів «ЗА» (на користь конфлікту) можуть бути названі такі приклади:

- Будь-які зміни пробивають собі дорогу через конфлікт зі звичним, традиційним, відсутність конфлікту це ознака застою.
- Конфлікт стимулює самовдосконалення і особистісний ріст, пошук нових способів діяльності.
- Конфлікт може вивести на нову цікаву ідею.
- Тільки пройшовши через конфлікт і знаючи як поведе себе партнер в тій чи іншій ситуації, коли стикаються ваші інтереси, можна говорити про те, чи добре знаєш людину і можеш їй довіряти.
- У результаті конфлікту можна вийти на нові етапи у взаємовідносинах – зробити їх більш природними, більш відкритими.
- Конфлікт загартовує характер, навчає здатності відстоювати свої інтереси.
- Допомагає виразити свої відчуття і зняти напруження.
- Краще розуміти людей.
- Допомагає подивитися на ситуацію з нової точки зору.
- Дає можливість досягнути покращення ситуації.
- Вчить розуміти і поважати не схожих на тебе людей, це розширює круг спілкування.

Серед аргументів «ПРОТИ»:

- Конфлікт – це завжди велике емоційне навантаження.
- Є ризик зруйнувати взаємовідносини.
- Є можливість не отримати того, що хочеш, чи залишитися без того, що маєш тепер.
- Є ризик отримати удар по самолюбству чи згубити себе в очах оточення.
- Іноді конфлікт забирає багато сил і часу.

Який **ВИСНОВОК** ми можемо зробити, проаналізувавши позитивні і негативні сторони конфлікту? У конфлікті є багато позитивного. Головне вміти вчасно домовитися і співпрацювати.

А от як визначив основу конфлікту президент американської асоціації конфліктів Вільям Лінкольн: «Конфлікт — це побоювання (розуміння) хоча б однієї сторони, що її інтереси порушує, ігнорує інша сторона або сторони». Тому діалог – це перший крок до порозуміння.

5. Вправа «Кошик сміття». Напишіть на аркуші паперу рису характеру, якої б ви хотіли позбутися. Підійдіть до кошика для сміття, зіжмакайте папірець і викиньте його.

6. Вправа «Шлях до примирення». На двох наліпках учні пишуть відповідь на запитання. На одній: як я бачу вирішення цієї проблеми чи ситуації? На іншій - що я роблю чи готовий зробити для цього? Потім прикріплюють до зображення метелика.

7. Вправа «Правила учнів» . Учні в групах визначають на кольорових листках правила відповідно до свого кольору.

Потім презентують результати за допомогою методу «Картинна галерея».

Зелена зона – пишуть все те, що їм можна робити в класі ...

Жовта – можна, але є певні обмеження ...

Помаранчева – не можна, але бувають винятки ...

Червона – категорично не можна ...

8. Формула «Я – твердження». Проводити можна, коли виникла сварка чи конфліктна ситуація між учнями. Вони, користуючись цією формулою, висловлюють кожен по черзі свої емоції, переживання та пропонують свій варіант вирішення проблеми. Ця вправа допомагає навчити учнів вирішувати конфліктні ситуації, домовляючись.

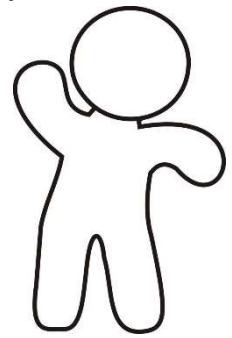
Коли ... (описати ситуацію чи поведінку , яка викликає негативні переживання)

Я відчуваюся ... (висловити власні емоції з приводу ситуації)

Тому що для мене важливо ... (висловити власні потреби)

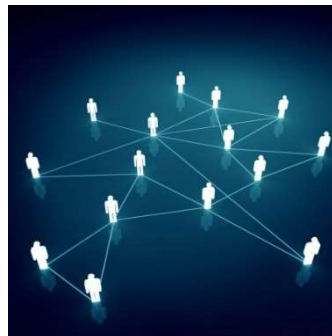
Ось чому я хочу/бажаю... описати бажані зміни або запропонувати варіант вирішення ситуації

9. Вправа «Бінго» (на знайомство). Кожен учасник на зображенні чоловічка пише зверху на «голові» - хто він (учень, дочка, син, танцюрист), на одній «руці» - своє захоплення, на іншій - улюблену пісню, на одній «нозі» - улюблений предмет або місце подорожі, а на іншій – улюблені міста, країни. Їхнє завдання якнайшвидше заповнити його, потім, рухаючись по класу, спитати у своїх однокласників, які в них захоплення, зазначаючи «+», якщо співпадає. Хто перший упорається, кричить слово «Бінго», що означає його перемогу. (Ця вправа допомагає учням більше дізнатися один про одного, зрозуміти, що в них є спільні інтереси).

10. Вправа «Клубок відносин». Отже, що необхідно чи важливо для доброзичливої атмосфери?

Учасники стають у коло, називаючи одну якість, беруть міцно нитку, тримають її, а клубок передають іншому учаснику. Утворюється павутинка. Нитки натягуємо міцно.

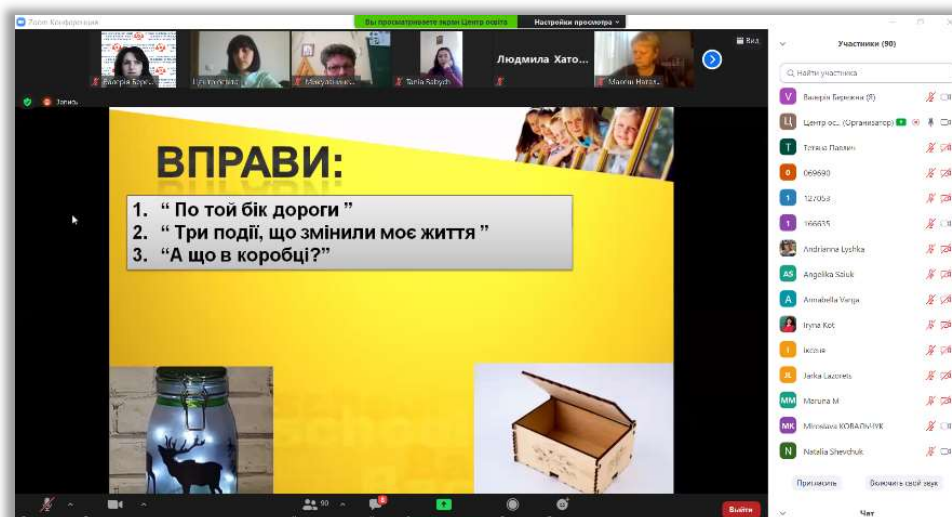
Обговорення. Якщо ми всі будемо дотримуватися правил, проявляти всі ці якості, які ви назвали, буде ось така налагоджена і міцна співпраця та взаємодія. Що трапиться, якщо хоч один із Вас перестане це проявляти, не буде дотримуватись правил? Один учасник відпускає свою нитку, уже починають інші нитки провисати. Той учасник, у якого якість залежить від того, хто опустив униз, теж залишає нитку. Показуємо, що тільки разом ми можемо досягнути хорошого результату.

11. Вправа «Серце вчителя». Учитель розказує історію, яким чином впливають поведінка учнів, слова, події в класі на вчителя, відкриваючи частинки малюнка серця.

Один день з життя вчителя.

12. Вправа «3 події, що змінили моє життя». Кожен учасник записує 3 події, що змінили його життя, прикріплюючи на проміжок часу.

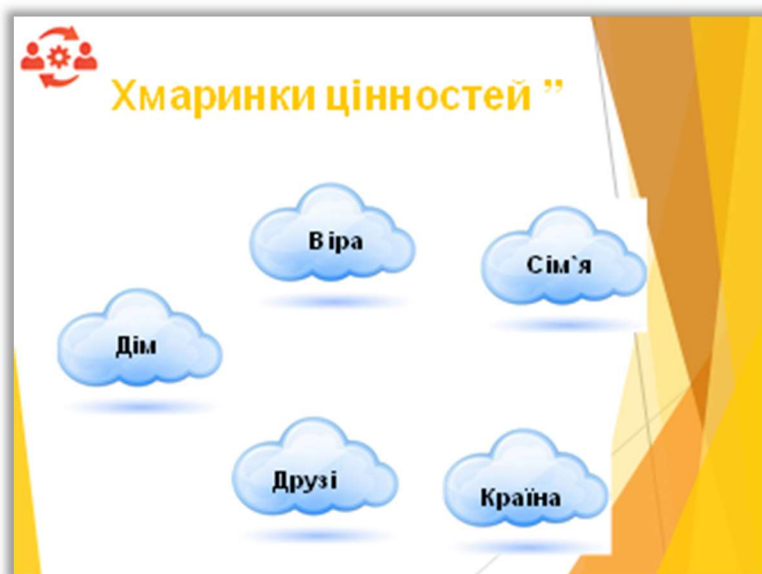
Мета вправи: показати учням чи учасникам, що у нас є можливо спільні цінності, які є важливими для нас. Варіації можуть бути різні. 3 події літнього відпочинку, 3 важливі речі протягом шкільного життя і т. д.

13. Вправа «Хмаринки». На підлозі розміщуємо хмаринки з надписами різних цінностей: моя робота, моя віра, моя сім'я, мої друзі.

Просимо зайняти позицію.

- Що важливо для вас зараз, у цей момент?
- Без чого ви не змогли б жити?
- Що у вас залишиться, якщо у вас не буде сім'ї? Бувають різні ситуації, якщо щось втрачаємо, ми шукаємо і дорожимо тим, що залишилося в нас.

14. Вправа «Малюнок дерева й будинка». Учасники працюють у парі мовчки разом 2 хвилини. Завдання намалювати малюнок (кожен свій) за умови, що малюють одночасно на одному листочку й одним маркером.

Обговорення. Чи вдалось вам намалювати свій малюнок?

Яким чином ви досягли такого результату? Отже, ця вправа допомагає бачити різні стратегії поведінки у конфліктній ситуації. Показати, що важливо співпрацювати, таким чином будуть задоволені потреби обох сторін.

15. Вправа «Інвентаризація проблем». Напишіть на листочку будь-яку проблему, яка виникає у вас в класі з учнями. Розмістіть її на фліпчарті, указавши кому вона може належати, на вашу думку (учителеві, батькам, учням, усім).

Цю вправу можна проводити, коли виникли проблеми в класі, обговоривши, що саме сталося, чия це проблема, чи насправді це проблема лише одної людини.

Вправи ефективного спілкування

1. Оплески

Мета: створити хорошу атмосферу. Учитель ставить запитання закритого типу, на які можна відповісти так або ні. Якщо учні відповідають так, то вони встають, якщо ні, то, сидячи, аплодують у долоні.

Запитання:

- Ви снідали сьогодні?
- Ви живете в місті?
- У вас хороший настрій?
- Вам цікава тема нашого уроку?

2. «Чотири кути» (спрямована на згуртованість, знайомство, психологічне розвантаження)

Всім необхідно об'єднатися в групи в різних частинах кімнати. Якщо кімната така, що важко рухатись, можна визначити місця, де можна зібратися, наприклад, позначивши 4 кольорами.

- Хто святкує день народження взимку, навесні, улітку, восени?
- Хто любить пити чай, каву, сік, воду.
- Улюблений предмет, і так далі.

3. Вправа «Дві культури»

Учні об'єднуються в дві групи: день ніч (завдання повідомити так, щоб одна група не чула, що говорять інші).

1 група говорить голосно, дивиться в очі, тримає співрозмовника за плече, говорить від свого імені.

2 група дивиться вниз, говорить тихо, тримається на відстані, говорить від імені «Ми»

Завдання: домовитися як відсвяткувати Новий рік.

Обговорення. – Що ви відчували? Які емоції у вас виникли, коли зрозуміли, що вас не розуміють? Чи зуміли ви домовитись? Що ви для цього зробили? Який секрет захований в цій вправі, який можна зробити висновок.

4. Вправа «Влада»

Утворюємо 2 команди, які мають по 4 учасники. Використовуємо газету – символ влади. Кожен учасник береться однією рукою за газету. По команді «почали» кожен має захопити якомога більше «влади». (Виконання завдання).

- У цій ситуації кожен думав лише про себе, а тепер слід подумати і про іншого.

Газетний аркуш стелимо на підлогу. По команді всі повинні стати на газету. Потім газету згортаємо удвоє. (Виконання завдання).

Висновок: Ви виконали це завдання, не завдяки силі кожного, а, об'єднавши зусилля, зуміли знайти спосіб розв'язання проблеми у процесі міжособистісного спілкування.

5. Вправа « Повітряна кулька »

Пропонуємо провести дослід із повітряною кулькою. Уявіть собі, що кулька – це ваше тіло, а повітря всередині неї – це ваш гнів. Надуємо кульку й відпустимо її. Прослідкуйте, що з нею відбувається. Вона летить з одного боку в інший, вона абсолютно не керована. Так буває і з людиною, коли вона сердиться. Вона не контролює себе, а тому може образити кого-небудь або навіть ударити. А тепер надуймо кульку і спробуймо випустити з неї повітря маленькими порціями.

Обговорення

- Що відбувається з нею? *(Вона потихеньку здувається)*

- А що відбувається з повітрям усередині неї? *(Повітря поволі виходить)*

Кулькою можна керувати й поволі випускати з неї повітря. Важливо навчитися потроху випускати свій гнів, свою злість назовні, не кривдячи тих, хто перебуває поряд.

- Як можна контролювати свій гнів?

(Заспокоїтись, зробити паузу, розслабитись)

Ми знаємо, що під час спілкуванні з іншими людьми необхідно керуватися таким правилом: «Стався до іншого так, як

ти хотів би, щоб ставилися до тебе». Ми живемо в одному колективі, тому повинні з розумінням ставитись одне до одного, поважати одне одного, підтримувати, допомагати одне одному.

6. Вправа «По той бік дороги»

Ця вправа допомагає виявити, наскільки толерантною є група. Не слід оцінювати чи засуджувати погляди інших, варто підкреслювати, що кожен може мати свої погляди, з якими можна погоджуватися чи ні. Засуджувати можна лише дискримінаційні чи насильницькі дії. Утім, часто невизнання цих відмінностей призводить до конфліктів. Більшість «конфліктів позицій» не мають рішень, які б влаштували обидві сторони. Тож важливіше шукати спільні інтереси чи потреби учасників.

Хід вправи. Запросити учасників стати посередині кімнати. У центрі проходить уявна дорога. Тренер називає певні твердження. Ті учасники, які погоджуються з цими висловами, мають перейти на праву сторону «дороги», а ті, хто не погоджується - на ліву. При цьому слід наголосити, щоб учасники звернули увагу на те, хто з ними по один бік дороги.

- У мене в дитинстві було прізвисько.
- Я маю старшу сестру.
- Важливо під час спілкування завжди уникати сварок і конфліктів.
- Я не бачив жодної серії «Школа».
- Дуже легко спілкуватися з людиною, у якої високе самооцінювання.
- Я люблю морозиво.
- У конфлікті завжди можна визначити «сторону, яка має рацію» і «сторону, яка не має рації».
- Я не люблю відпочивати на морі.
- Мене дратують люди, які нав'язують свої погляди.
- Я люблю читати детективи.
- Мені з власного досвіду знайомий внутрішній конфлікт, зумовлений, з одного боку, бажанням добре поїсти, а з іншого боку - бажанням мати стрункий стан.

7. Вправа-демонстрація «Вплив слова на людину»

Матеріали: склянка з чистою водою, сіль, перець, грудка землі.

Вчитель. Візьмемо склянку води. Уявімо, що це людська душа – чиста, проста, наївна, здатна вбирати в себе все: і хороше, і погане.

Сіль – грубі, солоні слова;

Перець – пекучі, образливі слова;

Грудка землі – неувважність, байдужість, ігнорування.

Коли ми це все змішаємо – отримаємо стан людини. Скільки пройде часу, доки все осяде, забудеться? А варто лише легенько збовтати – і все підніметься на поверхню. А це стреси, неврози.

Обговорення:

–Які почуття у вас виникли під час цієї вправи-демонстрації?

Висновок. Коли ми з кимось сваримося і кажемо щось неприємне, то залишаємо в душі людини ось такі сліди. І не має значення, скільки разів потім попросимо пробачення. Словесні рани заподіють такий самий біль, як і фізичні. Тому свою терпимість, розуміння ми можемо виявляти по-різному: спокійно, витримано, доброзичливо, тобто толерантно.

8. Вправа на невербальну підтримку

Мета: розвиток кращих якостей учнів – бажання допомогти ближньому, бачити тих, хто потребує допомоги.

Учасники із заплющеними очима ходять по класу. Учитель торкається до одного із учасників, а він у цей час промовляє сигнал SOS. Ті, хто знаходяться поруч, беруть його за руки, інші із заплющеними очима стають у «коло захисту».

Потім учитель проводить інтерв'ю з тим, хто «терпить лихо» – що ти відчув, коли за твоїм сигналом до тебе підійшли «рятувальники»?

9. Вправа «Що в нас схожого?»

Тривалість — 10 хвилин.

Учитель роздає дітям картки із запитаннями щодо смаків, уподобань, звичок або сім'ї. Наприклад: «Яка твоя улюблена

тварина?», «Чи є в тебе братик або сестричка?», «О котрій годині ти зазвичай лягаєш спати?»

Якщо це учні, які тільки вчаться читати й писати, можна використовувати картки з простими картинками, з яких зрозуміло, про що йдеться. Наприклад, картка, де намальовані кіт і пес. Чи картка з квадратами різного кольору, якщо йдеться про улюблений колір.

Діти пишуть відповіді або ж просто думають над ними нетривалий час, а потім починають хаотично ходити по аудиторії, обирати собі пару та обговорювати, наскільки схожі або різні їхні смаки. Важливо, щоб учні не соромилися обирати партнера для спілкування самотійно. Однак учитель може обмежити час спілкування кожної пари (наприклад, 2 хвилини), а потім попросити підійти до іншого однокласника.

Навіщо?

Гра згуртовує колектив, допомагає дітям більше дізнатися про однокласників. Знайти тих, чий смак їм імпонує. Водночас вправа вчить, що в кожного можуть бути свої вподобання, але це не заважає спілкуватися і бути друзями. Наймолодші учні починають на найпростішому рівні аргументувати свої вподобання та подавати інформацію у формі, яка є цікавою для інших дітей. Вправа також допомагає зменшити невпевненість у собі. Сором'язливих дітей залучають до діалогу більш товариські напарники, таким чином починає діяти механізм взаємодопомоги та взаємопідтримки.

10. Вправа «Хто мене чує?»

Тривалість — 2-3 хвилини.

Учитель каже: «Хто мене чує, поплескайте раз» і плескає в долоні. Потім продовжує: «Хто мене чує, поплескайте два». Гра триває до того моменту, поки діти не почнуть плескати всі разом, синхронно.

Навіщо?

Цей простий інструмент допомагає швидко встановити тишу в класі без негативних емоцій та підвищення голосу. Діти при звичаються до цього маленького навчального ритуалу, а потім охочіше заспокоюються, коли ви проводите гру. Дозвольте

дітям використовувати ваш метод, якщо в них є потреба та бажання донести до однокласників важливу інформацію. Наприклад, на перерві, чи під час підготовки до шкільних конкурсів або змагань. Учні повинні усвідомити, що думка кожного важлива. І варто дослухатися, коли хтось просить хвилину цілковитої тиші.

11. Вправа «Дім, білка, катастрофа»

Тривалість — 5-15 хвилин.

Учні діляться на групи по троє. Двоє з них стають поруч і піднімають руки так, щоб утворився «дах». Вони це «дім». Між ними стає третя дитина — «білка».

Коли вчитель каже: «Білки!», усі діти-«білки» шукають собі інший дім. Коли вчитель каже: «Дім!», учні, які утворювали «дахи», швидко шукають собі нові пари, щоб створити з ними нові «будинки». А коли вчитель каже: «Катастрофа!», то всі міняються ролями. Тобто «білки» стають «домами», і навпаки.

Навіщо?

Гра позитивно впливає на взаємини в класі. Адже через неї діти вчаться взаємодіяти як група, команда, у якій є місце для кожного. Крім того, вправа допомагає задовольнити потребу в русі, що особливо актуально для активних молодших школярів.

12. Вправа «Чарівний капелюх»

Тривалість — 10 хвилин.

Діти пишуть свої імена та прізвища на окремих клаптиках паперу. Ці клаптики кладуть у капелюх або коробку, перемішують. Кожен по черзі витягує по одному клаптику. Учні, чиє ім'я витягнули і назвали, кажуть добрі слова або побажання. І так аж до останнього клаптика в капелюсі.

Навіщо?

Такі прості завдання змалку вчать уважності до інших та емпатії. «Чарівний капелюх» допомагає не залишити без уваги жодну дитину в класі. Гра також формує в учнів розуміння того, що всі вони рівні для вчителя, бо перебувають в однакових умовах, з тим самим завданням. І, звичайно, приємні слова

підбадьорюють і створюють гарний настрій у колективі на весь день.

13. Вправа «Монетка для тиші»

Тривалість — 3-7 хвилин.

Діти розсідаються в невеличкі групи по 5-7 осіб. Учитель попереджає, що основна умова для цієї гри — цілковита тиша. Не можна перемовлятися чи підказувати.

Перша дитина кладе монетку на будь-який палець. Завдання сусіда забрати цю монетку та передати її далі по колу, використовуючи тільки один палець. У тій групці, де порушили тишу, монетку повертають до першої дитини і починають спочатку. Перемагає група, яка найшвидше передала монетку по колу.

Навіщо?

Вправа допоможе дітям самоорганізуватися і діяти як команда. Однак завдяки тиші, кожен усвідомлює, що навіть у команді часто потрібно думати і приймати рішення самостійно, а ще — розуміти одне одного без слів. Після закінчення гри дозвольте дітям кілька хвилин обговорити свої успіхи та невдачі. Однак слідкуйте, щоб обійшлося без взаємних образ, а критика була об'єктивною.

14. Вправа «Доміно...»

Тривалість — 5-10 хвилин.

Гру розпочинає вчитель, який стає в центрі кімнати, простягає дві руки в різні боки і каже: «З одного боку, я люблю яблука, а з другого боку, я люблю малювати». Той чи та, хто теж любить яблука, підходить і бере вчителя за руку та продовжує: «З одного боку — я люблю яблука, а з іншого боку — я люблю сніг». Так продовжуємо грати, поки до цього ланцюжка не приєднаються всі діти.

Навіщо?

Гра створює приязну атмосферу в класі, вчить шукати односторонніх і зменшує напругу. Учні більше дізнаються одне про одного й вчаться шукати, що в них спільного. Це важливо для комфортної взаємодії всіх дітей у класі.

15. Вправа «Кого я бачу?»

Тривалість — 5 хвилин.

Учитель об'єднує дітей у дві групи, які стають по різні боки кімнати. Між ними вішаємо простирadlo або тканину. Обидві групи мають стати так, щоб узагалі не бачити суперників. Кожна група тихо домовляється, який учасник стане найближче до заслони. Учитель опускає тканину. Учасники, які стоять першими у своїх групах, повинні якомога швидше назвати ім'я того, хто стоїть навпроти, у іншій групі. Той, хто називає ім'я суперника першим, виграє й забирає учня до себе в команду. Граємо до моменту, поки всі не опиняться в одній команді.

Навіщо?

Якщо грати в цю гру на початку навчального року, то такі активності допомагають вивчити чи пригадати імена всіх дітей у класі. В інший час гра розвиває уважність, вчить швидко реагувати на будь-яку ситуацію. Фінал гри допомагає дітям зрозуміти, що насправді вони не суперники одне одному, а колектив.

16. Вправа «Що змінилося в моєму однокласникові?»

Тривалість — 8-12 хвилин.

Попросіть дітей стати у дві шеренги — один навпроти одного. Дайте учням 30 секунд, щоб запам'ятати одяг, взуття та зачіски одне одного. Потім попросіть дітей в одній шерензі відвернутися або заплющити очі. Учні з іншої шеренги мають у цей час змінити чотири речі у своєму зовнішньому вигляді. Можна, наприклад, помінятися черевиками, інакше пов'язати шарф, одягнути окуляри. Після цього діти повинні назвати зміни, що відбулися з їхніми однокласниками навпроти. Потім шеренги міняються ролями.

Навіщо?

Вправа вимагає від дітей великої зосередженості, допомагає сконцентруватися і тренує зорову пам'ять. А завдяки ігровій формі та невимушеній атмосфері учні можуть пожартувати й здружитися. Це саме те, що потрібно підліткам.

Спілкування та групова взаємодія — це база, що рятує від гострої підліткової кризи. Оскільки настрій у підлітків нестабільний, такі коротенькі перерви на вправу під час уроку допомагають переключитися і відпочити.

17. Вправа «Ми так бачимо»

Тривалість — до 25 хвилин.

Запропонуйте дітям створити колективний колаж на тему, на яку можна пофантазувати й помріяти, наприклад: «Ідеальні літні канікули», «Навчання в школі мрії», «Ким я хочу стати», «Що для мене успіх», «Які винаходи майбутнього полегшать життя людини».

Використовуйте кольорові фарби, олівці, старі газети та журнали, клей, скотч, ватман.

Навіщо?

Командна робота сприяє діалогу в класі. Адже показує, що навчатися можна не лише вертикально, тобто від вчителя, а й горизонтально — одне в одного.

Створення колажу вчить мислити більш масштабно та цілісно. Часом певне поняття може здаватися зрозумілим, а його значення вичерпним. Утім, коли діти працюють у команді, хтось завжди може доповнити чи додати щось нове в уже відомі теми.

18. Вправа «Неіснуючий звір»

Тривалість — 10 хвилин.

Поділіть дітей на групи. Їх кількість залежатиме від кількості учнів у класі. В ідеалі, в одній групі має бути 7-10 дітей. Запропонуйте учням створити разом звіра, який ніколи не існував. Для цього школярі мають використовувати різні положення тіла. Вони можуть триматися за руки чи обійняти одне одного. Поставте умову — у групі, де 10 дітей, підлоги можуть торкатися лише 14 ніг і 12 рук, а не всі 20. Тобто, комусь доведеться стояти на одній нозі. А руки не завжди зможуть стати точкою опори — доведеться покладатися на членів команди.

Завдання полягає в тому, щоб діти змогли швидко домовитися, розподілити між собою «частини тіла» звіра та простояти нерухомо принаймні 30 секунд. Гра може мати різні

варіації. Замість звіра можна запропонувати учням створити автомобіль, який матиме чотири колеса, двигун, кабіну, водія та причеп.

Навіщо?

Перші навички співпраці та взаємодопомоги у школі діти здобувають під час ігор у команді з лімітом часу. Такі умови допомагають учням мобілізуватися, імпровізувати та винаходити креативні розв'язання ситуації просто тут і зараз. Також ми вчимо дітей зважати на інших, поступатися їм. Це особливо ефективно, якщо учні мають у своїй команді дитину з інвалідністю. Отож разом думають, як максимально допомогти товаришу і включити його в гру. Так виховується толерантне ставлення до тих, хто відрізняється.

19. Вправа «Мій напарник відповів би так...»

Тривалість — 25 хвилин.

Запропонуйте учням розбитися на пари. Допоможіть їм зробити це таким чином, щоб удвох працювали діти, які до цього не особливо багато спілкувалися між собою. Дайте кожній парі 5 хвилин на те, щоб розпитати одне одного про улюблену музику, шкільні предмети, фільми, хобі, найкращі спогади, членів сім'ї тощо. Поясніть дітям, що розпитувати треба швидко, однак детально. Після цього посадіть учнів у коло. Тепер напарники сидять разом, але говорити одне з одним їм заборонено. Інші учні запитують першу дитину з пари про другу. Починаємо з простого: «Як звати твого напарника/напарницю?», «Які його/її улюблені предмети?», «Скільки років його/її сестрі?» А завершуємо складнішим: «Який у нього/неї улюблений фільм та чому саме він?», «Який найкращий спогад з канікул?»

Попередьте дітей: якщо вони точно не знають, що б відповів їхній напарник, повинні спробувати поставити себе на місце друга, поглянути на запитання його очима та сфантазувати відповідь.

Навіщо?

Гра вчить активно слухати інших і наочно демонструє, як це важливо для взаєморозуміння, допомагає концентрувати увагу, щоб запам'ятати інформацію, підвищує рівень емпатії, бо діти

мають змогу порозпитувати інших та розповісти про себе. Також гра допомагає створити атмосферу довіри й розвиває почуття гумору. Адже часто виникають смішні відповіді на запитання, які не встигли проговорити в парі.

20. Вправа «Носоріг»

Тривалість — 8-15 хвилин. Поділіть клас на кілька невеликих груп. Кожній запропонуйте пару з двох дуже різнорідних слів. Наприклад, «зима та стілець», «яблуко та носоріг», «університет і робот». Дайте групам 5 хвилин, щоб знайти мінімум 6 схожостей між першим і другим словом. Нехай кожна група презентує подібності, а учні з інших груп відразу дають свої доповнення.

Навіщо?

Гра розвиває критичне мислення та аналіз. Діти вчаться шукати схожості навіть там, де на перший погляд їх не може бути. Порівнювати властивості та якості тих чи інших предметів і явищ.

Одночасно такі завдання добре впливають на групову взаємодію й співпрацю, бо групи для ігор щоразу змінюються.

Світ навколо нас багатогранний. І навіть наймолодші учні мають це розуміти. Адже в школі можуть навчатися діти з інвалідністю, з інших країн чи національних меншин. І створити приязне навчальне середовище в класі дуже важливо, бо кожна дитина хоче почуватися прийнятою, включеною в групу. Отож, як навчити толерантності найменших? Пропонуємо три гри, що допоможуть у роботі з учнями молодших класів.

21. Вправа «Обери собі команду»

Тривалість — 15-20 хвилин.

Запропонуйте дітям сісти в коло. Роздайте кожному по одній наклейці. Це можуть бути зірочки, сонечка, квадрати чи кола. Головне, щоб усі вони були різних кольорів, так, щоб двічі не трапилася жовта зірка, наприклад. Наклейку діти ліплять собі на руку чи светр.

Завдання — за дві хвилини без слів згуртуватися в команди. Команди діти формують на свій розсуд. Зазвичай, маленькі діти згуртовуються за критерієм кольору наклейок (червона зірка з червоним колом) або форми (трикутник з трикутником).

Обговоріть з дітьми кілька питань: «Чому ви обрали саме цих дітей, щоб об'єднатися в команду?», «Чи в світі взагалі бувають «однакові» люди?»

Який ефект?

Ми вчимо дітей критично думати та пізнавати. Розуміти, що на планеті не існує однакових людей, проте всі ми в чомусь схожі.

Наприкінці можете розпитати клас: «Як думаєте, чим ви схожі між собою, а чим відрізняєтеся?». Це допоможе дітям укріпити думку, що попри відмінності в зовнішності, вподобаннях, можна співпрацювати та проводити час разом.

Діти вчитимуться шукати подібності та більше розпитувати однокласників про хобі, домашніх тварин та уроки, що може суттєво їх зблизити. Навчивши шукати спільне, а не те, що розділяє, ми допомагаємо дітям робити перші кроки до мирного співіснування в класі.

22. Вправа «Три спільні речі»

Тривалість — 7 хвилин.

Запропонуйте дітям об'єднатися в пари. Задайте тему для пошуку спільного. Можна взяти тему зі стандартного переліку («Я в школі», «Моя сім'я», «Мої улюблені заняття», «Канікули», «Мої друзі») чи вигадати свою. Спробуйте також варіант, коли тему пропонують самі учні.

Завдання — обговорити з однокласником задану тему та знайти, що є спільним для обох. Таких речей має бути принаймні три. На обговорення виділіть 5 хвилин.

Який ефект?

Пошук спільного є базою для формування толерантного ставлення до інших. Коли ми тренуємо цю навичку з раннього віку, то допомагаємо дітям не ігнорувати і не бути агресивними до тих, хто відрізняється.

Ігри в парах допомагають дітям краще пізнати одне одного, а в молодшій школі — знайти перших шкільних друзів. Для дітей часом достатньо кількох хвилин гри, щоб потім на перервах ще довго розповідати одне одному про канікули чи улюблені заняття.

Окрім цього, гра розвиває комунікативні навички. Сором'язливі діти не завжди хочуть розмовляти, проте, коли тема чітко задана, можуть почуватися впевненіше.

23. Вправа «Труднощі»

Тривалість — 10-15 хвилин.

Цю гру найкраще проводити в 3-4-х класах. Об'єднайте дітей у групи по 4-5 осіб. Кожній дайте аркуш паперу, олівці чи фломастери.

Завдання груп — намалювати дитину на інвалідному візку, подумати, з якими труднощами вона може зіткнутися, та як інші діти можуть їй допомагати.

Щоб допомогти учням розмірковувати над труднощами дітей з інвалідністю, напишіть на дошці такі запитання: «Дитина на візочку гратиме в ігри з класом?», «Чи зможе вона відвідати кінотеатр у нашому місті?», «Як ми допомагаємо такій дитині: у коридорах, на уроках, у їдальні?», «Як ми можемо спілкуватися з дітьми на візочках, щоб вони почувалися комфортно?»

Який ефект?

Вчимо дітей допомагати іншим та помічати тих, хто не може впоратися зі шкільним світом самотійно. Дитина починає бачити світ ширше та придивлятися, хто в класі може почуватися «за бортом» та кому слід допомогти.

Позитивна атмосфера під час навчального процесу відіграє велику роль. Адже вчитель є не тільки «носієм» знань, умінь та навичок, а й «психологом», який має виявляти учнів з різним рівнем знань, з різною мотивацією, вміти знаходити шляхи взаємодії, створювати турботливі відносини, ситуацію успіху для кожного, щоб кожен учень відчував радість від школи, від навчання. **Щасливий учитель – щасливий учень, щасливий учень – щасливий учитель!**

Список використаних джерел:

1. Араджионі М.А., Брунова-Калісецька І.В. , Гусєв А.І. Від співпраці до примирення: посібник для лідерів громадянського суспільства. Київ: Видавництво ЧП «Золоті Ворота», 2015р.- 207 с.
2. Баришполь С.В. Розвиток інтелектуальних і моральних якостей особистості молодшого школяра. - Видавнича група «Основа», 2015.- 156 с.
3. Джерела духовності. Упровадження принципів гуманної педагогіки в практику роботи початкової школи./ Упоряд. Л.Г. Дмитренко.-Х.: Видавнича група «Основа», 2015.- 142 с.
4. Третяк О.П. Виховання ціннісного ставлення до людини у молодших школярів. – Х.:Видавнича група «Основа», 2015.- 160 с.
5. Посібник для фахівців з навчання дорослих. Редактор: Томс Урдзе. ТОВ «Контекст Україна», Київ. 2013.- 84 с.

Інтернет-ресурси:

1. Онлайн-курс для вчителів початкової школи. Управління класом.
URL: <https://edera.gitbook.io/glossary/organizaciya-klasu/upravlinnya-klasom>
2. Марта Приріз. 6 ігор із класного менеджменту для середньої школи.
URL: <https://osvitoria.media/experience/6-igor-iz-klasnogo-menedzhmentu-dlya-serednoyi-shkoly/>
3. Освіторія - 6 ігор із менеджменту [відео].
URL: <https://www.facebook.com/watch/?v=1971793116180590>

Синхронізація дошкілля і НУШ – практики і ресурси

15 КВІТНЯ
2021 р.

ВЕБІНАР

Ольга
Юрик –
консультант центру

Не викликає сумнівів той факт, що світ, країна, діти змінилися, і сучасна освіта має відповідати викликам сьогодення. Сучасне інформаційне суспільство висуває нові вимоги до освіти: необхідними стають навчання впродовж життя, навички критичного мислення та спільної роботи в умовах невизначеності та змін, вміння мислити системно і враховувати комплексні виклики глобалізованого світу. Тому основним завданням синхронізації дошкілля і Нової української школи (НУШ) є гармонійне поєднання традиційно сильної бази української дошкільної освіти з вимогами часу. Тобто потрібно оновити, осучаснити дошкілля, але не втратити кращі досягнення нашої системи дошкільної освіти. Потрібне перезавантаження дошкільної ланки – її новий виток розвитку, початок якісно нового циклу.

Синхронізація дошкілля і НУШ неможлива без чіткого розуміння сутності реформи, знання підходів і практик Нової школи. Щоб забезпечити наступність у роботі суміжних ланок освіти та здійснювати якісну підготовку дитини до навчання в Новій українській школі, педагоги дошкілля мають добре орієнтуватися в тих змінах, які впроваджуються в рамках реформи НУШ і визначити, які з них необхідно і можливо впровадити з дітьми дошкільного віку.

НУШ — це головна реформа Міністерства освіти, яка впроваджується останні роки та запланована на десятиріччя вперед.

Її ключова мета — створити школу, «у якій буде приємно навчатись і яка даватиме учням не тільки знання, як це відбувається зараз, а й вміння застосовувати їх у житті» [2].

Суть Нової української школи (НУШ) полягає в переході від школи інформаційної, яка дає учням лише знання і деякі вміння та навички, до школи компетентностей XXI століття.

Компетентність — динамічна комбінація знань, умінь, цінностей та ціннісних ставлень, що визначає здатність успішно розв'язувати життєві проблеми, провадити подальшу навчальну та професійну діяльність. При цьому в рамках одного шкільного предмету учні (залежно від форми подачі того чи іншого матеріалу) можуть опановувати одразу кілька компетентностей.

«Канвою» розвитку учня в НУШ вважають формування 10-ти ключових компетентностей. Окрім компетентностей, «канва» містить такі наскрізні вміння:

- уміння читати з розумінням;
- уміння висловлювати власну думку;
- критичне мислення;
- логічний захист позиції;
- ініціативність;
- емоційний інтелект;
- робота в команді;
- лідерство;
- творчість.

Особлива увага в НУШ приділяється вихованню дітей на цінностях, які стануть базою для щасливого особистого життя та успішної взаємодії із суспільством. Наскрізна виховна робота є складовою всього освітнього процесу. Її орієнтирами стануть загальнолюдські цінності, зокрема:

- ✓ морально-етичні — гідність, чесність, справедливість, турбота, повага до життя, повага до себе та інших людей;
- ✓ соціально-політичні — свобода, демократія, культурне різноманіття, повага до рідної мови, патріотизм, шанобливе ставлення до довкілля, повага до закону, відповідальність [1].

Формула успішної Нової української школи містить основні ключові компоненти: новий зміст освіти та формування компетентностей, які потрібні будуть дитині задля успішної самореалізації в суспільстві. Вони доповнюються й такими:

Компонент ► Сутність

- ✓ наскрізний процес виховання ► формування соціально-моральних цінностей;
- ✓ педагогіка партнерства ► партнерство між учнями, вчителями та батьками;
- ✓ дитиноцентризм ► орієнтація освіти на потреби учня в освітньому процесі;
- ✓ нова структура школи ► засвоєння нового змісту і формування необхідних життєвих компетентностей;
- ✓ сучасне освітнє середовище ► умови, засоби й технології, необхідні для навчання учнів, освітян і батьків як у закладі освіти, так і поза його межами [3].

За чотири роки реформи в роботу школи було впроваджено чимало нового. Серед найголовніших прикладів змін:

Навчання через діяльність

Відтепер ключове завдання вчителя — дати змогу учням засвоїти необхідний матеріал за допомогою діяльнісного підходу. «Тобто школярі частіше щось робитимуть, замість сидіння за партами і слухаючи вчителя», — пояснюють у МОН. Йдеться про найрізноманітніші форми, серед яких можуть бути навчальні ігри, екскурсії, експерименти, групові проекти, моделювання життєвих ситуацій тощо.

Інтеграційний підхід до навчання

МОН заохочує викладачів до того, щоб учні отримували цілісне уявлення про світ — вивчали явища з точки зору різних наук та вчилися вирішувати реальні проблеми за допомогою знань з різних дисциплін [2].

Нова система оцінювання

Однак найголовніше, що замість табелів у молодшій школі з'явилося Свідоцтво досягнень учня — описова модель оцінювання учнів за 51-м показником.

У першій частині свідоцтва викладач оцінює соціальні й особистісні компетентності школяра. Наприклад, чи дитина була активною на уроці, чи ставила запитання про щось нове і незрозуміле, чи виявляла самостійність у роботі, чи вирішувала конфлікти мирним шляхом.

У другій частині – оцінювання за предметами. Однак навчальні досягнення сформульовано в нестандартний спосіб. Наприклад, наскільки учень «цікавиться темами, що вивчаються, виявляє допитливість до навколишнього світу» (предмет Я досліджую світ), чи «дотримується правил спілкування: привітання, прощання, подяка, прохання, запитання» (предмет Українська мова), чи «орієнтується у просторі, пояснює розташування предметів» (Математика), чи «дотримується встановлених умов та правил гри» (Фізкультура) тощо.

Новий освітній простір

За кошти державного й міських бюджетів більшість перших класів шкіл в Україні було переобладнано відповідно до потреб НУШ. У школах з'явилися конструктори LEGO для навчальних ігор, сучасні меблі, у більшості випадків — особисті шафи школярів.

В ідеалі в кожному першому класі НУШ має бути створено вісім навчальних осередків:

- для навчально-пізнавальної діяльності (при цьому парти чи столи мають бути одномісними);
- змінні тематичні осередки (дошки/фліпчарти/стенди для діаграм та малюнків);
- для гри (як настільних, так і рухливих ігор);
- для художньо-творчої діяльності;
- куточок живої природи для проведення дослідів (пророщення зерна, догляд за рослинами, акваріум);
- для відпочинку (з килимом для сидіння та гри, пуфами, подушками);
- дитяча класна бібліотека;
- осередок учителя.

Як же синхронізувати роботу школи та дошкілля в умовах реформи НУШ?

Безперервний та послідовний розвиток людини від народження і, в ідеалі, упродовж усього життя – це одне з основних завдань сучасного освітнього процесу, у якому дуже важлива наступність освіти. Послідовне здобуття освіти можливе тільки за дотримання принципів перспективності й наступності між суміжними ланками освіти, оскільки наступність - ключовий елемент взаємозв'язку ЗДО і школи [3]. Такий підхід має здійснюватися в двох площинах: у правовому полі через узгодження нормативної бази (концепцій, стандартів, програм, методичних рекомендацій тощо) та в практичній площині через використання підходів та методик НУШ в організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти.

Уже в перші роки реформи педагоги почали розуміти необхідність узгодження підходів до організації освітнього процесу в дошкіллі та НУШ. У той час вихователі закладів дошкільної освіти активно почали вивчати та застосовувати, адаптуючи для дітей певного віку, на практиці підходи та методики Нової школи в роботі з

дошкільниками. Тобто синхронізація роботи початкової ланки освіти та дошкілля поступово відбувалася в практичній площині. З метою випрацювання єдиних підходів до практичної реалізації вимог реформи НУШ педагоги дошкілля тісно співпрацювали з вчителями початкових класів, активно займалися самоосвітою, вивченням та адаптацією для дітей дошкільного віку підходів та методик Нової школи. Посилена увага приділялася питанням наступності як на рівні закладів освіти, так і на міському рівні.

12 січня 2021 року (на четвертий рік упровадження реформи в ЗЗСО!) було затверджено документ, який забезпечує підвищення якості дошкільної освіти та синхронізує дошкілля з НУШ - Базовий компонент дошкільної освіти (БКДО), державний

стандарт, якого мають дотримуватися всі заклади дошкільної освіти країни. Як же базовий компонент пов'язаний із НУШ?

Дошкільний вік дитини - час для формування основ компетентностей і навичок, що стануть у пригоді впродовж усього життя. Початкова школа безпосередньо пов'язана з дошкільням і продовжує (особливо – 1–2 класи) діяти за принципами й методиками, що застосовують у садочках:

- використання гри як одного з основних елементів навчання;
- діяльнісний підхід до навчання, тобто набуття дитиною власного досвіду та умінь через залучення до суто дитячої діяльності – рухової, ігрової, мистецької, пізнавально-дослідницької;
- компетентнісний підхід: формування компетентностей дитини за освітніми лініями з урахуванням її бажань, інтересів, намірів із набутими знаннями, вміннями й навичками;
- інтегрований підхід: формування цілісної картини світу;
- особистісно-орієнтований підхід: посилена увага до індивідуальних потреб дитини, її уподобань, здібностей, ініціативності та креативності.

Базовий компонент дошкільної освіти (БКДО) побудовано на гуманістичних засадах виховання майбутнього члена суспільства.

Вони викладені в таких базових *принципах*:

- ✓ *демократичність*, що в цьому контексті означає: дитина має право на самовираження та активну участь в освітньому процесі;
- ✓ *рівний доступ до якісної дошкільної освіти*: кожна дитина, незалежно від умов її проживання, фінансового стану родини та можливих особливостей здоров'я має право на повноцінну дошкільну освіту;
- ✓ *сталий розвиток* – розглядається в БКДО як формування економічної та екологічної свідомості та відповідальності за свої дії;
- ✓ міжвідомча взаємодія, державно-громадське, державно-приватне та соціально-педагогічне *партнерство* – співпраця всіх дотичних до дошкільня установ (державних

органів влади, керівництва закладів, педагогічного колективу), а також психологічної, соціальної та медичної служб у дошкільних закладах освіти.

Усі ЗДО, незалежно від форми власності, повинні забезпечувати:

- рівність доступу до дошкільної освіти для всіх дітей раннього та дошкільного віку, у тому числі дітей з ООП;
- солідарну відповідальність держави, громади, родини, фахівців педагогічної освіти та інших професій, причетних до піклування, догляду та розвитку дітей раннього й дошкільного віку;
- можливість для батьків брати активну участь у розвитку компетентностей дитини;
- повагу до дитини та її думки;
- розвиток її творчих здібностей і талантів;
- формування досвіду дитини в спілкуванні з дорослими та однолітками;
- пріоритет – набуття особистого досвіду дитини через діяльність;
- визначення базових якостей особистості, розвиток її активності, самостійності, ініціативності та креативності;
- увагу до методик, що сприяють становленню в дитини емоційно-ціннісного ставлення до оточення та здатності активно відтворювати його у творчій діяльності;
- інтегрований підхід до організації змісту та навчального процесу задля формування цілісної картини світу дитини та основ її світогляду;
- створення сучасного універсального освітнього середовища (доступного, безпечного, розвивального тощо).

За БКДО навчання дошкільників відбувається за освітніми лініями, що визначають його напрям та зміст. Усім лініям

притаманне формування досвіду дитини в «дитячій» діяльності (рух, ігри, мистецька, пізнавально-дослідницька, господарчо-побутова).

Як і в стандартах шкільної освіти, у БКДО йдеться про компетентності. *Компетентність* – це результат освітнього процесу, що виражений у формуванні відповідного емоційно-ціннісного ставлення до оточення, сформованості певних знань, здатності до активного, творчого впровадження набутого досвіду.

Нове в підході до компетентностей у БКДО – інваріативні (незмінні) та варіативні (змінні) компетентності. Проте кожна з них має бути сформована за відповідними освітніми лініями.

Освітня лінія «Особистість дитини» формує такі *інваріативні компетентності*:

- рухову;
- здоров'язберезувальну;
- особистісну.

У результаті дитина набуває вмінь адекватно діяти в різних життєвих ситуаціях без шкоди для власного здоров'я та безпечно для інших, формується її самосвідомість. *Варіативна компетентність* – спортивно-ігрова, тобто вміння грати в спортивні ігри, дотримуватися правил, бути частиною команди (наприклад, футбольної) чи грати індивідуально (шахи).

Освітня лінія «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі» забезпечує наступні *інваріативні компетентності*:

- предметно-практичну;
- технологічну;
- сенсорно-пізнавальну;
- логіко-математичну;
- дослідницьку.

Дитина вчиться спрямовувати власні відчуття та увагу на пізнання об'єктів довкілля; усвідомлено застосовувати елементарні математичні знання; знаходити варіанти розв'язання логіко-математичних завдань відповідно до вікових

особливостей; аналізувати та узагальнювати; виокремлювати потрібну інформацію про об'єкти довкілля, працювати разом із дорослими та однолітками. *Варіативна компетентність* – цифрова. Це вміння безпечно використовувати інформаційно-комунікаційні та цифрові технології для власних потреб та виконання навчальних завдань.

Освітня лінія «Дитина в природному довкіллі» забезпечує розвиток *інваріативних компетентностей*:

- природничо-екологічної;
- навичок, орієнтованих на сталий розвиток.

Результат освіти в цьому напрямі – формування розуміння необхідності збереження ресурсів планети та власної відповідальності за природодоцільну поведінку.

Освітня лінія «Гра дитини» Тут *інваріативна компетентність* – ігрова.

Її результат – здатність дитини до розвитку особистісного потенціалу (фізичного, психічного, соціального, духовного), виявлення творчих здібностей, демонстрування самостійності, ініціативності, організованості, цікавості до пізнання.

Освітня лінія «Дитина в соціумі» реалізовує соціально-громадянську – *інваріативну компетентність*. Формує ціннісне ставлення дитини до себе, своїх прав та прав інших людей, культурних надбань українського народу, інших національностей і культур; здатність до прояву особистісних якостей та почуттів; готовність до взаємодії та участі в родинних та суспільних процесах. *Варіативна компетентність* – фінансова грамота. Означає здатність дитини раціонально використовувати ресурси, заощаджувати, оцінювати наявні можливості; формує підприємницькі здібності тощо.

Освітня лінія «Мовлення дитини» забезпечує формування таких *інваріативних компетентностей, як*:

- мовленнєва;
- комунікативна;
- літературно-художня.

Дає змогу за допомогою мови й мовлення пізнавати світ і взаємодіяти з ним, спілкуватися з однолітками та дорослими, поважливо ставитися до друкованих чи електронних книжок, художнього слова. *Варіативні компетентності:*

- основи грамоти, тобто оволодіння початковими навичками читання й письма, здатність до фонематичного сприйняття, звукового аналізу елементів мови тощо;
- іноземна мова, що означає базовий рівень володіння іншими мовами.

Освітня лінія «Дитина у світі мистецтва»

Інваріативна компетентність – мистецька.

Це означає обізнаність дитини в різновидах мистецтва; бажання та наявність можливості реалізовувати власний художньо-естетичний потенціал.

Варіативна компетентність – хореографічна, тобто здатність сприймати музику та самовиражатися за допомогою танцю [4].

Також БКДО містить перелік обов'язків батьків щодо виховання та навчання дітей і надає поради, як це можна зробити в домашніх умовах. Усі рекомендації подано за лініями освіти та відповідно до завдань формування окремих компетентностей. Тому батькам варто ознайомитися з текстом стандарту, адже це може полегшити для них розуміння виховного процесу.

Також важливо, що новий Базовий компонент дошкільної освіти визначає роль вихователя, синхронізуючи її з роллю вчителя Нової української школи. Вихователі та педагоги дитячих дошкільних закладів визначені як фасилітатори розвитку дитячої особистості. Тобто головне завдання дорослих у ЗДО – створення сприятливих умов для формування дитини, її світогляду та світосприйняття, інтелектуальної та емоційної безпеки. Тож вихователь повинен звертати увагу на:

- створення психологічно сприятливої атмосфери для дитини;

- побудову взаємин із вихованцями на засадах партнерства;
- формування безпечного освітнього середовища на основі гуманістичних цінностей;
- педагогічне просвітництво та соціально-психологічний супровід сімей своїх вихованців;
- забезпечення психолого-педагогічного просвітництва батьків [4].

Педагоги дошкілля мають визначити для себе певні вектори змін, враховуючи власні професійні інтереси та запити. Це дає можливість формування інноваційного стилю мислення сучасного педагога та є необхідною умовою для самовдосконалення. Адже реалізація творчого потенціалу педагога зумовлює оновлення освітнього процесу, підвищення його якості.

Важливо, щоб педагог дошкілля також був знайомий із інноваційними інструментами синхронізації дошкілля й НУШ – освітніми платформами для дошкільників. Вихователям, батькам, вихованцям ЗДО будуть корисні широкі можливості освітньої платформи НУМО, створеної на замовлення Міністерства освіти та науки України, за підтримки UNICEF Ukraine та Всеукраїнського фонду «Крок за Кроком» за участі освітніх експертів, зокрема дитячої та сімейної психологині Світлани Ройз.

У роботі з дошкільниками доречно використовувати потужний потенціал платформи, її змістовний контент та додаткові можливості чат-боту НУМО.

У рамках рекламної кампанії НУМО на каналі YouTube було розміщено відеоролики з відгуками зіркових матусь про платформу, ресурс чат-боту.

Як альтернативну платформу для розвитку дошкільників можна застосовувати онлайн-ресурс «Study-smile» – сайт для дітей від 2 до 10 років, на якому малеча отримує перші знання в захоплюючій і зрозумілій формі, а батьки та педагоги – цінні

рекомендації з навчання дітей, а також готові програми занять для розвитку необхідних навичок.

Список використаних джерел:

1. «Заклад дошкільної освіти і Нова українська школа: як прокласти місток!»
URL: <https://dnz6.edu.vn.ua/nash-budn-ta-rozvagi/438-qzaklad-doshkilnoji-osvity-i-nova-ukrajinska-shkola-jak-proklasty-mistokq.html>
2. До дня знань. Що важливо знати про нову українську школу.
URL: <https://nv.ua/ukr/ukraine/events/nova-ukrajinska-shkola-shcho-ce-take-i-shcho-potribno-znati-novini-ukrajini-50039251.html>
3. Забезпечення наступності між дошкільною та початковою освітою. За Інструктивно-методичними рекомендаціями щодо забезпечення наступності дошкільної та початкової освіти (лист МОН України від 19.04.2018 № 1/9-249).
URL: <https://www.pedrada.com.ua/article/2345-zabezpechennya-nastupnost-zdo-ta-nush>
4. Анна Степанова-Камиш. Новий стандарт дошкільної освіти. Відповіді на головні запитання.
URL: <https://nus.org.ua/questions/novyj-standart-doshkilnoyi-osvity-vidpovid-na-golovni-zapyta>

Центр професійного розвитку педагогічних працівників Ужгородської міської ради

ЗАКАРПАТСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

ВЕБІНАР

Медіаграмотність для наймолодших: практики та інструменти

19 ТРАВНЯ 2021 р.

Ольга Юрик – консультант Центру

Запрошені експерти ГО «Академія української преси»:

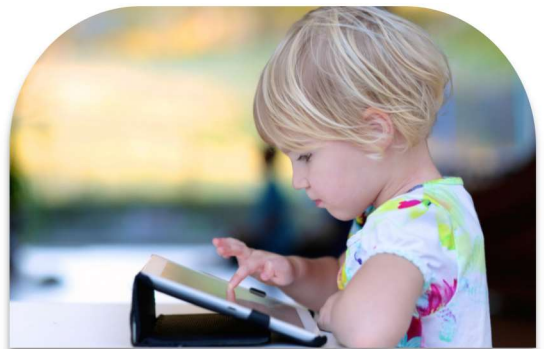

Оксана Волошенюк, менеджерка медіаосвітніх програм

Наталія Степанова, експерт і тренер з медіаграмотності

У сучасному світі перед системою освіти постають проблеми, які пов'язані з розвитком компетенцій, що сприяють пристосуванню суспільства до сучасних умов життєдіяльності. Медіаграмотність є однією з таких компетенцій, яку можемо сприймати саме як «спроможність відповідно взаємодіяти з інформаційними потоками: виконувати пошук, критично оцінювати, аналізувати і створювати медіатексти, які поширюються різними ЗМІ та комунікаціями» [1].

Поняття і навички медіаграмотності

Під словом «медіа» мають на увазі все — від друкованих видань до цифрової інформації. Медіа охоплюють телерадіомовлення, пресу та онлайн-контент (соціальні мережі, блоги та онлайн-статті). Медіа надають різнобічну інформацію про світ та практичні наочні зразки певного стилю життя і діяльності людини, формують життєві цінності дитини дошкільного віку. Тож особливим аспектом формування медіаграмотної особистості дитини стає медіаосвіта [2].

Сучасна роль людини в медіа змінюється зі слухачів і читачів на авторів, ми перетворюємося на поширювачів інформації. Для сучасних надзвичайно великих об'ємів інформації потрібні навички її аналізу, оцінки та створення, адже саме вони є основою медіаграмотності.

Основні навички медіаграмотності:

1. Формування культури взаємодії з медіа.
2. Критичне мислення.
3. Здатність інтерпретувати, аналізувати й оцінювати медіатекст.
4. Створення медіапродукту.

На основі аналізу існуючих підходів до визначення змісту і структури медіаграмотності необхідно зробити акцент на її чотири змістовні компоненти: мотиваційний, когнітивний, поведінковий і ціннісно-смисловий компоненти. Розглянемо зміст цих компонентів докладніше.

1. Мотиваційний компонент – готовність до прояву компетенції. Він формується, по-перше, на основі усвідомлення учнями ролі і функцій сучасних ЗМІ в житті суспільства й кожної окремої людини в контексті змін соціальної реальності; по-друге, на основі формування в учнів цілісних уявлень про себе в контексті сучасної медіакультури; по-третє, на основі осмислення власних комунікативних потреб та актуалізації інтелектуальних можливостей у процесі активного засвоєння накопиченого людського досвіду при взаємодії з медіатекстами.

2. Когнітивний компонент – володіння знанням змісту компетенції. Він включає знання, згруповані за ключовими концептами медіаграмотності, до яких ми пропонуємо відносити процес, контекст, медіатекст і медіарепрезентації:

- концепт «процес» передбачає оволодіння знаннями з наступних питань: роль і функції ЗМІ в сучасному світі; відмінні характеристики різних ЗМІ та їхні комунікативні стратегії; економіка ЗМІ, питання власності та економічні інтереси в медіаіндустрії; процес створення медіатексту (цілі, аудиторія, способи взаємодії з аудиторією і впливу на неї); ефекти ЗМІ;

- концепт «контекст» передбачає оволодіння знаннями з наступних питань: історичний і культурний контексти створення і функціонування ЗМІ; медіакультура в сучасному культурному просторі; мас-медіа та ідеологія; мас-медіа та формування ідентичності;
- концепт «медіатекст» передбачає оволодіння знаннями з наступних питань: тип і жанр медіатексту; тема і предмет медіатексту; автор і аудиторія медіатексту; вербальні, аудитивні, візуальні, графічні, мультимедійні засоби і способи передачі значення і сенсу; інтертекстуальні зв'язки; наявність або відсутність стереотипних репрезентацій; характер взаємодії з аудиторією;
- концепт «медіа репрезентації» передбачає оволодіння знаннями з наступних питань: ставлення медіатексту до реального світу (реалізм і конструктивізм як способи репрезентації об'єктивної реальності); авторська позиція; стереотипізація в текстах масової інформації, проблема репрезентації певних соціальних категорій і груп членів суспільства; медіарепрезентації і проблема насильства; медіарепрезентації і культура споживання.

3. Поведінковий компонент-набір умінь, що забезпечують адекватну взаємодію з медіатекстами в різноманітних стандартних і нестандартних ситуаціях. Поведінковий компонент медіаграмотності включає наступні базові групи умінь:

- вміння здійснювати пошук інформації в різних медіаджерелах: локалізувати / визначити знаходження і виконати дії із здійснення доступу до джерела медіаінформації; зберігати медіаінформацію; знаходити необхідну інформацію в різних типах медіатекстів, в т. ч. за допомогою технічних засобів;
- вміння аналізувати медіатекст: визначати тему, предмет, тип, жанр, цільову аудиторію медіатексту; встановлювати комунікативний намір автора і смислову домінанту медіатексту; визначати основні функції медіатексту; визначати структурну організацію наративу; аналізувати вербальні, аудитивні, візуальні, графічні, мультимедійні засоби і способи передачі значення і сенсу; виділяти і аналізувати соціокультурні концепти, що актуалізуються

в медіатексті; визначати інтертекстуальні зв'язки; визначати наявність або відсутність стереотипних репрезентацій; визначати способи впливу на аудиторію; досліджувати соціальний, історичний, політичний, економічний і культурний контексти створення і сприйняття медіатексту;

- вміння критично оцінювати зміст медіатексту: інтерпретувати зміст медіатексту через призму особистісного досвіду, на основі вже сформованих цінностей, відносин, світогляду, набутих знань; на основі аналізу соціального і культурного контекстів будувати припущення про можливі наслідки, наступні події або логічне завершення репрезентованої ситуації; на основі аналізу соціального контексту оцінювати значимість і цінність медіатексту для одержувача;
- вміння творчого перекодування інформації при створенні нового медіатексту: правильно визначити і оцінити аудиторію або одержувача медіаповідомлення; ефективно і творчо використовувати мультимедійні засоби і способи передачі значення і сенсу; побудувати повідомлення з урахуванням особливостей картини світу партнера за спілкуванням.

4. Ціннісно-смісловий компонент-відношення до змісту компетенції та об'єкту її застосування. Ціннісно-смісловий компонент формується на основі базових концептуальних положень медіаграмотності. Медіатексти є конструктами, але, у свою чергу, вони конструюють реальність; медіатексти мають комерційну імплікацію; медіатексти мають ідеологічну й політичну імплікації; форма й зміст взаємозалежні у всіх засобах масової інформації, кожне з яких має специфічний набір відмінних ознак; одержувачі медіатекстів конструюють їх значення [1].

Медіаграмотність у дошкільному віці – реальність?

У сучасних умовах до зовнішніх факторів соціалізації дошкільнят (сім'ї, дитячих колективів, гуртків за інтересами, дитячих дошкільних установ та ін.) додалися масмедіа. Стрімкий розвиток медіазасобів привів до того, що дітей чи не з перших днів життя оточує медіапростір. Саме тому медіатехнології для

сучасних дітей стають потужним засобом їхньої соціалізації. Лише від дорослих залежить, як вплинуть ці засоби на розвиток, виховання та формування особистості дошкільнят, адже дуже часто тривалість користування дитиною дошкільного віку

засобами масової комунікації дорівнює тривалості її спілкування з батьками. Саме тому основи медіаграмотності необхідно закладати в дітей якомога раніше. Дошкільне дитинство — зовсім невеликий відрізок у житті людини. Але за цей час дитина набуває значно більше, ніж за все подальше життя. Багато психологів і педагогів вважають, що найважливіший вік — від народження і до трьох років.

Медіасередовище є невід’ємним фактором впливу на дитину дошкільного віку, а оволодіння дошкільником вмінням використовувати пізнавальний, соціокультурний потенціал медіа має величезне значення. Однією з форм впливу медіасередовища на розвиток дітей дошкільного віку є перенесення і відображення інформації про навколишній світ та унаочнення її в доступному для дітей форматі. Дошкільник у сучасному медіасередовищі спілкується зі світом і пізнає його, ще не застосовуючи вербальних засобів у спілкуванні. І це створює певні труднощі в безпосередньому спілкуванні з іншими людьми у реальному світі: дитина не може сформулювати свою думку, виникають труднощі в побудові зв’язного повідомлення в усній формі; спостерігається фізична «скутість» у процесі спілкування. Здолати ці бар’єри можна тільки через формування в дошкільнят медійних навичок та розвиток творчості шляхом залучення їх до медіадіяльності. Таким чином, медіаосвіта стає логічним фрагментом сучасного освітнього середовища [2].

Дошкільна медіаосвіта, як зазначено в Концепції впровадження медіаосвіти в Україні, принципово інтегрована і спрямована на збалансований естетичний та інтелектуальний розвиток особистості дитини (враховуючи різні форми інтелекту, зокрема емоційний, соціальний і практичний), забезпечує її

захист від агресивного медіасередовища (серед іншого від інформаційного «сміття», невідповідних до вікових можливостей психіки дитини інформаційних впливів, зокрема продукції, що містить елементи насильства, жахів, відвертих зображень), уміння орієнтуватись, обирати і використовувати адаптовану відповідно до вікових норм медіапродукцію. Медійні та інформаційні навички дітей дошкільного віку визначені в «Каталозі навичок медіата інформаційної грамотності», що підготував Фонд «Сучасна Польща» (Fundacja Nowoczesna Polska) в межах реалізації програми ЮНЕСКО «Інформація для всіх» (Польща). Слід зазначити, що вони чітко відповідають Базовому компонентові дошкільної освіти і чинним програмам.

Медіаграмотність педагога ЗДО – важлива складова професійної компетенції. Сформувати навички медіаграмотності у здобувачів освіти може тільки той педагог, який сам оволодів цими навиками. Медіаграмотність – це основна компетенція сучасного педагога. Педагогічна діяльність повинна бути спрямована саме на формування медіа-культури сучасного здобувача освіти та має починатися з формування медіа-компетентності педагога [3]. Медіакомпетентність сучасного педагога вимагає нової перспективи, що створена на вміннях та розгалуженій структурі знань. Це не стала категорія, підвищувати свій рівень медіакомпетентності педагог має можливість упродовж усієї професійної діяльності. Медіакомпетентність дає педагогу розуміння того, як існуючі медіатексти, щоденність нашого життя, сприяють пізнанню навколишнього світу й інформаційно насиченого сучасного середовища, впливають на рівень медіакультури здобувача освіти [1].

Медіаграмотність батьків здобувачів освіти – важлива передумова формування навичок медіаграмотності дошкільнят та учнів. Медіаграмотність дитини починається з медіаграмотності батьків. 11 лютого, у День безпечного інтернету, сайт для батьків 4tata.ua презентував перший «Курс з медіаграмотності для батьків». У формі коротких відеороликів та статей батькам розповідають, як захистити дітей та підлітків від фейків, як навчити їх розпізнавати фейки, наукові фейки та ламати стереотипи, як спілкуватися з підлітками, щоб розвивати їхню медіаграмотність, як правильно ставити запитання для розвитку

медіаграмотності у дітей, як навчити їх мислити критично, як захистити дитину від кібербулінгу, як розпізнавати маніпуляцію. Цей курс можна знайти та пройти на сайті 4mata.ua.

Медіаграмотність дошкільників формується впродовж всього періоду перебування дитини в дошкільлі. Методика дошкільної медіаосвіти інтегрована у різні освітні лінії Базового компонента дошкільної освіти: «Дитина в соціумі», «Дитина у природному довкіллі», «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі», «Мовлення дитини». Методика дошкільної медіаосвіти інтегрована в різні освітні лінії Базового компонента дошкільної освіти, опирається на ключові поняття медіаосвіти, базується на вивченні тематичних розділів, пов'язаних із процесом створення медіапродуктів (фільм, відео, коротке кіно, мультфільм, рекламний відеоролик тощо), їх видами та жанровими особливостями, структурою, ідеями, та ґрунтується на концентричному вивченні медіаматеріалу. Вона дозволяє реструктурувати традиційні форми занять у вільні тематичні блоки, базується на реалізації різноманітних творчих завдань, спрямованих на розвиток вмінь аналізувати, «декодувати» медіатексти. У межах дошкільної медіаосвіти поєднуються акценти на творче сприймання медіа і розвиток здатності створювати власну медіапродукцію (мінікнижка, відеокнижка, журнал, газета, відеоролик рекламної тематики, реклама у вигляді плакату, афіша, телерепортаж, медіарепрезентація, діафільм з озвучуванням і таке інше). Створення власного медіапродукту з метою його подальшого використання (наприклад, навчальний діафільм, відеокнижка, газета або журнал) сприяє формуванню в

дітей дошкільного віку продуктивної мотивації медіаосвітнього процесу.

Особливості проведення занять, на яких відбувається формування основ медіаграмотності дошкільнят, полягають у тому, що дидактичні завдання будь-якої медіавправи, яка інтегрується в навчальні заняття, мають формулюватися так, щоб сприяти ефективній взаємодії суб'єктів освітнього процесу на індивідуальному (це розвиток медіакультури дитини) й груповому (міжгрупова взаємодія з приводу медіапрактик) рівнях.

Упроваджувати медіаосвіту в освітній процес ЗДО доречно поступово, починаючи з розвитку сприйняття медіатекстів, «читання» їхньої мови, активізації уяви, зорової пам'яті, розвитку різних видів мислення, зокрема критичного. Слід також зосередитися на практичному складнику медіаосвіти — розвиткові креативних практичних умінь на матеріалі медіа.

Щоб навчання дітей було без примусу у роботі з ними можна використовувати медіазасоби, що будуть для них цікаві та доступні. Це і книжки, і періодика, і телевізор, і радіо, і фотоапарат, і комп'ютер.

Серед видів медіа, з якими варто знайомити дітей, слід виділити візуальні (періодичні видання, фотографія), аудіовізуальні (кінематограф, телебачення, інтернет, відео), аудійні або звукові (музика).

Використання періодики, книжок на заняттях у ЗДО — це важливий медіаосвітній аспект, що передбачає роботу з текстами, ілюстраціями.

Навчання медіаграмотності дошкільників спільна справа батьків і закладів дошкільної освіти.

Програми з медіаграмотності та розвитку критичного мислення дошкільнят

Оскільки формування навичок медіа грамотності дошкільників відбувається інтегровано через різні освітні лінії Базового компонента дошкільної освіти, то доцільно у закладах дошкільної освіти використовувати парціальні програми з медіаграмотності та розвитку критичного мислення дошкільнят. Серед них:

1. Казки і фарби: парціальна програма розвитку творчих здібностей дітей 4–6 років на заняттях із малювання з використанням елементів медіаосвіти / Т. М. Чашка; за заг. ред. О. В. Волошенюк, Г. А. Дегтярьової, В. Ф. Іванова. Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2018. 204 с. URL: https://www.aup.com.ua/wp-content/uploads/2019/09/Kazky_i_farby_2019.pdf (гриф МОНУ, лист Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» № 22.1/12-Г-437 від 21 червня 2019 року).

2. Медіадошкільник: парціальна програма з медіаосвітньої діяльності для дітей старшого дошкільного віку (6-й рік життя) / Г. А. Дегтярьова, О. С. Тарасова, А. П. Фоменко; за заг. ред. О. В. Волошенюк, Г. А. Дегтярьової, В. Ф. Іванова. — Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2019. 118 с. URL: https://www.aup.com.ua/wp-content/uploads/2019/09/Mediashkolnik_2019.pdf (гриф МОНУ, лист Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» № 22.1/12-Г-436 від 21 червня 2019 року).

3. Медіасвіт для дошкільнят : парціальна програма для дітей старшого дошкільного віку / Василюк С. М., Алексейчик О. В., Проценко О. В., Абаляєва Л. Ю., Чашка Т. М., Стеніна Л. В., Шелкова С. В.; за заг. ред. О. В. Волошенюк, Г. А. Дегтярьової, В. Ф. Іванова. Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2019. 98 с. URL: https://www.aup.com.ua/wp-content/uploads/2019/09/Mediasvit_dlya_doshkilnyat_2019.pdf (гриф МОНУ, лист Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» № 22.1/12-Г-434 від 21 червня 2019 року).

Медіаграмотність дошкільника – обізнаність дитини дошкільного віку з медіазасобами, способами пошуку інформації, а також здатність на основі сформованих ціннісних орієнтацій створювати й аналізувати за допомогою батьків і вихователів найпростішу медіапродукцію, дотримуватися культури медіаспоживання, виявляючи елементи критичного мислення. Але чому ж так важливо розвивати не просто «мислення», а саме «критичне мислення» в дітей? Щоб відповісти на це питання, потрібно визначити, що означає критичне мислення. У сучасній психології розглядають кілька трактувань цього поняття, але загальний сенс зводиться до такого. Критичне мислення —

складний розумовий процес, який починається з отримання дитиною інформації і закінчується ухваленням обдуманого рішення, формуванням власного ставлення. Це здатність ставити нові питання, виробляти аргументи на захист своєї думки і робити висновки. Це здатність не тільки інтерпретувати і аналізувати інформацію. Дитина, що критично мислить, завжди зможе аргументовано довести свою позицію. Вона буде спиратися на логіку і на думку розмовника, а значить зможе пояснити, чому з ним згодна або ні [2]. Тому медіаграмотність неможлива без розвитку критичного мислення дошкільників.

Інструменти для розвитку навичок медіаграмотності дітей дошкільного віку

Проблемам дошкільної медіаосвіти було присвячено одну з секцій Четвертої міжнародної науково-методичної конференції «Практична медіаграмотність: міжнародний досвід та українські перспективи», де окремо учасники - завідувачі та викладачі дошкільних навчальних закладів, обговорили це питання і висловили спільну думку про потребу розробки та використання ефективних засобів впровадження медіосвіти в ЗДО, адже такий фактор, як вік дітей, значно обмежує поле діяльності вихователів. Пропонуємо педагогам кілька дієвих інструментів з формування навичок медіаграмотності.

➤ **LEGOдіафестиваль.** Цікава форма роботи, яка передбачає наявність у дошкільній групі конструктора. За допомогою LEGO-конструктора дошкільнята створюють об'єкти, які потім використовують для розроблення власних діафільмів [5]. Така робота сприяє сенсорному розвитку, вчить дошкільнят співпрацювати, забезпечує наступність з методиками Нової української школи у використанні нового освітнього ресурсу - LEGO-конструктора, формує первинні навички медіаграмотності, коли діти створюють медіапродукт із виготовлених конструкцій чи проєктів.

➤ **Веб-квести** — інтерактивна подорож у просторах інтернету. Квест-технологія – ігрова технологія, при реалізації

якої відбувається процес виконання вихованцями навчальних, пошуково-пізнавальних, проблемних завдань відповідно до ігрового задуму, під час якого вони добирають та упорядковують інформацію, виконують самостійну, дослідницьку роботу, що сприяє систематизації та узагальненню вивченого матеріалу, його збагаченню та поданню у вигляді цілісної системи.

Квест - пригодницька гра (синоніми: квест (трансліт. англ. Quest – пошуки), Adventure (англ. пригода).

Квест - це гра, яка має невимушений характер, опирається на внутрішні потреби дитини і дозволяє розвивати самостійність її дій. Це ігрова технологія, яка має чітко поставлене дидактичне завдання, ігровий задум, обов'язково має керівника (наставника), чіткі правила, та реалізується з метою підвищення знань у дітей.

Освітній веб-квест - це спосіб організації спільної діяльності дітей і дорослих, який містить проблемне завдання з елементами рольової гри, для розв'язання якого використовують ресурси мережі Інтернет. Педагог може створити веб-квест на сайті за допомогою конструкторів або в програмі PowerPoint як презентацію.

Обов'язкові елементи веб-квесту:

- мотивувальна інформація – звернення до учасників у супроводі мультфільму, слайд-шоу, привітання казкових персонажів;
- проблемне завдання – залежно від віку дітей;
- ролі й маршрути – для старшого дошкільного віку добирають реалістичні ролі (фотограф, учений, турист), для молодшого - ігрові (каченя, курча);
- посилання на інтернет-ресурси – зображення, пізнавальні відеозаписи, інші матеріали, що мають художню і пізнавальну цінність.

Алгоритм створення веб-квесту:

Крок 1. Визначаємо тему веб-квесту.

Крок 2. Продумуємо завдання та ролі.

Крок 3. Описуємо алгоритм роботи над виконанням завдання

Крок 4. Знаходимо джерела інформації й робимо на них посилання.

Крок 5. Створюємо систему оцінювання.

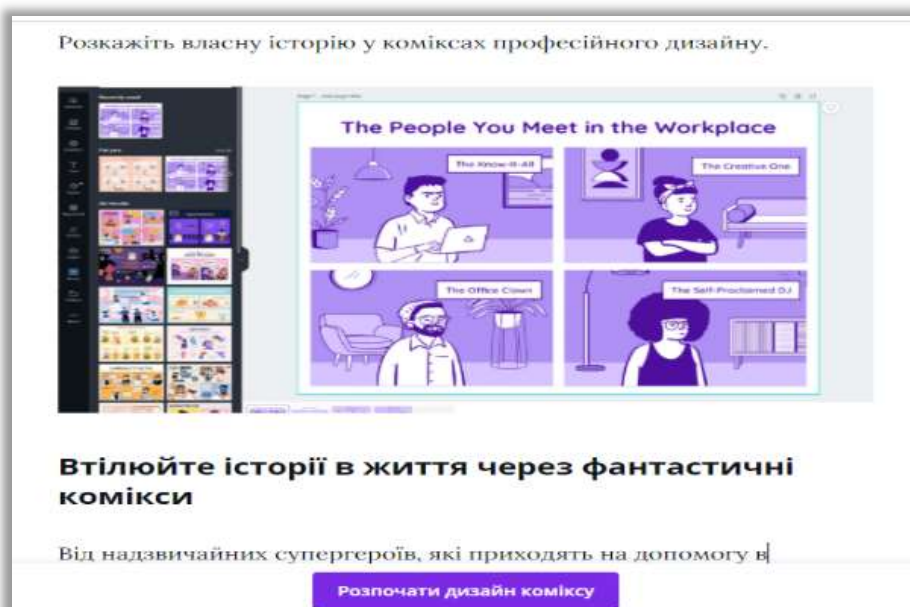
Крок 6. Обираємо форму подачі інформації [4].

Прикладом веб-квесту може слугувати квест «У бджолину велику родину, усі дружно йдемо на гостину», розміщений на ресурсі «Кіндерблог «Вулик».

➤ **Створення коміксів з дошкільнятами**

Від надзвичайних супергероїв, які приходять на допомогу в безнадійній ситуації, до повсякденних пригод великого рудого kota — комікси можуть захоплювати уяву краще за будь-які інші засоби. Це популярна форма мистецтва, яка не лише розважає, але й навчає, показуючи або пояснюючи складні історії та концепції за допомогою зображень та діалогів. Завдяки коміксам дитина працює й над текстом: у «хмаринку думки» вона вписує певну інформацію, і таким чином не тільки розвиває навички читання й письма, а й вчиться розрізняти два різновиди текстової інформації: мову й думку.

Робота з цим інструментом потребує певної послідовності:

- ✓ Знайомство з коміксами.
- ✓ Ігри та завдання з коміксами.
- ✓ Створення власних коміксів.

Для створення коміксів можна використовувати різні онлайн-ресурси, а саме: Canva.com, CLASSTOOLS.NET, Comic Master, Pixton та інші.

Наприклад, конструктор коміксів від Canva простий у використанні, не потрібно бути професійним мультиплікатором, художником або дизайнером, щоб створити цікавий пізнавальний комікс [6].

➤ **Шведська ЕРА-модель для роботи з інформацією**

Цікавий досвід педагогів Швеції, які пропонують методики розвитку навичок критичного мислення, необхідного для формування медіаграмотності дошкільників. Працюючи з інформацією, у шведській школі застосовують ЕРА-модель, яка розшифровується наступним чином:

Е — дати дитині приблизно одну хвилину, щоб вона мала змогу подумати над питанням;

Р — потім у парах обговорити, що діти думають із цього приводу;

А — дати охочим можливість виступити з цього питання.

Якщо дитина не хоче, каже «пас» і передає хід.

Дитині дають можливість почути інші думки. І що обов'язково, вона має пояснити, чому не захотіла висловитися. Якщо ж у жодній парі не змогли відшукати правильної відповіді, то намагаються колективно відповісти на всі питання. Застосування ЕРА-моделі — це приклад організації роботи в класі: спочатку озвучуємо факт, потім пропонуємо пояснити: «Чому?», після чого разом шукаємо відповідь [5].

Медіаосвіта (важливою складовою якої є медіаграмотність) набуває все більшого значення, адже дає практичні вміння та навички оцінки медійного процесу, формує навички критичного мислення, культуру споживання медійного продукту та вміння орієнтуватися у новому мультимедійному просторі, а також основні знання про способи впливу ЗМІ на свідомість аудиторії. Медіаграмотність є обов'язком і правом споживача

інформаційного продукту (за визначенням ЮНЕСКО у Паризькій програмі-рекомендаціях з медіаосвіти від 22 червня 2007 р.), як частини прав на самовираження та інформацію та такого, що належить до основних прав та свобод людини [7].

Набуття дітьми дошкільного віку найпростіших медіанавичок, розвиток критичного мислення, формування первинних, доступних дошкільникам за віком основ медіаграмотності сприяє не тільки забезпеченню наступності з Новою українською школою, але й забезпечує вироблення м'яких навичок, необхідних для навчання впродовж життя.

Список використаних джерел:

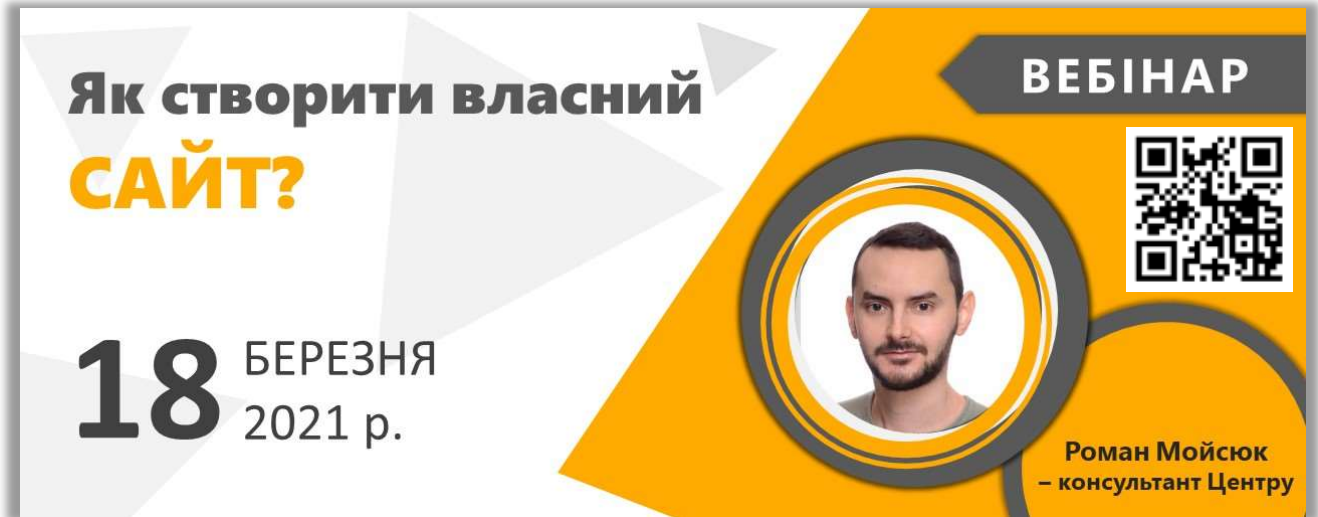
1. Чичеріна Н. В. Медіаосвіта в контексті мінливої соціальної реальності: моногр. Архангельськ, 2008. С. 81.
2. Волошенюк О.В., Іванова В.Ф. Медіаграмотність і критичне мислення в закладі дошкільної освіти. Навчально-методичний посібник.
URL: https://www.aup.com.ua/uploads/Mediahramotnist_V_Zakladi_Doshkilnoi_Osvity_AUP_2020.pdf
3. Волошенюк О. В. Медіаграмотність як основна компетенція сучасного педагога.
URL: <https://medialiteracy.org.ua/mediagramotnist-yak-osnovna-kompetentsiya-suchasnogo-pedagoga/>
4. Кіндерблог «Вулик». Квест як ігрова технологія формування базових компетенцій дошкільників.
URL: http://kzdnz75ktkmr.blogspot.com/p/blog-page_229.html
5. Діана Манучарян. Як навчити медіаграмотності дошкільнят.
URL: <https://ms.detector.media/mediaosvita/post/16309/2016-03-24-yak-navchyty-mediagramotnosti-doshkilnyat/>
6. Створення коміксів на canva.com.
URL: https://www.canva.com/uk_ua/stvoryty/komiksy/
7. Національний інститут стратегічних досліджень. Дослідження інформаційних стратегій.
URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/informaciyini-strategii/mizhnarodniy-dosvid-vprovadzhennya>

Центр професійного розвитку
педагогічних працівників
Ужгородської міської ради

Школа інформаційно-цифрової компетентності педагогів м. Ужгорода

Сайт — одна або декілька вебсторінок, доступних у мережі Інтернет, які об'єднані за змістом.

Як використовують сайти

- сайт для комунікації під час дистанційного навчання;
- повідомлення про якусь подію чи захід;
- сайт-візитку;
- персональне портфоліо;
- бібліотеку власних наробок, де можна ділитися професійним досвідом, прорекламувати себе як професіонала в тій чи іншій галузі;
- сайт для проектної роботи учнів тощо.

Складові сайту

- 1) *Дизайн.* Зовнішній вигляд та структура сайту: розділи, елементи меню, шрифти, кольори тощо.
- 2) *Контент.* Інформація, яка розміщується на сторінках сайту: текст, посилання, фото, аудіо-, відеоматеріали.
- 3) *Код.* Текст, у якому описується дизайн та поведінка сайту за допомогою спеціальних мов (HTML, CSS, JavaScript, SQL, PHP, jQuery та ін.)

Етапи створення сайту

1. Мета створення сайту та вибір тематики.
2. Вибір домену та хостингу.
3. Вибір способу створення сайту.

4. Вибір та налаштування шаблону.
5. Наповнення сайту контентом.

Домен та хостинг: що це і для чого?

Хостинг – це місце на спеціальному комп'ютері (сервері), де розміщується сайт. Тобто всі файли з кодом та контент сайту зберігаються на хостингу.

Домен (доменне ім'я) — це буквена адреса сайту. Наприклад, адреса нашого сайту: profcenter.com.ua.

Доменне ім'я потрібне, щоб користувачі могли легко перейти на потрібний сайт. Без домену їм довелося б запам'ятовувати IP-адресу хостингового сервера, яка виглядає приблизно так: 175.8.73.10. Запам'ятати текст простіше, тому й вигадали доменні імена.

При виборі домену зверніть увагу на таке:

- чи ім'я легко запам'ятовується;
- чи відповідає тематиці сайту;
- чи воно коротке (до 10 символів);
- чи не містить цифр та додаткових символів.

Способи створення сайтів

Щоб створити сайт, потрібно продумати дизайн, обрати хостинг, домен, написати код, наповнити сайт контентом. Усе це можна замовити у веб-розробників або зробити самому.

Замовити у веб-розробників. У цьому разі не потрібно розумітися на дизайні та програмуванні. Ви обговорюєте, що має бути на сайті, а розробники придумують дизайн та напишуть код за вас.

Зробити самому

1. Використовуючи текстовий редактор (Блокнот, Sublime Text, Notepad++ та ін.)
2. Використовуючи CMS (Content Management System).

3. Використовуючи конструктор сайтів.

1. Конструктор сайтів — це система з набору інструментів, яка дозволяє зібрати сайт із готових частин. Конструктори підходять для простих сайтів, як-от для блогу, портфолію, сайту-візитки тощо.

Цей варіант підійде всім, хто не має досвіду розробки сайтів або ж просто хоче швидко його запустити. Чому? Обравши будь-який із конструкторів, ви можете бути впевнені, що його функціоналу вистачить для виконання цього завдання. Вам не доведеться додатково щось завантажувати, налаштовувати або кодити. Тут є все, що вам потрібно.

Переваги конструкторів:

- зручність та простота використання;
- наявність хостингу;
- можливість додати власний домен;
- готові шаблони для сайтів різної тематики;
- збереження всіх файлів на сервері конструктора.

Недоліки конструкторів:

- обмежений функціонал;
- неможливість підключення власного домену;
- безкоштовний домен складний для запам'ятовування;
- обмеження дискового простору для зберігання файлів;
- наявність реклами.

Серед найпопулярніших конструкторів, які мають як безкоштовні, так і платні тарифні плани, слід деякі відмітити.

- Tilda (<https://tilda.cc>) – популярний конструктор із сучасними шаблонами.
- Weblium (<https://ua.weblium.com/>) – надзвичайно простий у використанні, з унікальними стильними дизайнами, блоками та функціями.
- Wix (<https://uk.wix.com/>) – функціональний та гнучкий, пропонує широкий вибір шаблонів.
- uCoz (<https://www.ucoz.ua/>) – один із найперших конструкторів, дещо складніший у використанні.

- Webnode (<https://www.webnode.com.ua/>) – досить складний, проте тут можна створити чудовий блог та сайт-візитку.
- uKit (<https://ukit.com/>) – доступний і простий для створення безкоштовних сайтів.
- Google сайти (<https://sites.google.com>) – безкоштовний сервіс для створення і спільного редагування сайтів. За допомогою цього конструктора також можна створити анонси та презентації заходів, навчальні сторінки, анкети тощо.

Конструкторів на ринку дуже багато. То як же вибрати серед такого різноманіття? Почніть із безкоштовного хостингу, створіть свій перший сайт із наявних шаблонів — і тоді зможете вирішити, чи підходить вам ця платформа.

2. Система керування вмістом (CMS) — це програмне забезпечення для створення сайтів, яке має більше можливостей, ніж звичайні конструктори сайтів.

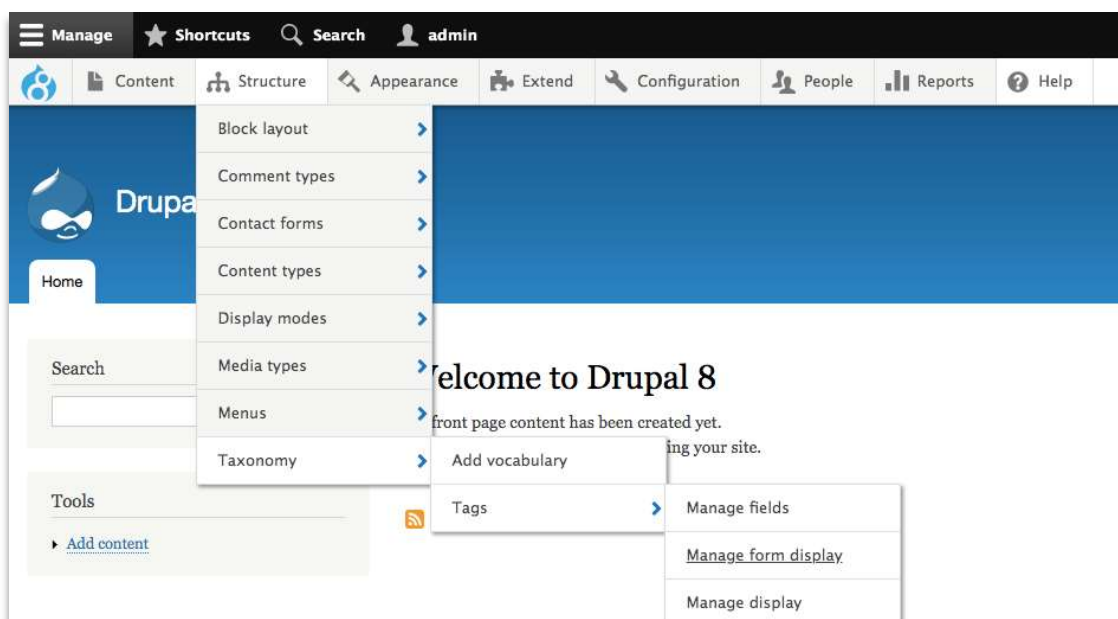
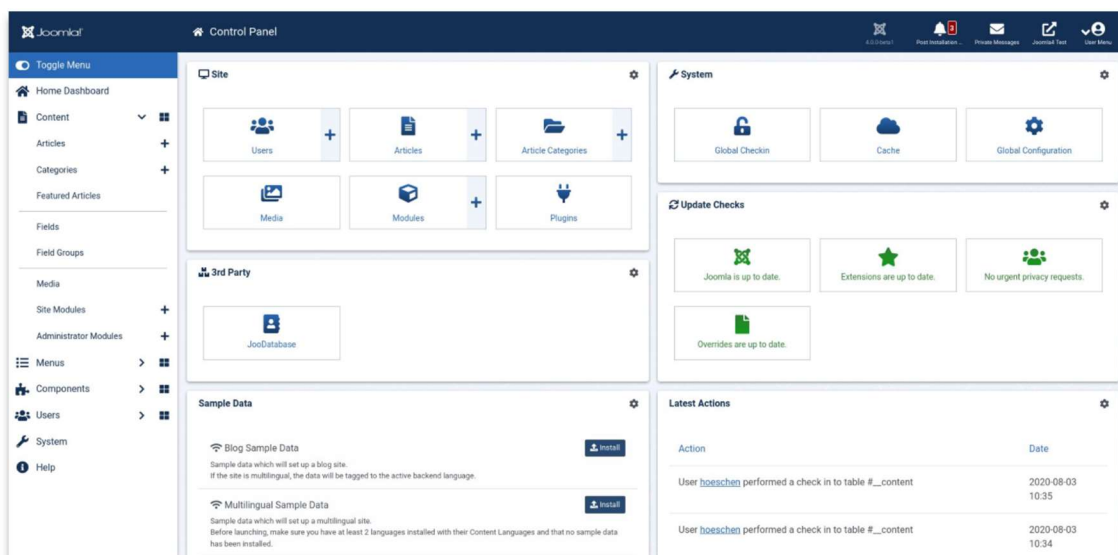
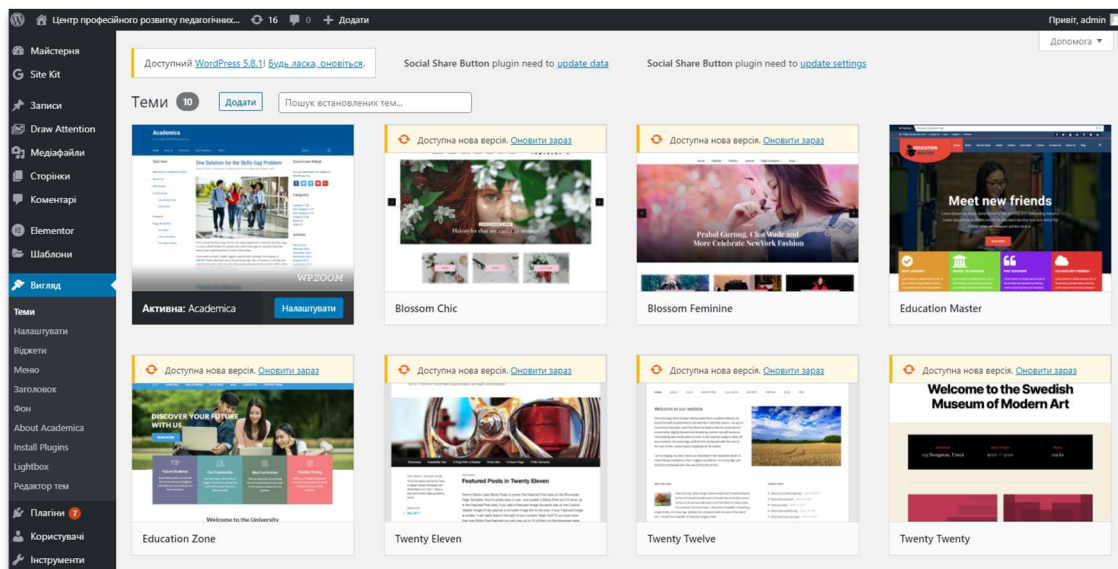
Переваги CMS:

- великий функціонал,
- можливість встановлювати на сайт додаткові плагіни,
- велика кількість навчальних матеріалів стосовно будь-якої популярної CMS.

Недоліки CMS:

- проблеми з оновленням,
- необхідність валідації коду – перевірка HTML-коду сайту на помилки і його відповідність стандартам,
- робить чимало виправлень при налаштуванні окремих елементів.

Популярними CMS-системами є WordPress, Joomla та Drupal.

Налаштування та використання будь-якої з цих системи потребує набагато більше знань, ніж у випадку з конструкторами.

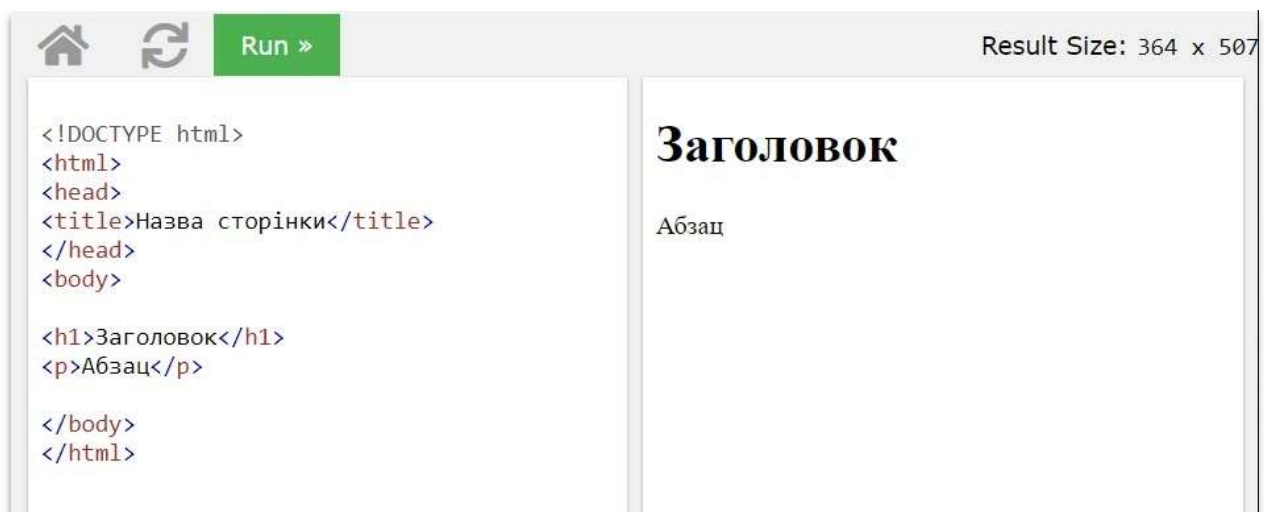
Будь-які покращення потребують установки та налаштування плагінів, кількість яких дуже велика. Також при роботі із цим класом систем доведеться оволодіти навичками програмування (хоча б HTML/CSS). Це - обов'язково.

У цьому вся проблема: людині без знань доведеться додатково вчитися, шукати в Інтернеті інформацію про те, як зробити те чи інше, або ж просто обрати простіший інструмент.

3. HTML (мова гіпертекстової розмітки) — це код, який використовується для структурування і відображення вебсторінки та її контенту.

Сайт, написаний на HTML, - це односторінковий сайт. З технічної точки зору, створити HTML-сайт легко, головне - знати мову. Все, що вам знадобиться, - це блокнот або будь-який інший текстовий редактор.

Структура будь-якого сайту на мові HTML виглядає так:

Щодо недоліків, то слід зазначити досить простий зовнішній вигляд, незручність процесу створення, редагування та просування великих сайтів. Пояснюється це тим, що на таких сторінках неможливо щось автоматично додати або налаштувати. Основна проблема в тому, що цей спосіб створення сайтів сьогодні вже застарів.

Розглянувши основні способи створення сайтів, можна зробити деякі **ВИСНОВКИ**.

Більшість сайтів, які сьогодні можна побачити в Інтернеті, - це візитки, створити які найпростіше за допомогою конструкторів сайтів. Для тих, хто бажає розширити рамки можливостей конструкторів, існують CMS. Сайти, написані власноруч на HTML, залишилися вже в минулому.

Отже, сьогодні створити сайт самостійно найпростіше за допомогою конструктора сайтів. Це не тільки просто, але й ШВИДКО.

Тому розглянемо детальніше, як створити сайт в конструкторі Google-сайти.

Алгоритм створення Google-сайту

Компанія Google пропонує використовувати сервіс [Google Sites](#) як конструктор внутрішньокорпоративних, навчальних і приватних сайтів. Він дуже популярний за кордоном, оскільки простий у використанні, безкоштовний і є продуктом бренду, який знають усюди.

Google Sites для формування контенту сторінок сайту використовує переважно функціональність інших веб-сервісів Google: документи, таблиці, карти, презентації, діаграми, форми, публікацію відео з YouTube, а також невелику кількість додаткових базових елементів на кшталт роздільника, кнопки, зображення і, власне, тексту.

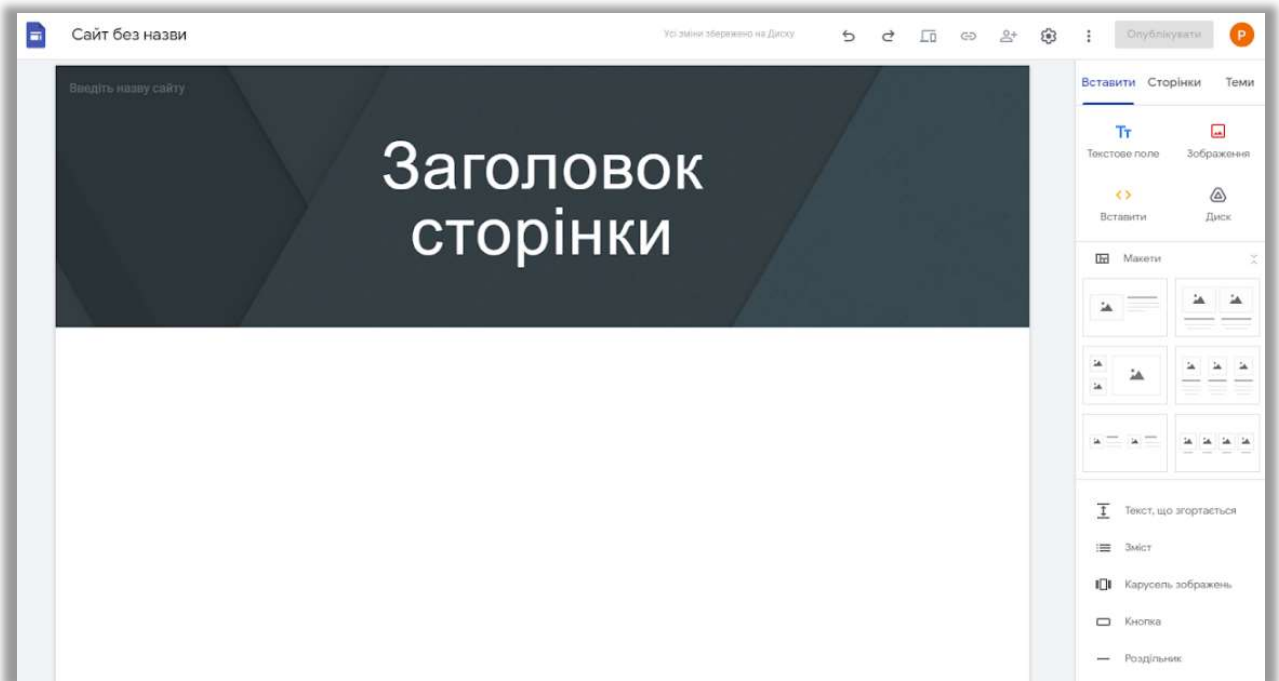
Розглянемо детальніше послідовність дій для створення сайту

1. Увійдіть у свій акаунт Google.
2. Натисніть **Додатки Google -> Більше від Google**.
3. На відкритій сторінці перейдіть до пункту **Всі продукти (All products)**, оберіть значок сервісу **Сайти (Sites)**.
4. Оберіть **Створити новий сайт -> Пустий** або оберіть підготовлений макет з **Галереї шаблонів**.

У Google Sites **шаблонів** мало, але вони є і відповідають призначенню сайту: портфоліо фотографа або учня, довідковий центр, проект, захід, команда, ресторан, салон краси, клуб, навчальний курс. Суть шаблонів у підібраний за

змістом конфігурації секцій, є навіть певна подібність демо-контенту у вигляді підказок, що і де має бути.

5. Дайте **назву сайту** та **назву ресурсу (Заголовок сторінки)** на головній сторінці.

6. Для можливості переглянути сайт в мережі Інтернет **Опублікуйте сайт:**

- придумайте та введіть адресу майбутнього сайту (лише малі англійські букви, цифри, без пробілів);
- натисніть **Опублікувати**.

Опублікувати в Інтернеті

Веб-адреса

<https://sites.google.com/view/>

Користувачка URL-адреса

Користувачам буде легше відвідувати ваш сайт за допомогою користувацької URL-адреси, як-от www.yourdomain.com. [КЕРУВАТИ](#)

Хто може переглядати мій сайт

Усі [КЕРУВАТИ](#)

Налаштування пошуку

☐ Просити загальнодоступні пошукові системи не показувати мій сайт [Докладніше](#)

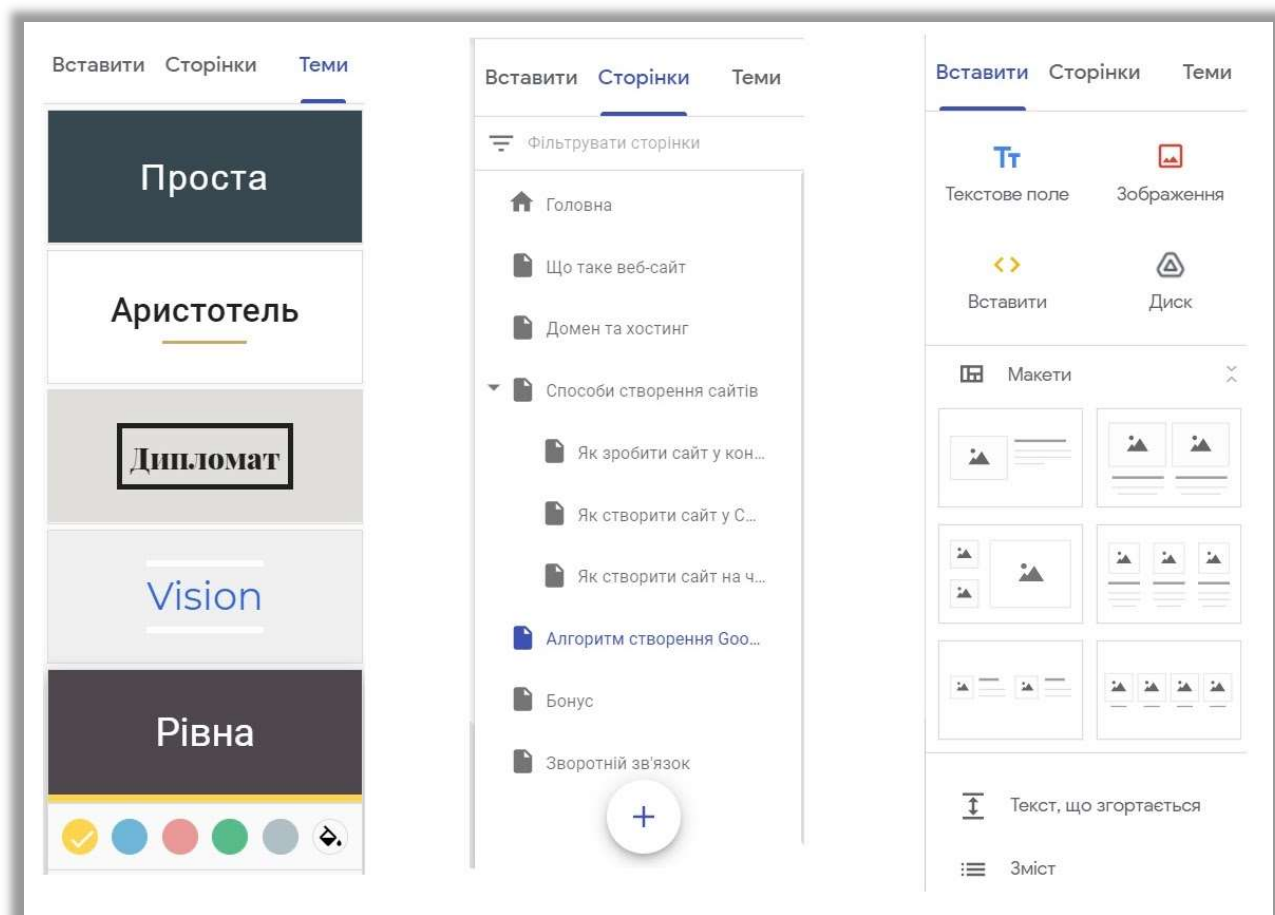
[Скасувати](#) [Опублікувати](#)

7. Для зміни зовнішнього вигляду сайту використовуйте вкладку **Теми**.

Система може запропонувати **6 тем оформлення** для будь-якого шаблону, які злегка змінюють колірну схему, фон і стилі заголовків.

8. Вкладка **Сторінки** дозволяє створити нові сторінки та налаштувати їх ієрархію в системі навігації сайту.

9. Щоб наповнити сайт контентом використовуйте вкладку **Вставити**, яка дозволяє додавати на сторінку макети мультимедійних даних, тексти, зображення та об'єкти з інших додатків Google.

Тут є **готові структури** на кшталт двох або трьох колонок із зображеннями і підписами, відео з описом та інше. Тут важливий вибір кількості елементів, колонок та їх взаємного розташування, а покласти в ці осередки можна картинки, текст, карту, відео, об'єкт із Google-диска, календар і т. д. Усього доступно 6 макетів структур блоку.

Є і **віджети**, які можна вставляти на сторінку, попередньо обравши об'єкт для показу: YouTube, карта, кнопка, форма, таблиця, діаграма, календар, роздільник, текстове поле, зміст, зображення (можна вибрати кілька, вийде щось схоже на галерею).

Можна також додати **карусель зображень**, отримавши слайдер. Слайди перемикаються вручну або автозапуском (швидкість різна: від дуже повільної до високої), якщо поставити відповідну галочку в налаштуваннях блоку. Можна змінювати розмір фрейма, при цьому картинки масштабуються під заданий розмір.

На сторінку можна додати опцію **згортається текст**, вона є серед віджетів. Зручно використовувати, наприклад, для оформлення відповідей на типові запитання або перерахування чогось об'ємного. Сторінка збереже компактний вигляд і міститиме всі потрібні за змістом описи/пояснення. Кожна така вкладка має заголовок/анонс. Після розгортання відвідувач побачить опис.

Для підвищення зручності навігації по довгих сторінках можна додавати **зміст** до них через меню вставки. Якщо у вас є заголовки/підзаголовки, вони стануть частиною змісту, відвідувачі зможуть швидко переходити до потрібних статей.

Найпомітніші плюси - *повна сумісність з іншими додатками* екосистеми Google і можливість відкриття доступу до редагування сторінок сайту зареєстрованим користувачам Google. Наприклад, у вашому обліковому запису є таблиці, різні звіти, заготовки зображень, файли у хмарному сховищі і т. п. – усе це можна вибірково додавати на сайт. Запрошені співавтори (потрібно ввести пошту гостя і вибрати рівень доступу) зможуть уже зі своїх акаунтів додавати матеріали. З огляду на масштаб сервісів, це відкриває великі можливості щодо наповнення контентом.

На сайт можна **додати необмежену кількість сторінок**, які автоматично будуть додані в меню першого або другого рівня (можна вибирати при створенні).

Меню сайту можна розташувати зверху або збоку у вигляді гамбургера. Також ви зможете додати логотип, вибравши його з Гугл-диска, за посиланням або завантаживши з ПК.

Шапку можна подати у вигляді банера (картинка з заголовком), обкладинки або простого заголовка. Ви можете кадрувати додані зображення. Структура цих сторінок проста: вертикальна без сайдбарі та інших виносів, усе виглядає лінійно й компактно.

При внесенні змін, для їх збереження, слід поступово натискати на кнопку **«Опублікувати»**. Усякий раз після цього екран буде поділятися на 2 частини: зліва буде показана чернетка, версія до останніх змін, а праворуч – оновлена. Зліва система покаже анотації до змін. Таким чином дуже зручно порівнювати. Якщо все влаштовує, натисніть кнопку публікації. Якщо ні, то можна повернутися до редагування, натиснувши «Назад». Порівняння версій можна відключити в налаштуваннях публікації, знявши прапорець з поля необхідності перевірки змін і зберігши параметри.

Також є можливість **перегляду історії версій** для кожного створеного сайту. Для цього потрібно натиснути на 3 крапки біля кнопки «Опублікувати» і вибрати «Історія версій». Рушій покаже всі зміни по датах. Це дозволяє відновити будь-яку з конфігурацій сайту.

ВИСНОВОК

Google Sites – безкоштовний сервіс для створення вебсторінок. Тут немає платних тарифних планів із розширеними можливостями. Якщо у вас є Google-акаунт, то ви автоматично вже зареєстровані й в додатку для створення сайтів.

Зрозуміло, що сервіс не є повноцінною альтернативою платним конструкторам. Якщо його сприймати як рішення для створення некомерційних, допоміжних проєктів (шкільна дошка оголошень, анонси заходів, резюме тощо), то питання взагалі не виникають.

Рекомендуємо цей продукт як **тренувальний майданчик**. Він добре поєднується з іншими додатками Google. Також ви можете працювати над сайтом спільно з колегами у режимі реального часу та з будь-якого пристрою: ноутбука, планшета чи телефона.

Інструкції та важлива інформація щодо конструкторів сайтів та CMS-систем:

Конструктори сайтів

1. Tilda

URL: <https://tilda.cc>

- 1.1. Колесніков Дмитро. Як створити сайт на тильді: Покрокова інструкція.

URL: <https://brainlab.com.ua/uk/blog-uk/yak-stvoriti-sajt-na-tildi-pokroкова-instrukciya>

- 1.2. Як зробити сайт за допомогою конструктора Tilda: покрокове керівництво.

URL: <http://slaidik.com.ua/yak-zrobiti-sajt-za-dopomogoyu-konstruktora-tilda-pokrokovе-kerivnitstvo/>

2. Weblium

URL: <https://ua.weblium.com>

- 2.1. Як створити сайт: 9 простих кроків!

URL: <https://ua.weblium.com/blog/yak-ctvoriti-cajt-bezkoshtovno-ta-shvidko-9-krokiv>

- 2.2. Як створити сайт без зусиль: 4 сайта, зроблених на Weblium.

URL: <https://marketer.ua/ua/how-to-build-a-website-effortlessly-4-sites-made-with-weblium/>

3. Wix

URL: <https://uk.wix.com/>

- 3.1. Огляд конструктора сайтів Wix.

URL: <https://mozok.net/wix>

4. uCoz

URL: <https://www.ucoz.ua>

- 4.1. Огляд конструктора сайтів uCoz.

URL: <https://mozok.net/ucoz>

5. Webnode

URL: <https://www.webnode.com.ua/>

- 5.1. Огляд конструктора сайтів Webnode.

URL: <https://mozok.net/webnode>

6. uKit

URL: <https://ukit.com/>

- 6.1. Огляд конструктора сайтів uKit.

URL: <https://mozok.net/ukit>

- 6.2. Створення сайту в конструкторі uKit - покрокова інструкція.

URL: <https://mozok.net/yak-stvoryty-sayt-v-ukit>

7. Google сайти

URL: <https://sites.google.com>

- 7.1. Google сайти – Довідка.

URL: <https://support.google.com/sites>

7.2. Як створити власний сайт? Google сайти

URL: <https://sites.google.com/view/mysite180321/google-%D1%81%D0%B0%D0%B9%D1%82%D0%B8>

CMS

1) Joomla

URL: <https://joomla-ua.org/>

1.1) Як створити сайт на Joomla!

URL: <https://hostiq.ua/ukr/video-lessons/joomla/>

1.2) Вольдемар Воронцовський. Як створити сайт на Joomla!: покрокове керівництво для початківців.

URL: <https://itstatti.in.ua/samovchitel-joomla/514-yak-stvoriti-sajt-na-joomla.html>

2) WordPress

URL: <https://wordpress.com/>

2.1) Як створити сайт на WordPress.

URL: <https://hostiq.ua/ukr/video-lessons/wordpress/>

2.2) Створити блог/сайт на WordPress.

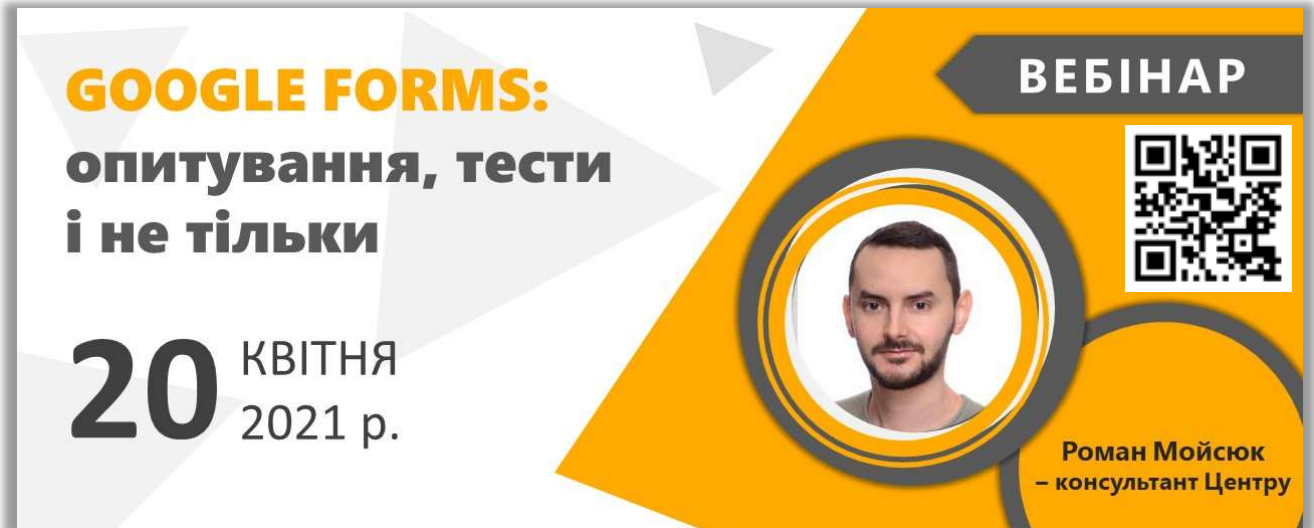
URL: <https://wordpress.co.ua/stvoryty-blog-na-wordpress>

3) Drupal

URL: <https://www.drupal.org/>

3.1) Як зробити сайт на Drupal самостійно.

URL: <http://slaidik.com.ua/yak-zrobiti-sajt-na-drupal-samostijno/>

Google Форми – онлайн-сервіс для створення форм зворотного зв'язку, онлайн-тестувань, опитувань тощо. Усе, що потрібно для роботи з формами, – це мати акаунт в Google.

За допомогою Google Форм можна:

- відкрити реєстрацію для учасників заходу;
- організувати опитування;
- проводити онлайн-дослідження, дізнатися думку та пропозиції від респондентів;
- зібрати фідбек тощо.

Переваги Google Форм:

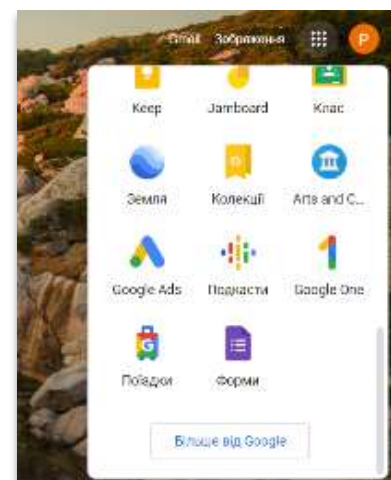
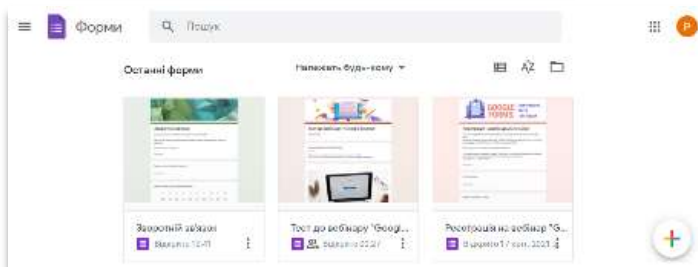
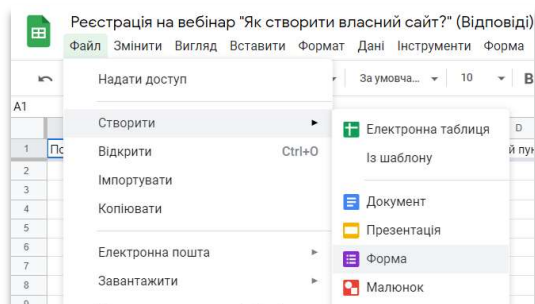
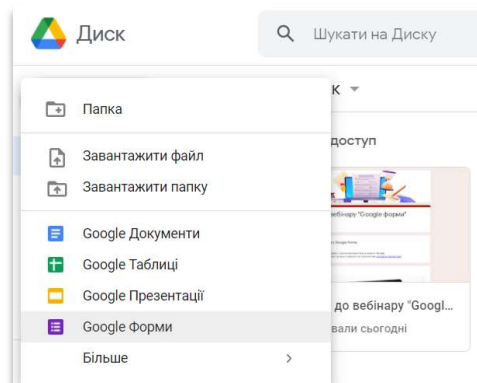
- **Прості у використанні.** Форму не треба завантажувати, надсилати респондентам і отримувати від них поштою заповнений варіант.

- **Безкоштовні.**
- **Доступні 24/7.** Форма зберігається на Google Диску, тому з нею можна працювати з різних пристроїв.
- **Мають індивідуальне оформлення.** Ви можете створити свій дизайн для форми.
- **Мають спільний доступ.** Можливе редагування разом з іншими членами команди.
- **Мобільні.** Google Форми адаптовані під мобільні пристрої. Можна створювати, переглядати, редагувати форму на мобільних пристроях без втрати функціональності.
- **Аналізують дані.** Результати опитування автоматично формуються у вигляді таблиць та графіків. Вам не доведеться додатково обробляти отримані дані, можна відразу приступати до аналізу результатів.

Початок роботи з Google Forms

Google Форму можна створити:

- із Google Диску,
- із сервісів офісного пакету Google,
- з адресного рядка браузера <https://docs.google.com/forms/>
- зі стартової сторінки Google.

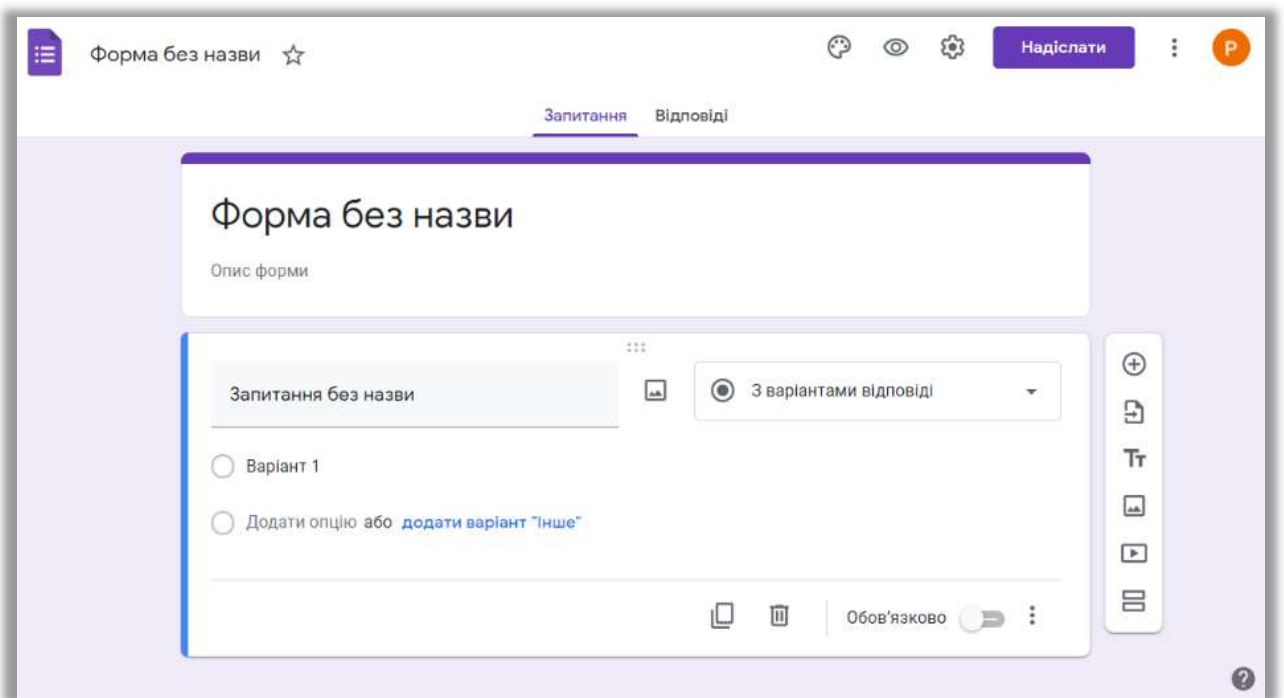

Важливо!

Щоб створити **Google Форму**, слід авторизуватися в акаунті Google. Якщо такого немає, його можна створити за посиланням accounts.google.com.

Крок 1. Створіть опитування або тест.

1. Перейдіть на сторінку **forms.google.com**.
2. Виберіть "Порожній файл" +.
3. Відкриється нова форма.

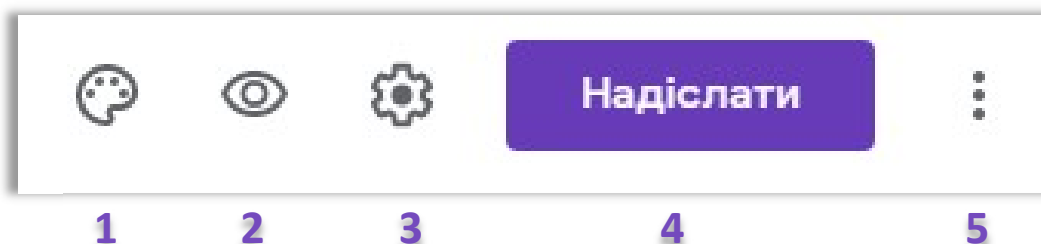
Крок 2. Відредагуйте і відформатуйте опитування або тест.

Ви можете додавати в форми текст, зображення та відеозаписи, а також редагувати і форматувати їх.

Крок 3. Надішліть форму для заповнення.

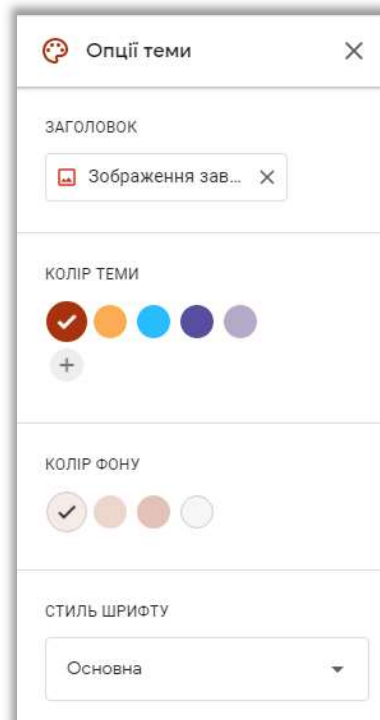
Коли все буде готово, відправте форму респондентам і вивчайте їх відповіді.

Панель інструментів у Google Forms

1. Налаштування теми

У **Google Формі** є можливість вибирати зображення для хедера, змінювати кольорову схему та шрифт.

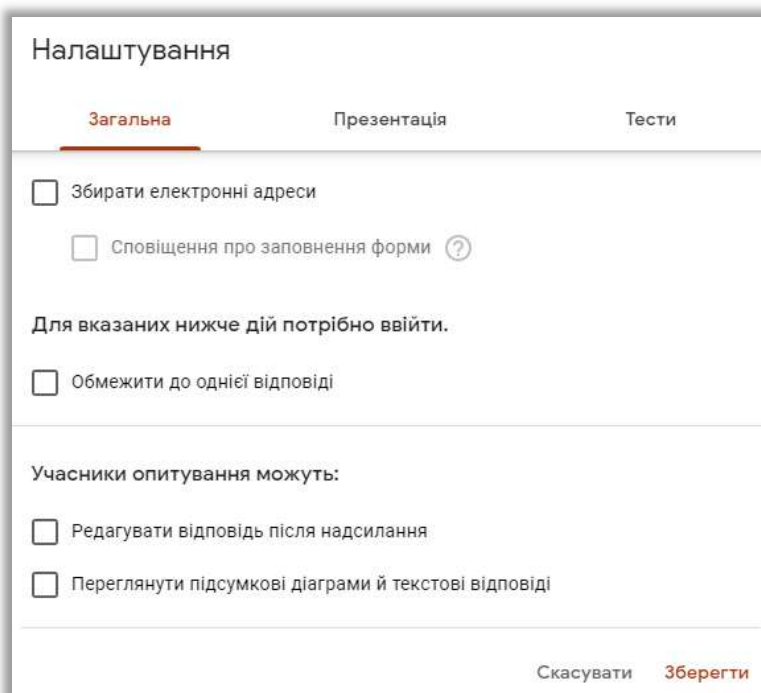
2. Попередній перегляд

Дозволяє побачити форму такою, якою її побачать ваші респонденти.

3. Налаштування Вкладка "Загальні"

Якщо ви бажаєте збирати адреси електронної пошти ваших респондентів, натисніть прапорець на "Збирати адреси електронної пошти". Поки користувач не введе адресу email, йому будуть недоступні для перегляду інші розділи форми.

Тут також можна зробити обмеження до однієї відповіді та налаштувати, чи зможуть респонденти

змінювати відповіді після відправлення форми і бачити інші відповіді.

Вкладка "Презентація"

Додає деякі візуальні риси до вашого опитування. Тут ви можете вставити індикатор заповнення форми, вибрати функцію перемішування запитань, а також додати текст, який буде показаний респонденту після заповнення форми.

The screenshot shows the 'Налаштування' (Settings) dialog with the 'Презентація' (Presentation) tab selected. It includes options for 'Показати панель перебігу' (Show progress bar), 'Перемішати запитання' (Shuffle questions), and 'Показувати посилання для повторного заповнення форми' (Show link to retake the form). There is also a section for 'Повідомлення з підтвердженням' (Confirmation message) with a text input field containing 'Вашу відповідь було записано.' (Your response has been recorded). At the bottom are 'Скасувати' (Cancel) and 'Зберегти' (Save) buttons.

Вкладка "Тест"

Якщо ви створюєте форму для тестування, увімкніть опцію "Тест" у цій вкладці.

Це дозволить призначати кількість балів за відповіді та зробити оцінювання автоматичним.

Також тут можна вказати, що буде показано респондентові під час проходження тесту.

The screenshot shows the 'Налаштування' (Settings) dialog with the 'Тести' (Tests) tab selected. It includes a toggle for 'Увімкнуті/вимкнуті оцінки' (Grading on/off) with a description: 'Призначати кількість балів за запитання та дозволити автоматичне оцінювання.' (Assign points to questions and allow automatic grading). Below is the 'Варіанти тесту' (Test options) section with 'Показувати оцінку:' (Show grading) options: 'одразу після надсилання форми' (Immediately after sending the form) and 'пізніше, після перевірки вручну' (Later, after manual review), with a note 'Умикає збір електронних адрес' (Turns off email collection). The 'Респондент може бачити:' (Respondent can see) section has checkboxes for 'Незараховані відповіді' (Ungraded responses), 'правильні відповіді' (Correct responses), and 'Кількість балів' (Number of points), each with a help icon.

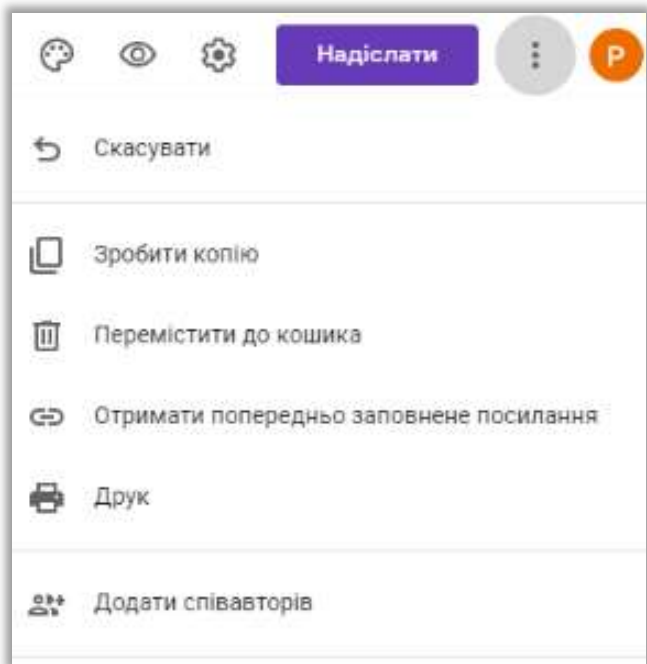
4. Кнопка "Відправити"

Google Форма пропонує кілька зручних способів відправлення: у вигляді електронного листа, посилання, а також у вигляді HTML-коду для вставки на сайт.

The screenshot shows the 'Надіслати форму' (Share form) dialog. It has a checkbox for 'Збирати електронні адреси' (Collect email addresses). Below are options for 'Надіслати через' (Share via): email, link (selected), and code. There are social media icons for Facebook and Twitter. The 'Посилання' (Link) section shows the URL 'https://forms.gle/iw18BUWRgwukE54V7' and a checkbox for 'Скоротити URL-адресу' (Shorten URL). At the bottom are 'Скасувати' (Cancel) and 'Копіювати' (Copy) buttons.

5. Додаткові налаштування

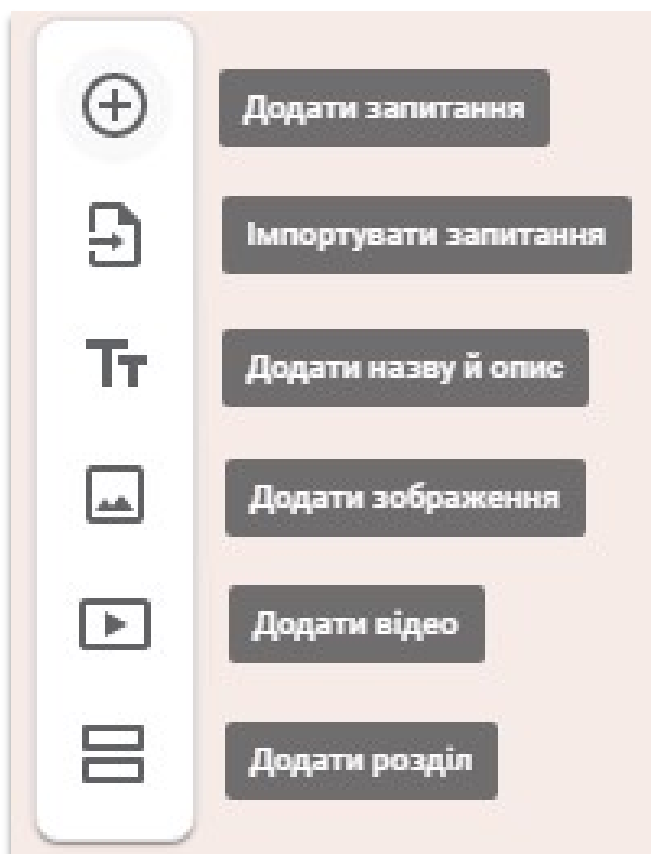
У цій вкладці доступні ще деякі дії з формою.

Конструктор форм

У **Google Формі** є можливість не тільки створювати запитання, але й вставляти зображення, відео та ділити форму на розділи.

Зробити це можна за допомогою панелі інструментів, яка знаходиться праворуч від блоку із запитанням.

Типи запитань

1) Введіть відповідь

Коротка відповідь. Респонденти можуть написати відповіді кількома словами.

Абзац. Респонденти можуть писати довгі відповіді на один або кілька абзаців.

The screenshot shows a question editor for a 'Short Answer' type. At the top, there is a text input field with the placeholder 'Введіть довільне ім'я'. To its right is a dropdown menu currently set to '3 короткими відповідями'. Below the input field is a label 'Текст запитання з короткими відповідями'. At the bottom left, there is a checkbox labeled 'Ключ опитування' with '(0 балів)' next to it. At the bottom right, there is a toggle switch for 'Обов'язково' which is currently turned on. A vertical toolbar on the right side contains icons for adding new questions, duplicating, deleting, and other editing functions.

2) Виберіть зі списку

Перемикач. Можна вибирати між набором опцій лише один варіант.

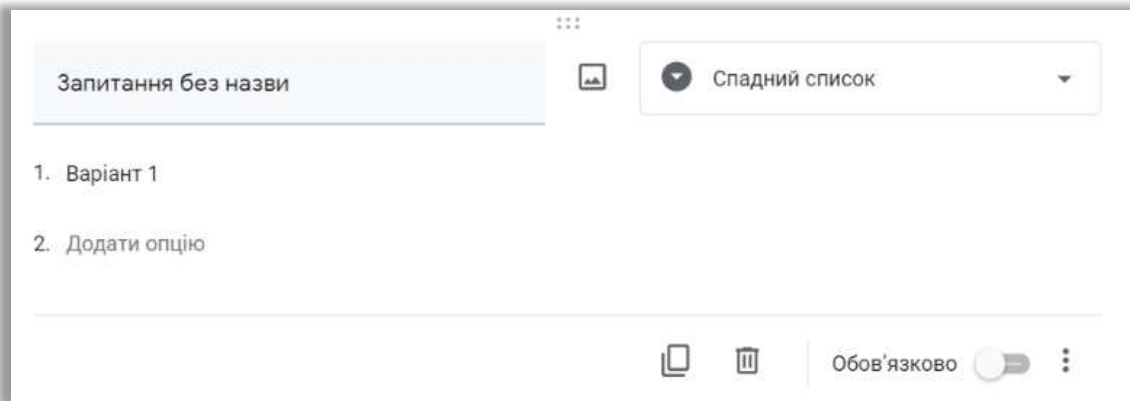
The screenshot shows a question editor for a 'Toggle' type. The title field contains 'Запитання без назви'. The dropdown menu is set to '3 варіантами відповіді'. Below the title, there are two radio button options: 'Варіант 1' and 'Додати опцію або додати варіант "Інше"'. At the bottom right, there is a toggle switch for 'Обов'язково' which is currently turned off. The same vertical toolbar is visible on the right side.

Прапорці. Можна вибирати між набором опцій кілька варіантів.

The screenshot shows a question editor for a 'Checkboxes' type. The title field contains 'Запитання без назви'. The dropdown menu is set to 'Прапорці'. Below the title, there are two checkbox options: 'Варіант 1' and 'Додати опцію або додати варіант "Інше"'. At the bottom right, there is a toggle switch for 'Обов'язково' which is currently turned off. The same vertical toolbar is visible on the right side.

Випадаюче меню.

- Можна вибирати між набором опцій лише один варіант.
- На основі відповідей особи ви можете перенаправити респондентів у певний розділ форми.
- Ви можете встановити правила, яких вони повинні дотримуватися.

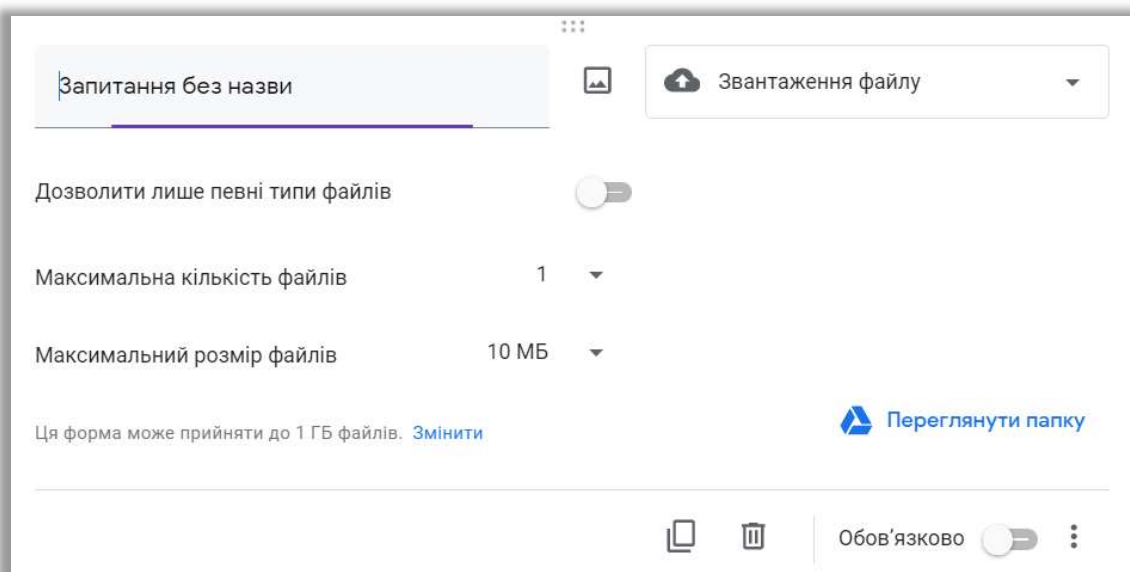

3) Завантажити файли

Можна завантажувати файли у відповідь на запитання.

- Завантажені файли використовуватимуть місце для зберігання на Google Диску для власника опитування.
- Вони зберігатимуться в новій папці.
- Ви можете вибрати максимальний розмір файлу, який можна завантажувати.
- Ви можете вказати, які типи файлів можна завантажувати.

Щоб заповнити це питання, респондентам потрібно увійти в обліковий запис Google.

4) Вибір із сітки

Лінійний масштаб.

- Можна оцінити ваше питання за шкалою.
- Ваша шкала може починатися з 0 або 1.
- Ваша шкала може закінчуватися цілим числом від 2 до 10.
- Ви можете встановити мітку для кожного кінця шкали.

The screenshot shows the 'Лінійна шкала' (Linear Scale) configuration window. At the top, there is a title bar with a question icon and a dropdown menu set to 'Лінійна шкала'. Below this, the scale is defined by two points: '1' and '5', each with a dropdown arrow. Underneath, there are two input fields for labels: 'Мітка (необов'язково)' for point 1 and another for point 5. At the bottom, there are icons for copy and delete, and a toggle switch labeled 'Обов'язково' (Mandatory) which is currently turned off.

Сітка з декількома варіантами вибору.

- Ви можете створити сітку, де респонденти можуть вибрати одну відповідь у рядку.
- Щоб обмежити їх одним вибором у стовпці, унизу, праворуч від питання, натисніть **Більше**.
- Щоб перемішати порядок рядків, унизу, праворуч від питання, натисніть **Додатково**.

The screenshot shows the 'Таблиця з варіантами відповіді' (Table with multiple choice options) configuration window. It features a title bar with a question icon and a dropdown menu set to 'Таблиця з варіантами відповіді'. The main area is divided into two sections: 'Рядки' (Rows) on the left and 'Стовпці' (Columns) on the right. Under 'Рядки', there is a list with '1. Рядок 1' and '2. Додати рядок'. Under 'Стовпці', there are radio buttons for 'Стовпець 1' and 'Додати стовпець'. At the bottom, there are icons for copy and delete, and a toggle switch labeled 'Вимагати відповідь у кожному рядку' (Require answer in every row) which is currently turned off.

Сітка прапорців.

- Ви можете створити сітку, де респонденти можуть вибрати одну або кілька відповідей у рядку.
- Щоб обмежити їх одним вибором у стовпці, унизу, праворуч від питання, натисніть **Більше**.
- Щоб перемішати порядок рядків, унизу, праворуч у питанні, натисніть **Додатково**.

5) Вибір дати та часу.

Дата

- Можна заповнити будь-яку дату в цьому полі.
- Щоб включити рік або час, унизу, праворуч від питання, натисніть **Більше**.

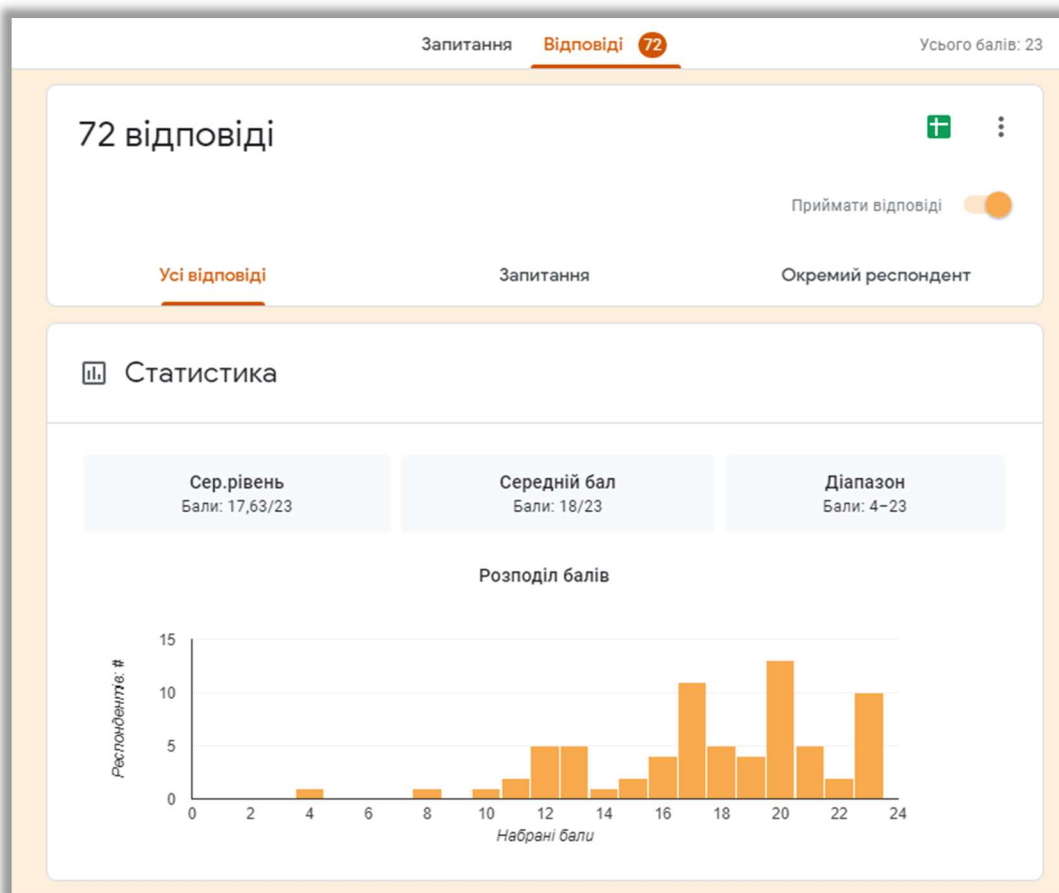
Час

- Можна заповнити час або тривалість.
- Щоб переключитися між часом або тривалістю, унизу, праворуч від питання, натисніть **Більше**.

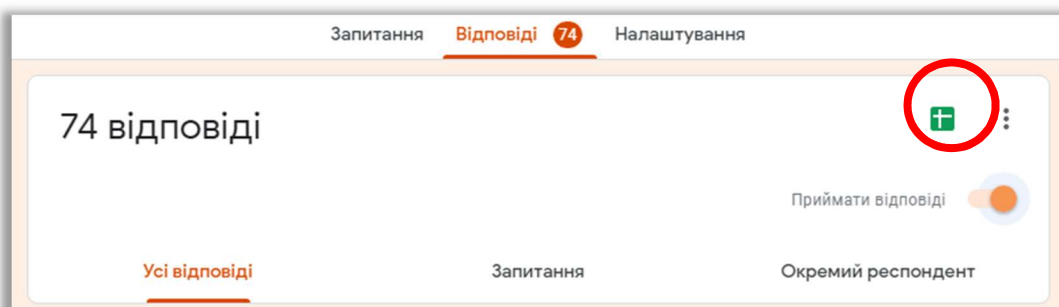
Відповіді в Google Forms

Після того, як ви відправили форму респондентам, **Google Форма** зберігатиме отримані результати у вкладці "Відповіді" на сторінці форми. Респонденти матимуть змогу відправляти форму, поки повзунок "Приймати відповіді" перебуватиме у відповідному положенні.

Тут у режимі реального часу доступний перегляд індивідуальних відповідей кожного респондента, зведення щодо кожного питання, загальна статистика за відповідями:

Це чудово підходить для швидкого оцінювання результатів опитування, але для більш детального аналізу відповідей ви можете пов'язати свою форму з електронною таблицею.

Якщо можливостей **Google Форми** вам недостатньо для роботи, ви можете скористатися доповненнями, які додадуть нові функції для налаштування повідомлень, аналізу результатів, автоматичного закриття приймання формою нових відповідей та ін.

Список використаних джерел:

1. Google Workspace – Форми.

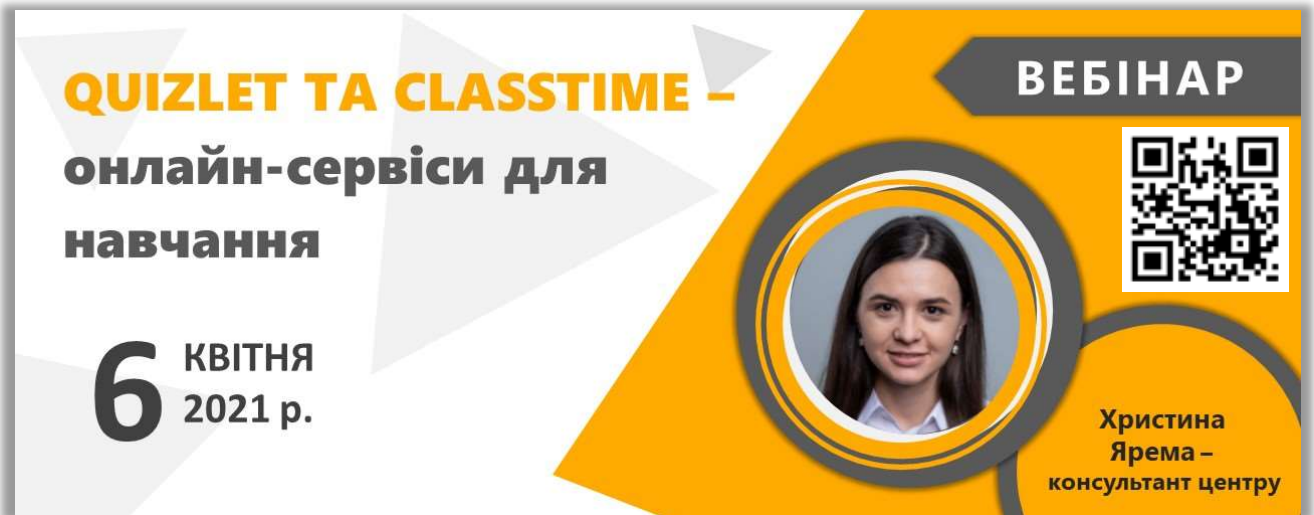
URL: <https://workspace.google.com/intl/uk/products/forms/>

2. Довідка - Google Форми.

URL: https://support.google.com/docs/topic/9055404?hl=uk&ref_topic=1382883

3. Ксенія Петрина. Інструкція зі створення опитувань у Google Формах.

URL: <https://esputnik.com/uk/blog/instrukciya-zi-stvorenniya-opituvan-u-google-formah>

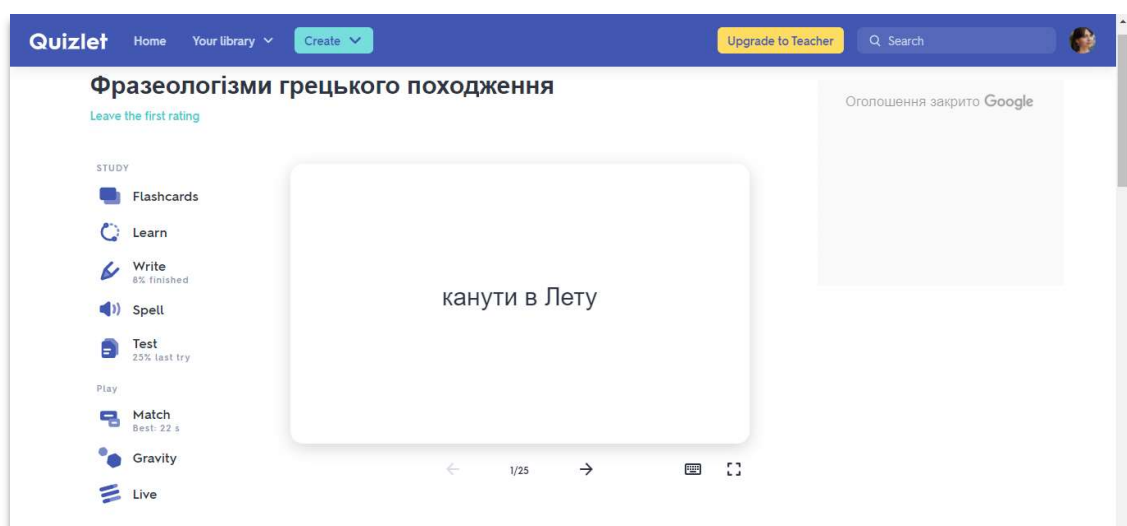
Quizlet (quizlet.com) – це онлайн-сервіс для створення й застосування флешкарток і навчальних ігор.

Для початку вам потрібно зареєструватися й створити власний акаунт. Програма має платну і безплатну версії. Учитель або вчителька має можливість як створювати курси, так користуватися тими, які вже доступні.

Найкращий спосіб розпочати роботу в Quizlet – це знайти навчальні модулі, які створили інші користувачі.

Безплатно можна створити до восьми курсів, у які впорядкувати створені вчителем або вчителькою модулі. Модулі – це інтерактивні групи карток, які використовують для створення всіх навчальних режимів та ігор. У модулі можна створити до 2000 карток.

Візьмімо для прикладу модуль «Фразеологізми грецького походження», який розробила Ольга Питюр.

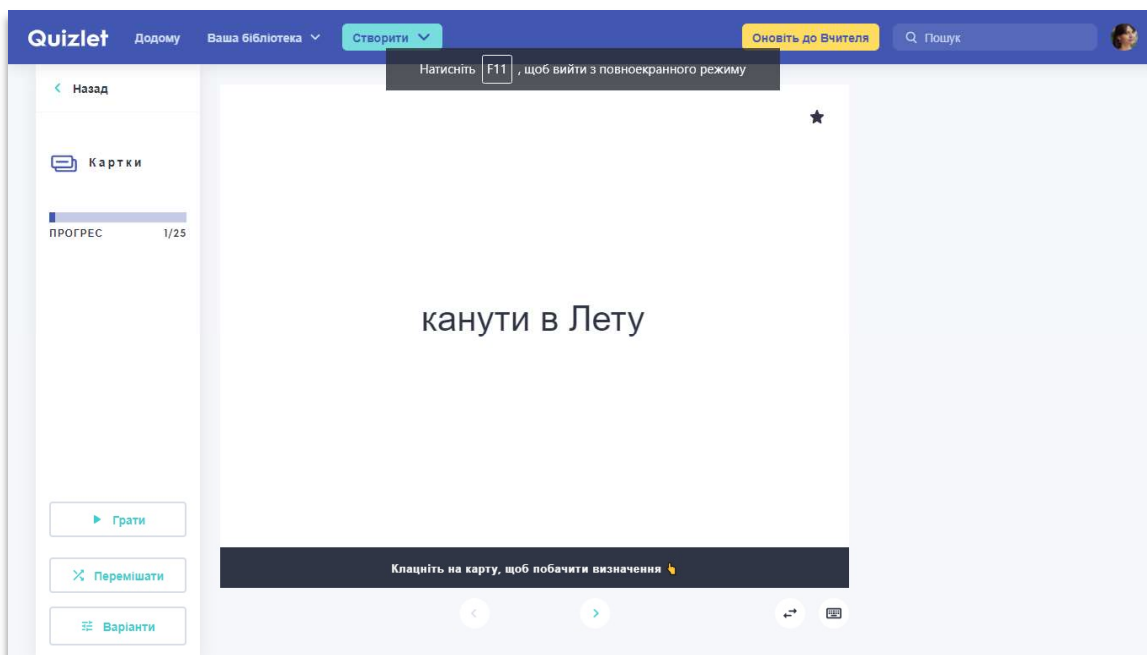
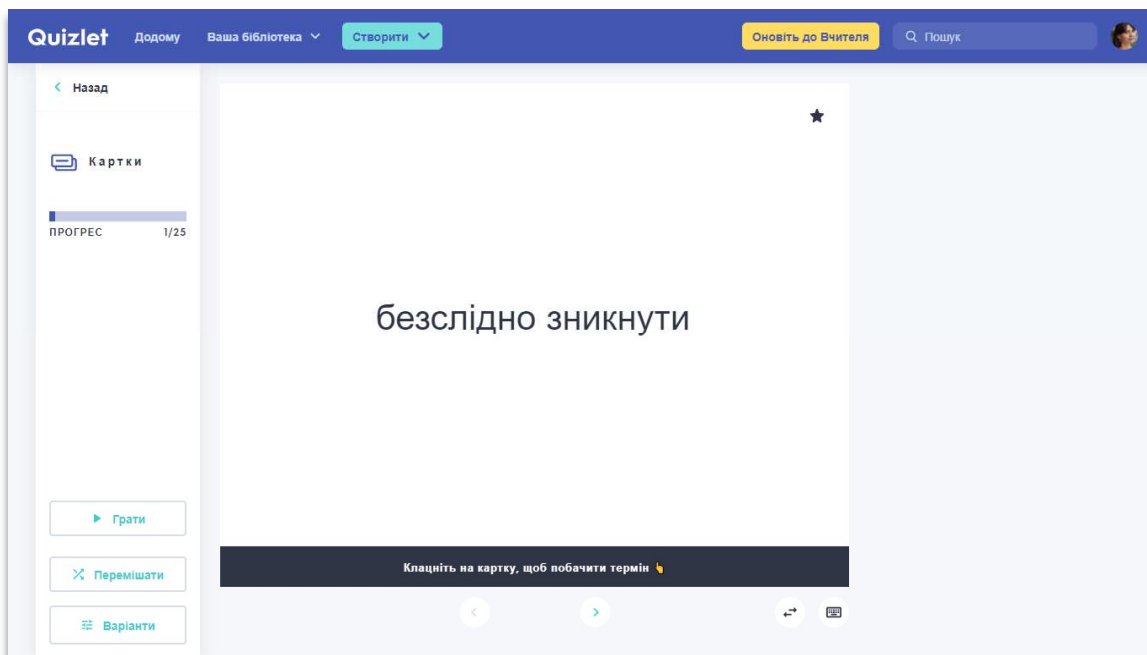

Як ви можете з ними працювати?

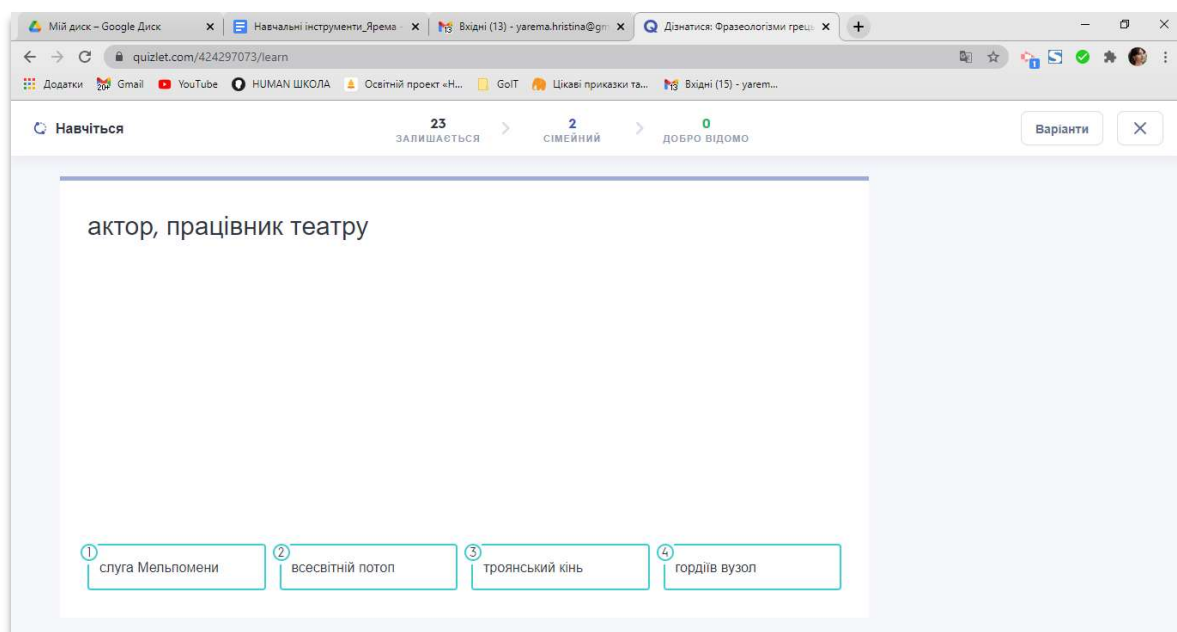
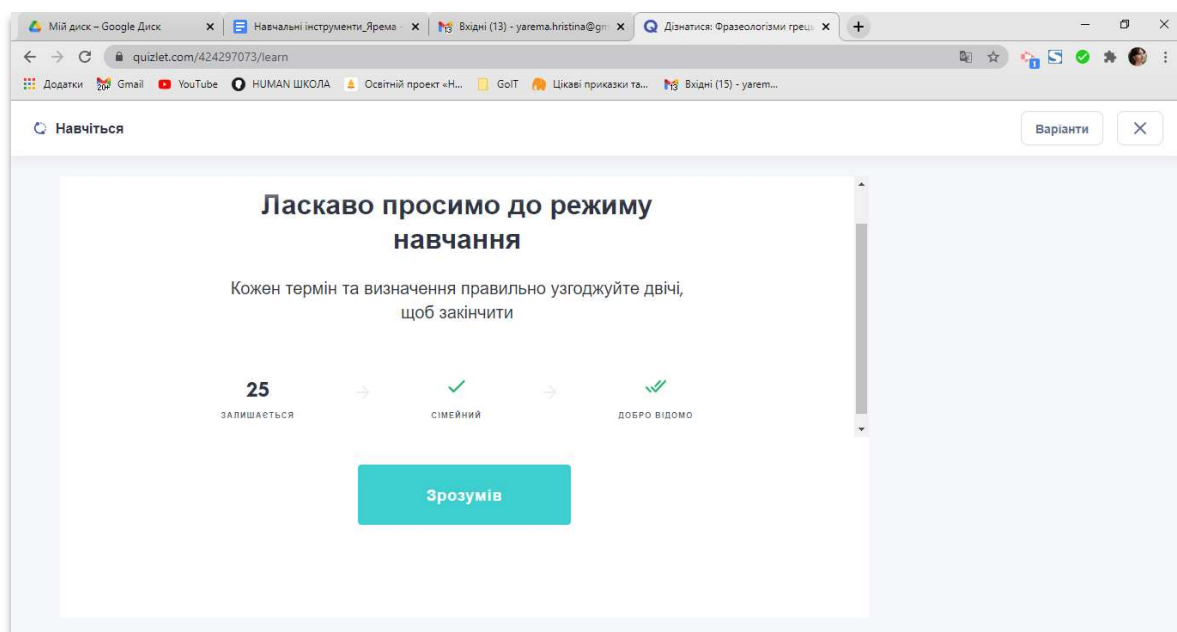
Онлайн-сервіс пропонує вам дві рубрики «Study» - навчання та «Play» - гра, де є змога закріпити чи повторити вивчений матеріал.

Рубрика «Study» має такі режими:

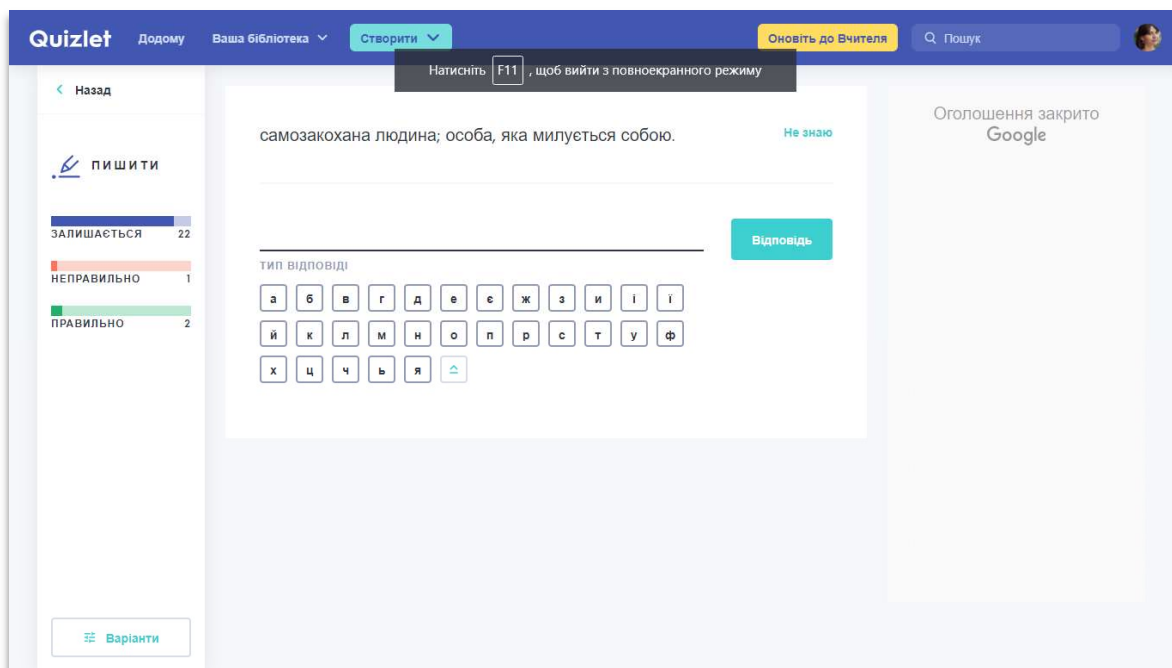
1-ий режим «FlashCards» допомагає учневі чи учениці вивчити тему, наприклад розібратися в значеннях фразеологізмів. На флешкарті з одного боку назва, а з іншого боку значення.

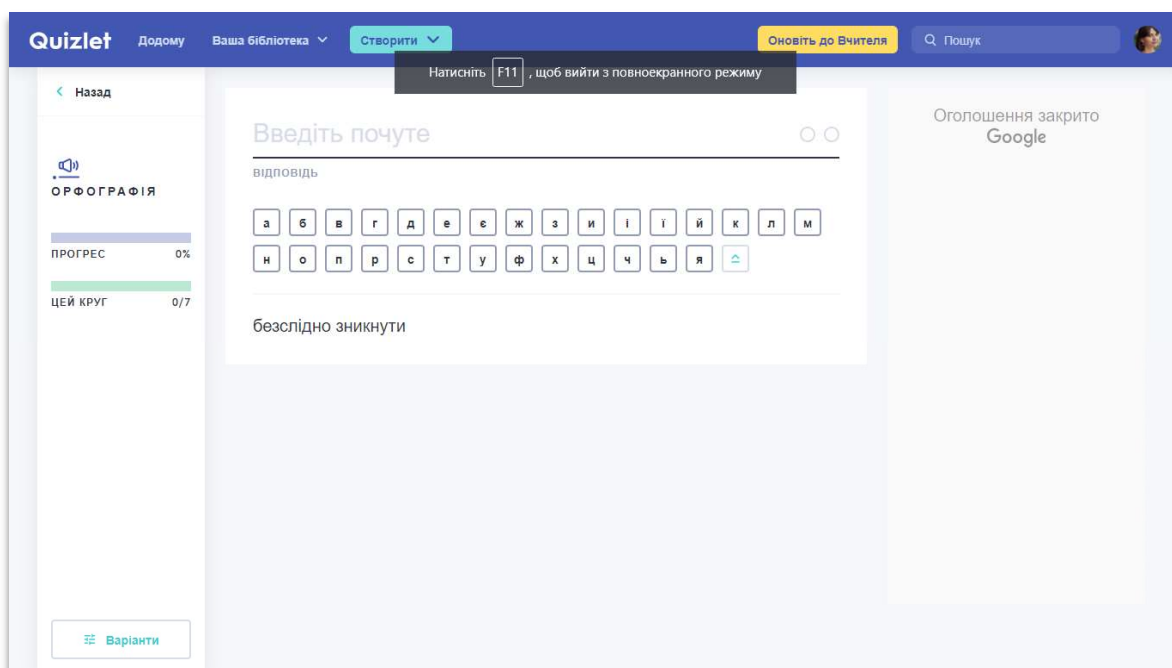
2-ий режим «Learn» дає змогу перевірити, наскільки матеріал засвоєно. Учень або учениця отримує фразеологізм та чотири варіанти відповіді.

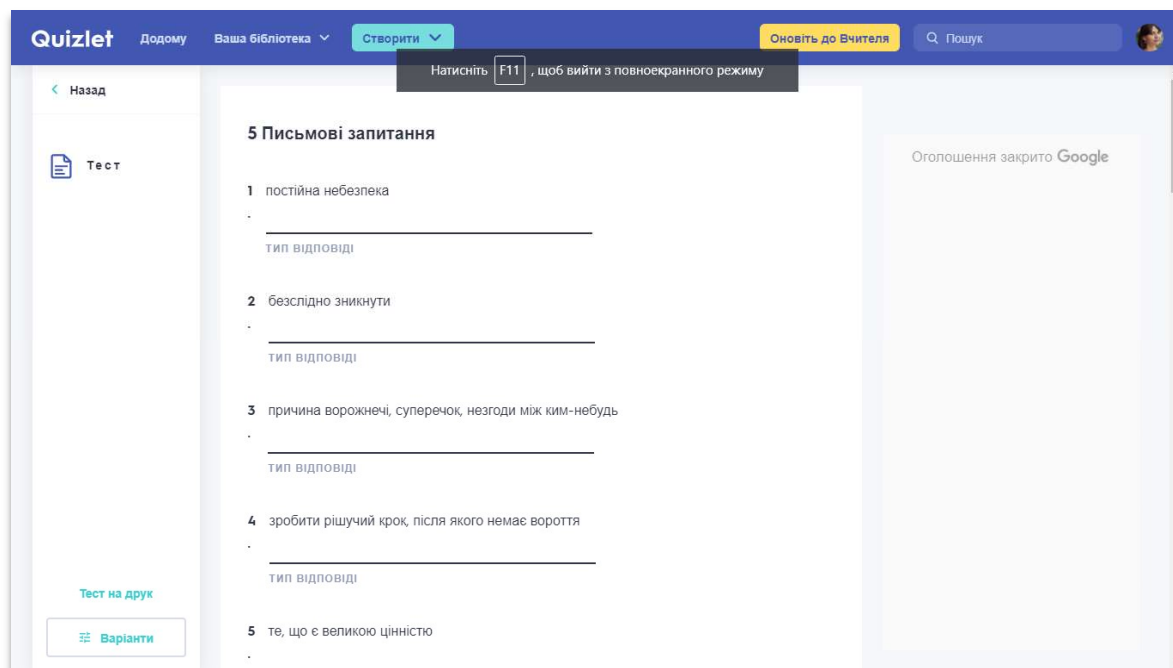
3-ій режим «Write» пропонує закріпити вивчений матеріал. У цьому режимі потрібно вписати правильну назву фразеологізму до запропонованого значення.

4-ий режим «Spell» дає можливість відтворити почуте, але це завдання доречне для тих учнів, які мають слабкий рівень володіння українською мовою.

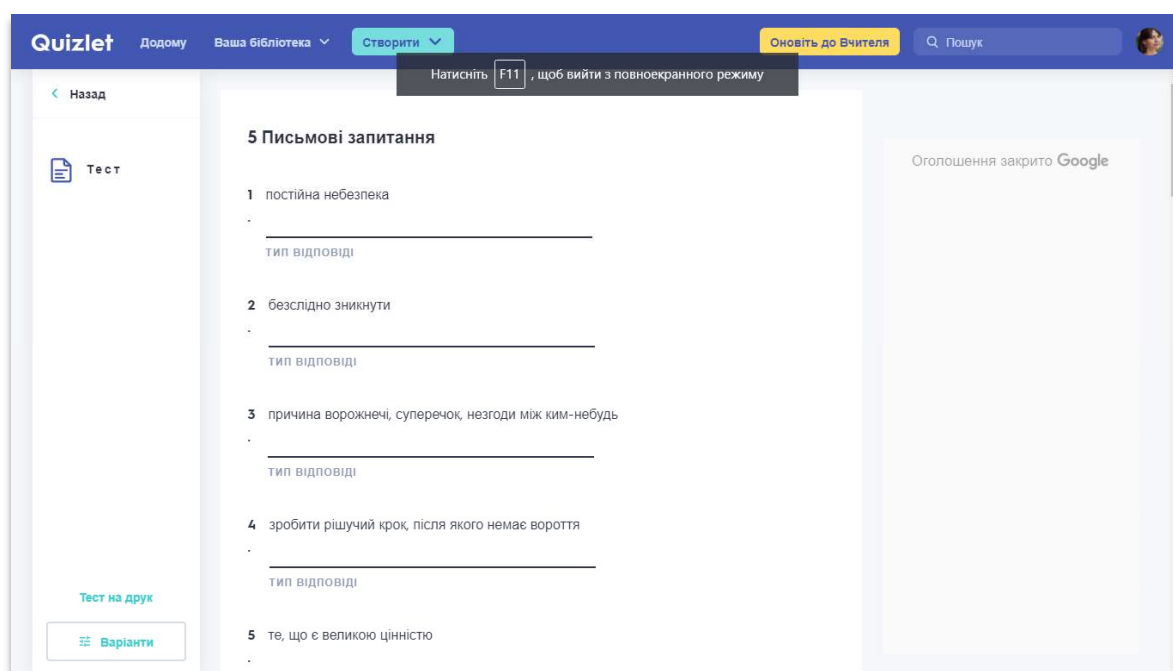

5-ий режим «Test» пропонує 5 письмових запитань, 5 завдань на встановлення відповідностей, 5 запитань із одним варіантом відповіді, 5 запитань правда-неправда, які стосуються вивченої теми. У нашому випадку йдеться про фразеологізми грецького походження.

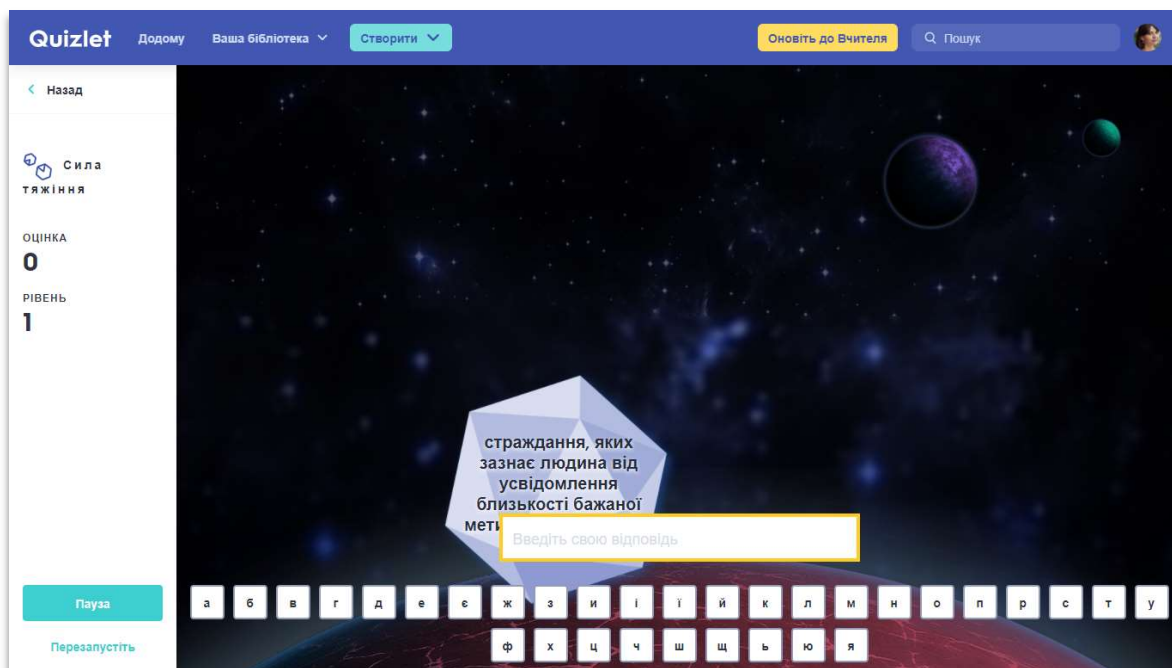

Після вивчення час пограти. Переходимо до рубрики «Play», яка має три режими:

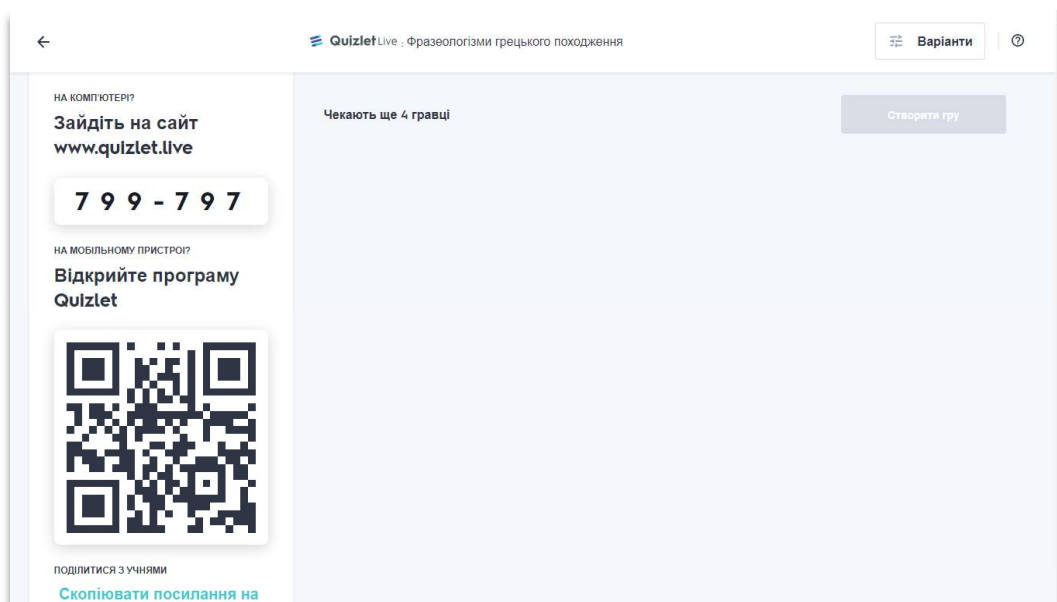
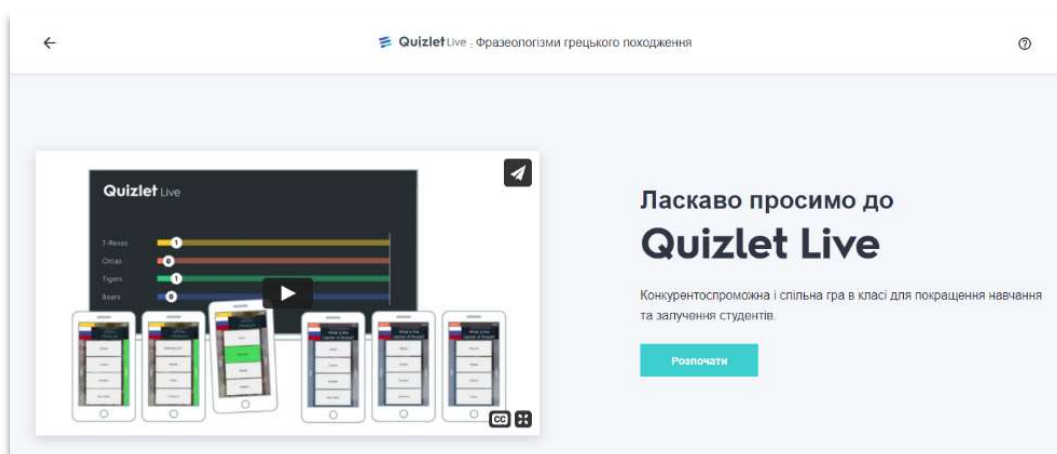
1-ий режим «Match» - гра, у якій потрібно перетягнути відповідні елементи один на одного, щоб вони зникли. Ми з'єднуємо назву фразеологізму та його значення.

2-ий режим «Graviti» підійде для вивчення іноземної мови. За сюжетом гри, на Землю падають астероїди з визначеннями понять, а щоб урятувати планету, потрібно надрукувати відповідне поняття. Налаштування можна змінювати й так, щоб вводити потрібно було саме визначення.

У 3-ьому режимі «Live» можна влаштувати командну гру. Учні приєднуються за кодом чи покликанням.

Зверніть увагу, що сервіс дає можливість завантажити усі створені картки та роздрукувати їх. Так, вам достатньо вибрати опцію «друк», обрати формат карток та відкрити, роздрукувати або зберегти їх. У тематичних папках таборових днів є картки, які готові до друку. Так ви зможете організувати гру будь-де без залучення гаджетів чи з'єднання з Wi-Fi.

Classtime (www.classtime.com) — це онлайн-сервіс для встановлення миттєвого зв'язку з учнями. Платформа для проведення опитувань, її можна синхронізувати з вашими Google-класами, якщо обрати план «Преміум».

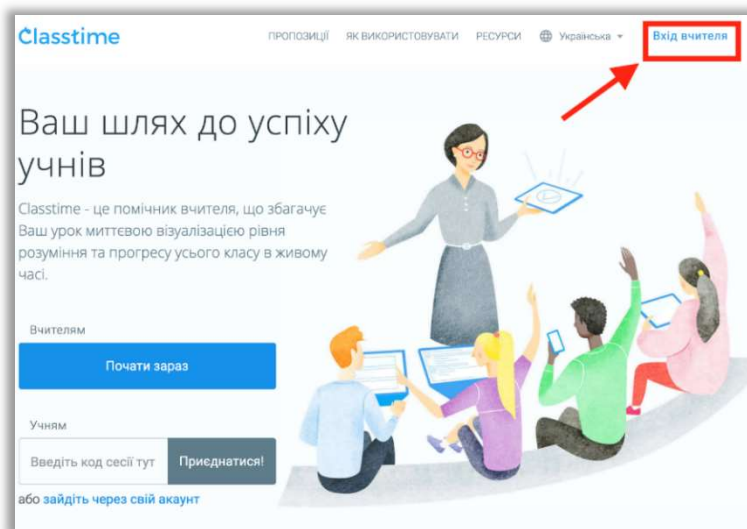
До речі, якщо ви новачок, то план «Преміум» перші 60 днів безплатний, далі ця послуга платна, але є багато цікавих і вигідних пропозицій.

Для початку вам потрібно зареєструватися й створити власний акаунт. Заходимо на головну сторінку Classtime, обираємо «Вхід учителя» та натискаємо «Реєстрація». Авторизуватися можна також через Google, Facebook, Microsoft чи email + пароль.

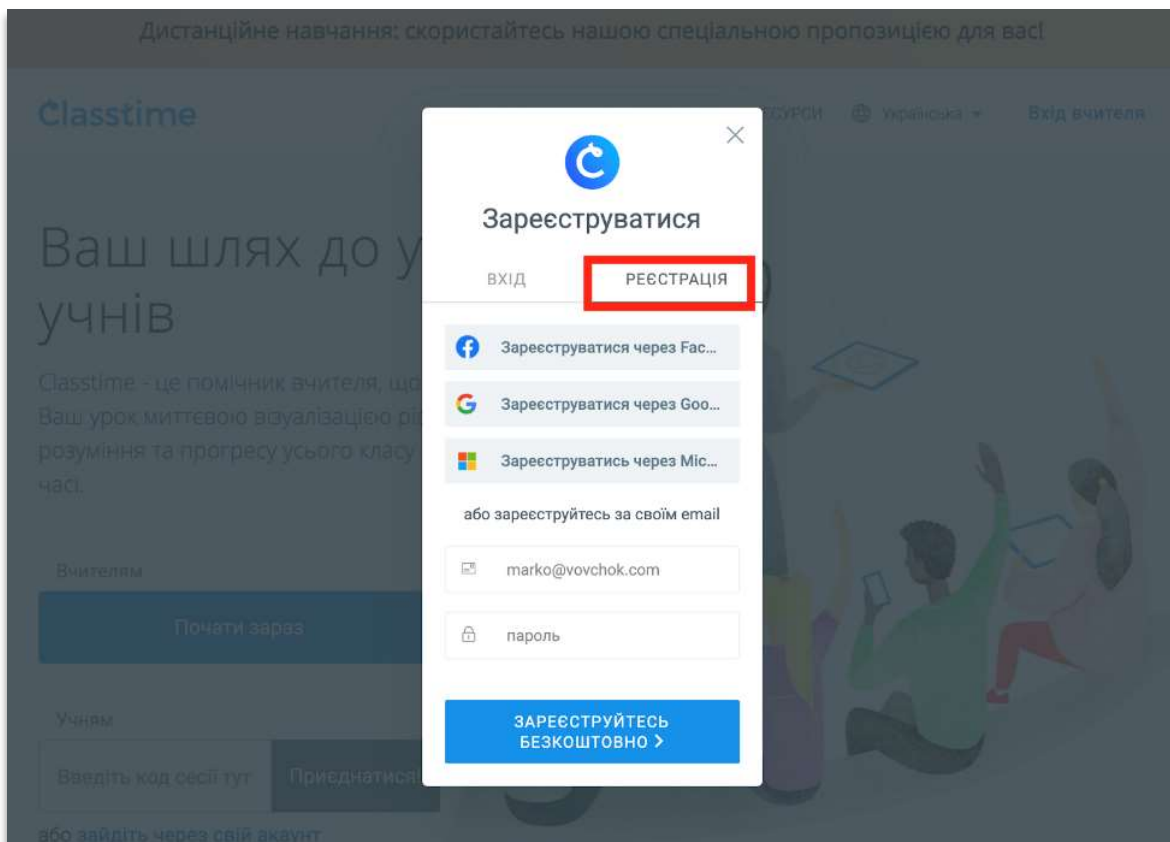
Програма має платну і безплатну версії. Учитель або вчителька має можливість як створювати курси, так користуватися тими, які вже доступні.

Для того щоб розпочати користування Classtime, вам необхідно зареєструватися - створити свій обліковий запис. Щоб створити обліковий запис (або акаунт), вам необхідно:

1. У своєму браузері ввести адресу сайту - www.classtime.com і натиснути «Enter» (на своїй клавіатурі). Коли у вас відкриється сайт Classtime, у верхньому правому куті натисніть на кнопку / напис – «Вхід вчителя».

2. У вас повинно відкритися додаткове вікно (як на малюнку нижче). У вікні ви бачите 2 вкладки ("Вхід" і "Реєстрація"), вам необхідно обрати вкладку "Реєстрація", натиснувши на неї один раз.

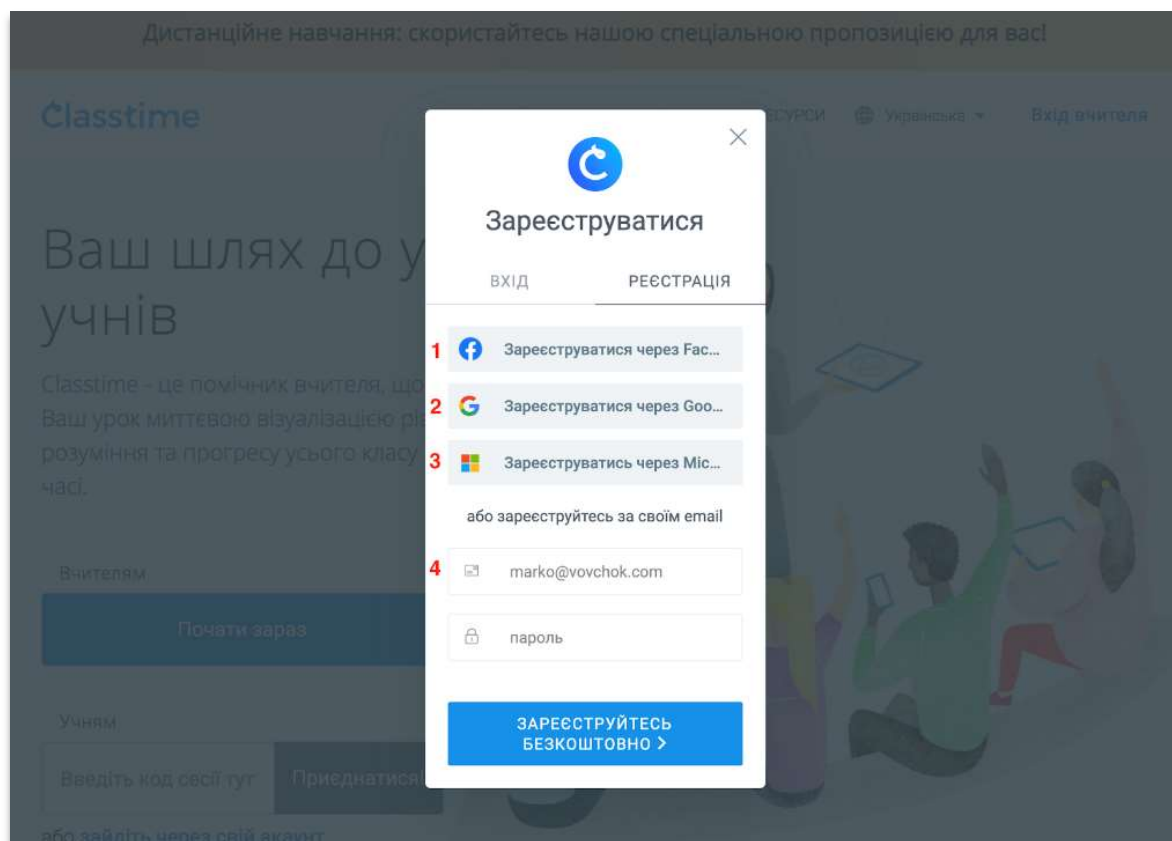
3. Далі необхідно обрати зручний для вас спосіб Аутентифікації ("Аутентифікація" - процес підтвердження, що це ваш логін і пароль, а не чийсь інший, простіше кажучи, ми дізнаємося, що ви - це ви, а не хто-небудь інший за логіном) .

Доступно 4 способи Аутентифікації:

- 1*. Facebook - автоматичний спосіб аутентифікації за допомогою логіну, який збережено у вашому профілі на Facebook.
- 2*. Google обліковий запис - автоматичний спосіб аутентифікації за допомогою логіну, який збережено у вашому профілі на Google / Gmail.
- 3*. Microsoft - автоматичний спосіб аутентифікації за допомогою логіну, який збережено у вашому профілі на Microsoft / Microsoft Teams.

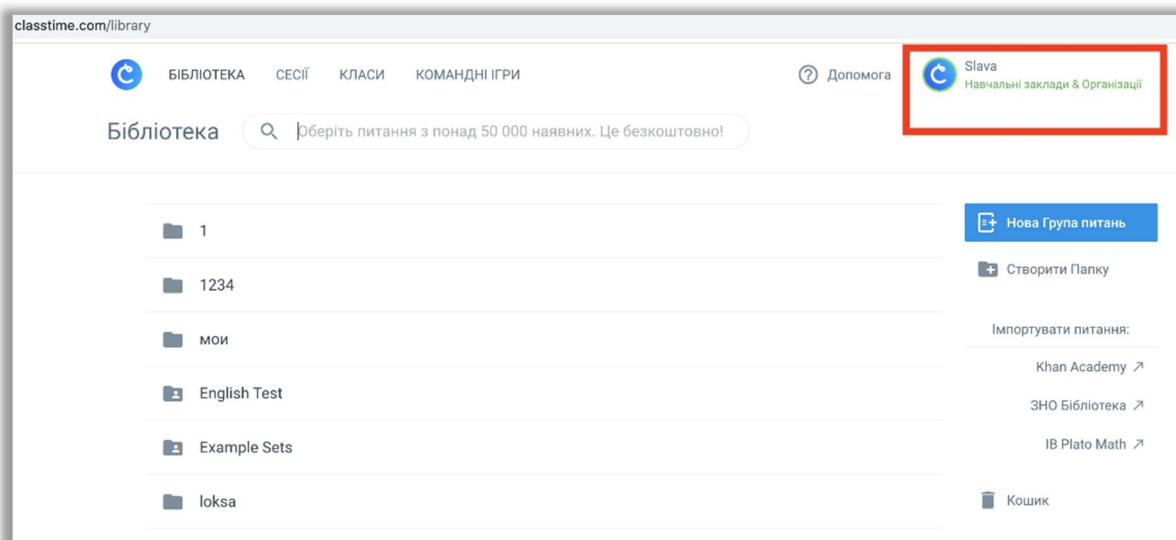
4*. Ваша будь-яка поштова скринька і придуманий вами пароль (не обов'язково такий же, як ви використовуєте для входу в пошту).

* Номер у списку зверху відповідає номеру на зображенні нижче.

ВАЖЛИВО!: Оскільки ми ідентифікуємо вас за логіном і паролем, а також з огляду на особливості кожного із способів аутентифікації, **ПАМ'ЯТАЙТЕ**, що кожен із способів аутентифікації (Facebook, Google / Gmail, Microsoft або email з паролем) - ЦЕ ОКРЕМИЙ ОБЛІКОВИЙ ЗАПИС, навіть якщо поштова скринька однакова. Вибравши один із способів аутентифікації, запам'ятайте цей спосіб і надалі входьте в свій обліковий запис / акаунт на Classtime через цей спосіб.

4. Після того, як ви обрали спосіб аутентифікації, натисніть на кнопку "Зареєструйтесь безкоштовно". Після цього ви потрапите в свій обліковий запис / акаунт на Classtime. У верхньому правому куті ви побачите свій email або Ім'я - Прізвище. Також буде відображатися ваш поточний план - Базовий / Преміум / Навчальні заклади & Організації.

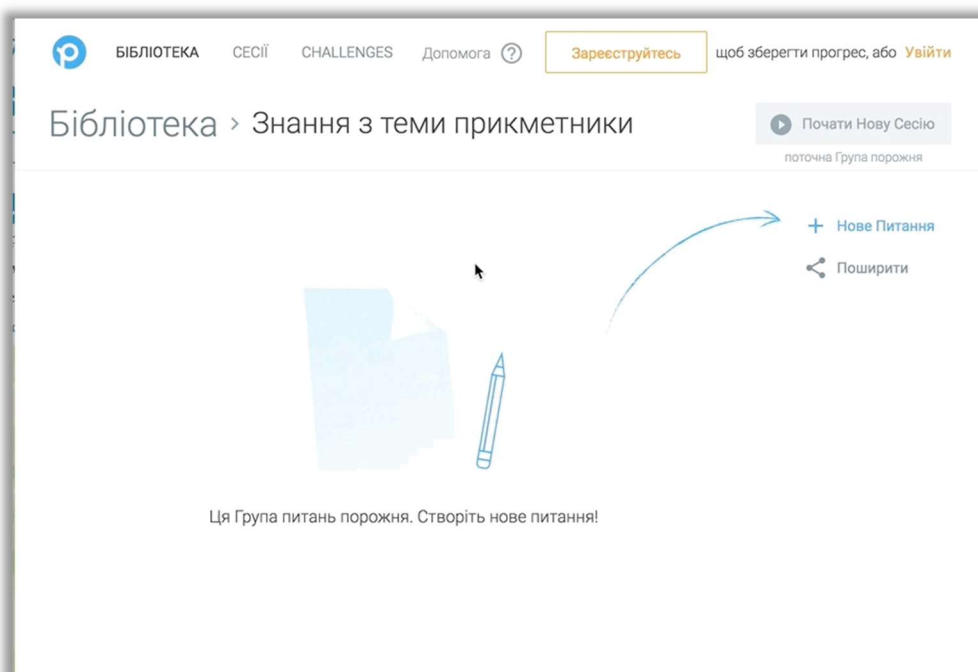

ВАЖЛИВО! При виборі способу аутентифікації, переконайтеся, що ваша поштова скринька зазначена правильно, і у вас є до неї доступ. На поштову скриньку ви будете отримувати важливу інформацію і новини. Ми відправляємо тільки важливе і актуальне, тому, коли ви зареєструєтесь, переконайтеся, що листи від Classtime не потрапили в папку "Спам".

Для успішного використання в класі, потрібен Інтернет, комп'ютер / ноутбук / планшет у вчителя та ноутбук / планшет / смартфон в учнів і найголовніше – ваше бажання!

Як створити групу питань?

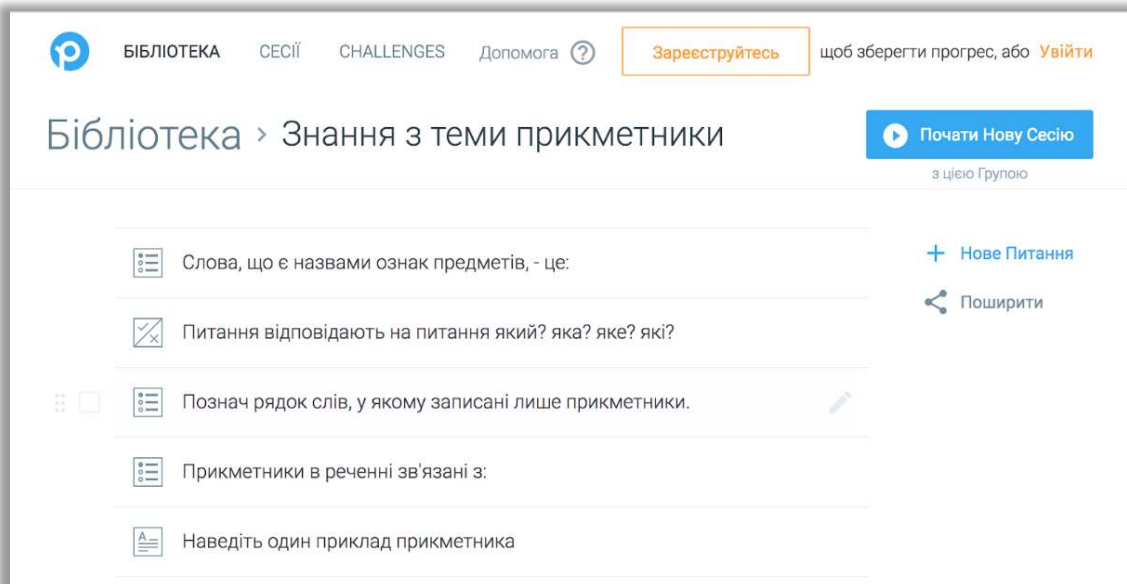
1. Заходьте в бібліотеку.
2. Тисніть «Нова Група питань», та вводьте назву.

3. Створюйте перше запитання:

- введіть саме питання;
- введіть додаткові деталі, якщо потрібні;
- оберіть тип питання;
- введіть варіанти відповідей, та оберіть правильний.

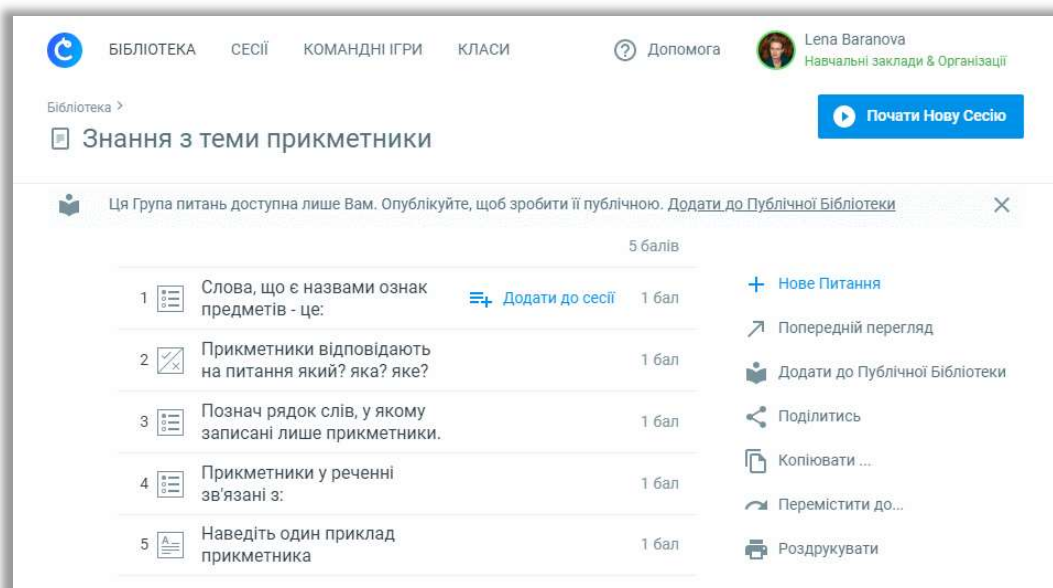
4. Створюйте більше запитань:

Як провести сесію на уроці?

Коли запитання готові – можна розпочинати сесію на уроці. Для цього потрібно:

1. Натиснути на «Почати Нову Сесію» з конкретної групи запитань.

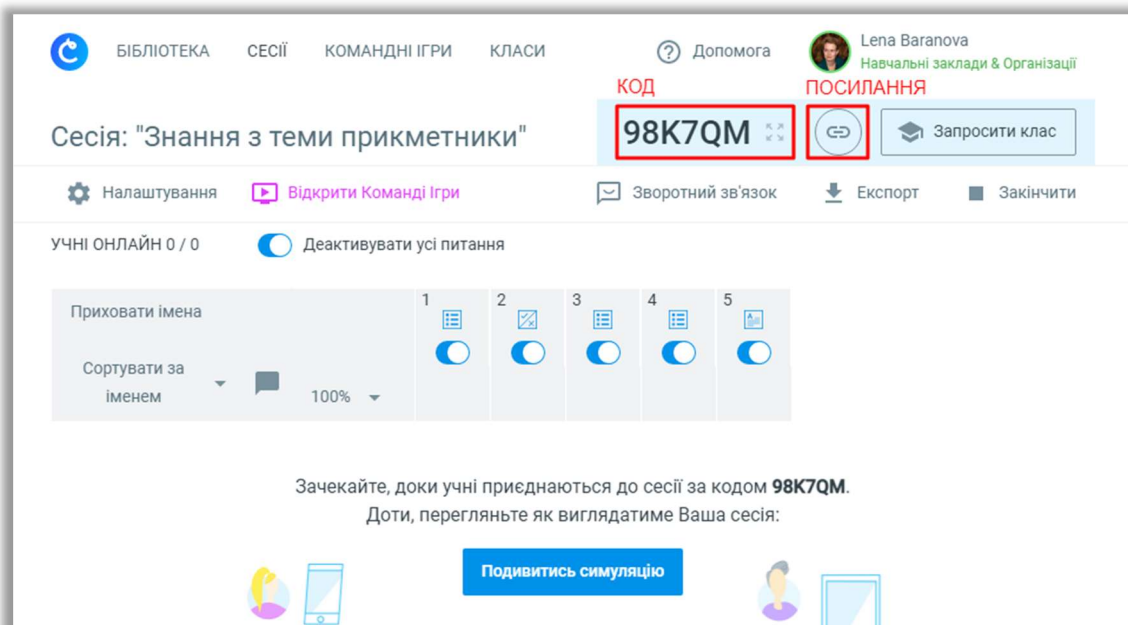

2. Запросити учнів приєднатись.

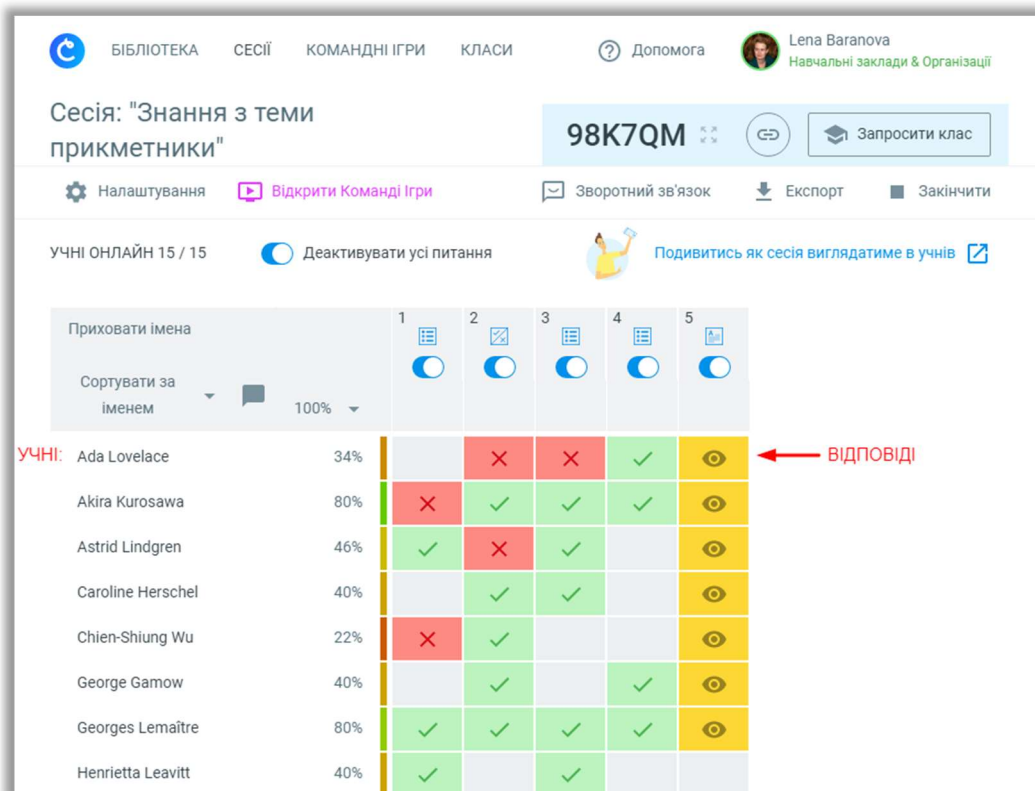
Для цього потрібно поширити учням код сесії або ж посилання.

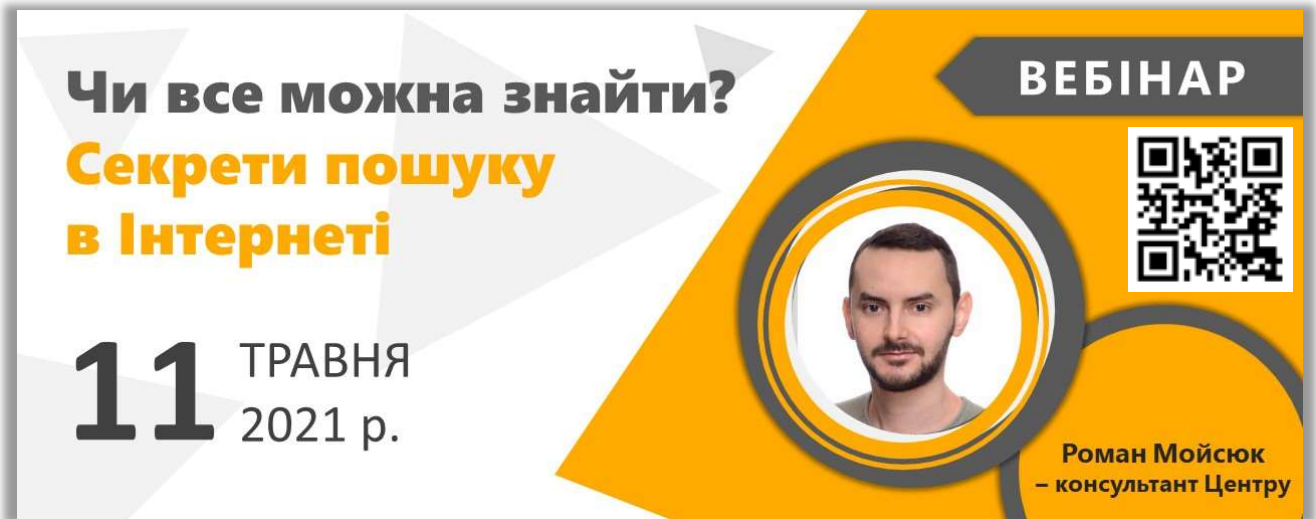
За кодом сесії учні заходять з головної сторінки, вводячи його в поле «Учням». Його можна написати, наприклад, на дошці.

За посиланням учні відразу потраплять до сесії.

3. Спостерігати за відповідями.

Здається, в Інтернеті є все, навіть якщо це не було створено в цифрову епоху. Великі бібліотеки оцифровують свої сховища, фільмофонди освоїли Youtube. Якщо у вас є доступ до мережі, ви можете «надибати» майже все, що вас цікавить. Але ось коли потрібно знайти щось конкретне, бувають випадки, що комп'ютер з Інтернетом не готові знайти потрібне.

Через популярність пошуковика Google в англійській мові з'явився неологізм «to google» («**гуглити**»), що використовується для позначення будь-якого пошуку інформації (вживають не лише стосовно Інтернету, а й під час ходіння по бібліотеці і т. п.). Це дієслово занесено до словників англійської мови.

Інтернет — це величезне сховище інформації. Знаючи, як правильно скласти пошуковий запит, можна знайти навіть голку в інформаційному стозі сіна.

Успіх пошукового запиту залежить від того, наскільки Google зрозуміє, що саме ви від нього хочете.

Комбінування наступних трьох складових **поліпшує результати пошуку**

1. Ключових слів (наприклад, **Ужгород сакури 2021**).
2. Часових рамок (наприклад, за **2021** рік).
3. Операторів (наприклад, **site:profcenter.com.ua**).

Дивіться відео від Google про те, як працює пошук:

<https://www.youtube.com/watch?v=BNHR6IQJGZs&t=5s>

Пошук на основі пошуку?

Так, Google формує результати пошуку на основі ваших попередніх запитів і відвіданих сторінок. Щоб обійти це і отримати результати, які відповідали б актуальності інформації, а не вашим звичним інтересам, потрібно в інструментах пошуку вибрати «усі результати» і відзначити «дослівно».

Використовуйте Нове вікно в режимі «**анонімне вікно**». Google запам'ятовує історію пошуків користувачів, тому коли ви щось шукаєте, пошукова система видає спочатку ті результати, які ви зазвичай шукаєте.

Як ефективно шукати

1. Пошук точного збігу. Візьміть слово або фразу в лапки.

Наприклад: *«найвища будівля»*

2. Пошук забутих слів / Невизначений пошук. Візьміть всю цитату в лапки, а замість пропущеного слова поставте зірочку — «*».

Наприклад: *«чого * мені у сні?»*

Результат пошуку покаже точну фразу:

«Чого являєшся мені у сні?»

Чого звертаєш ти до мене...».

А фраза *«кращий редактор * зображень»* підбере найкращі редактори для всіх типів зображень: цифрові, растрові, векторні тощо.

3. Виключення слів із пошукового запиту. Додайте символ «-» перед словом, яке хочете виключити.

Наприклад: *швидкість ягуара -автомобіль.*

Цезар -салат – у результат пошуку потрапить лише інформація про імператора Юлія Цезаря, а не рецепти салату «Цезар».

4. Пошук за синонімами. Використовуйте символ «~» для пошуку схожих до вибраного слів.

Наприклад, *~кращі фільми - кращі*

Ви побачите всі посилання на сторінки, що містять синоніми слова «кращі», але жодне з них не буде містити цього слова.

5. Як знайти будь-які з кількох слів. Перерахуйте всі варіанти, які підходять, через вертикальний слеш — «|». Google шукатиме документи з будь-яким із цих слів.

Приклад: *коломия | писанка | паска*

У результаті пошуку будуть показані такі приклади:

Коломия — Вікіпедія | Писанка — Вікіпедія | Паска — Вікіпедія.

6. Пошук на вибір із варіантів. Використовуючи оператор «|», можна здійснити Google пошук за кількома сполученнями фраз, замінюючи слова у різних місцях.

Наприклад, введемо фразу «купити книгу | ручку».

Результат видасть нам сторінки, що містять або «купити книгу», або «купити ручку».

7. Як знайти слова в межах одного речення. Використовуйте оператор «амперсанд» – &.

Якщо з'єднати слова амперсандом, Google знайде документи, де ці слова стоять в одному реченні.

Наприклад: *Пам'ятник Тарасу Шевченку & Київ*

8. Пошук на певному сайті. Щоб здійснити пошук ключових слів тільки на одному сайті, достатньо додати до шуканої фрази оператор «**site:**».

Наприклад, *Конституція України site:rada.gov.ua*

9. Пошук в заданому діапазоні чисел. Додайте символ «**..**» між двома числами. Він стане в нагоді, якщо вам потрібно знайти, наприклад, події, що відбулися в певні роки, або ціни в певному діапазоні.

Наприклад: *фотоапарат \$50..\$100*

10. Пошук файлів певного формату.

Якщо вам потрібно знайти щось у певному форматі, тоді скористайтеся оператором «**filetype:**»

Наприклад: *нейрогенез filetype: pdf.*

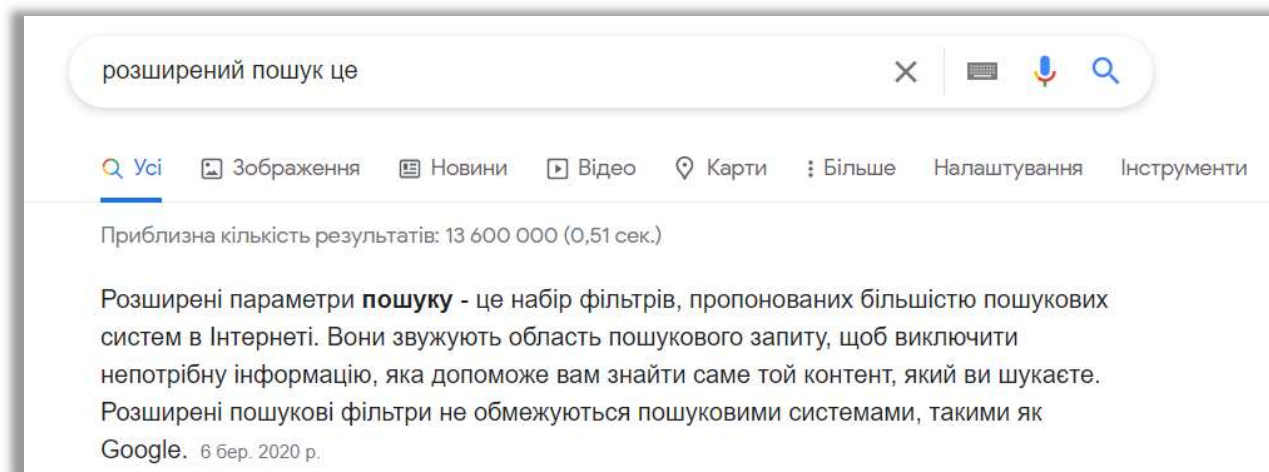
11. Пошук слів у заголовку. Заголовки текстів мають неабияку цінність, бо зазвичай у них закладають ключові слова з тематики матеріалу.

Наприклад:

- **intitle:**Ужгород сакури – насамперед треба шукати заголовки зі словом «Ужгород»;
- **allintitle:**Ужгород сакури – на відміну від попереднього пошуку, результатів буде в 10 разів менше, адже Google покаже всі статті з такими словами в заголовку.

12. Пошук значення слова. Часто нам потрібно знайти значення слова або його повне визначення.

Для цього досить ввести в пошуковий рядок «**що це**» або «**це**».

Підказки в запиті

Варто до основного запиту додати ряд слів - і ми побачимо, що у видачі починає з'являтися так званий «**розширений сніпет**» або нульова видача.

13. Пошук кешованої сторінки. Пошукова система зберігає всі проіндексовані сторінки в спеціальному сховищі в певному форматі, називається це сховище – кеш-пам'яттю.

Якщо потрібна саме така, то додайте оператор **cache:** перед адресою сайту.

Така команда дозволяє побачити інформацію певного ресурсу, коли він з якоїсь причини недоступний, сторінка була закрита або видалена.

14. Конвертер величин. Якщо вам необхідно дізнатися величини, просто введіть ваш запит в рядок.

Наприклад:

1 кг в фунтах

1 дюйм

1 дюйм =
0,0254 метра

Конвертувати можна:

- температуру,
- довжину,
- масу,
- швидкість,
- об'єм,
- площу,
- витрати палива,
- час,
- цифрове збереження даних.

15. Прогноз погоди. У рядку пошуку введіть слово «погода» та назву будь-якого міста світу.

Наприклад: *погода Київ*

Немає зв'язку із сайтом

З'єднання було скинуто.

Спробуйте:

- перевірити наявність з'єднання
- [перевірити проксі-сервер і брандмауер](#)
- [провести діагностику мережі Windows](#)

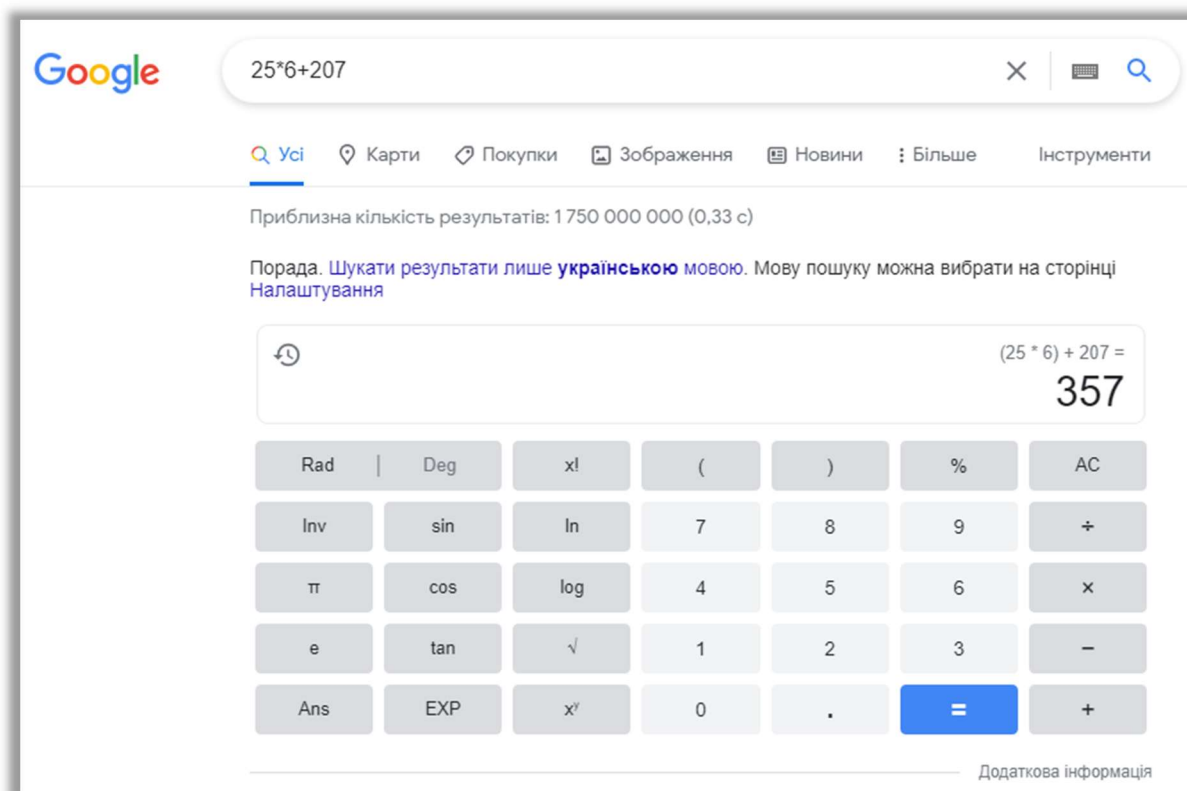
ERR_CONNECTION_RESET

Перезавантажити

16. Калькулятор. У рядку пошуку введіть математичну формулу.

Обчислювати можна:

- арифметичні операції,
- функції,
- значення фізичних констант,
- основні та типові конвертації.

Ви можете швидко створювати графіки складних рівнянь, увівши функцію у вікно пошуку.

Щоб побудувати графік для кількох функцій, розділяйте формули комами:

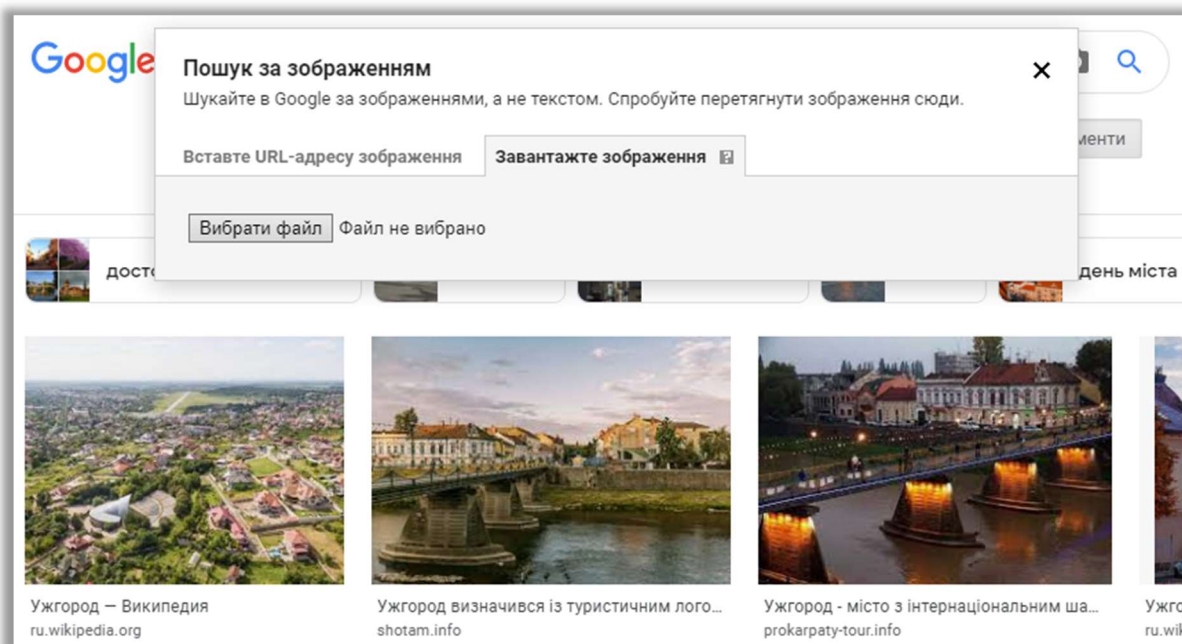
$$y=x^2, y=3x+2$$

Побудувати можна тригонометричні, експоненційні, логарифмічні, 3D-графіки.

17. Пошук по картинці. Google вміє шукати не тільки картинки, але й за картинками. Тобто використовувати як запит не текст, а зображення.

Це стане в нагоді у випадках, коли потрібно знайти товар за фото або більш якісну версію картинки з високою роздільною здатністю.

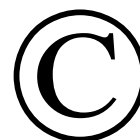
Перейдіть на вкладку «Картинки», натисніть на іконку камери в рядку пошуку і перетягніть у спеціальну область файл зображення.

Можна також вставити пряме посилання на картинку.

Авторське право

У будь-якого контенту в Інтернеті: тексту, зображень або відео – є автор. Те, що матеріал викладено в мережі, не означає, що його можна взяти, не спитавши.

Авторські права позначаються спеціальним значком копірайту — «©» і діють за життя автора, а також 70 років після смерті.

Лише потім матеріал переходить у вільне користування. А доти цей контент або платний, або на підставі партнерських угод з правовласниками може перебувати у відкритому доступі на певних сайтах.

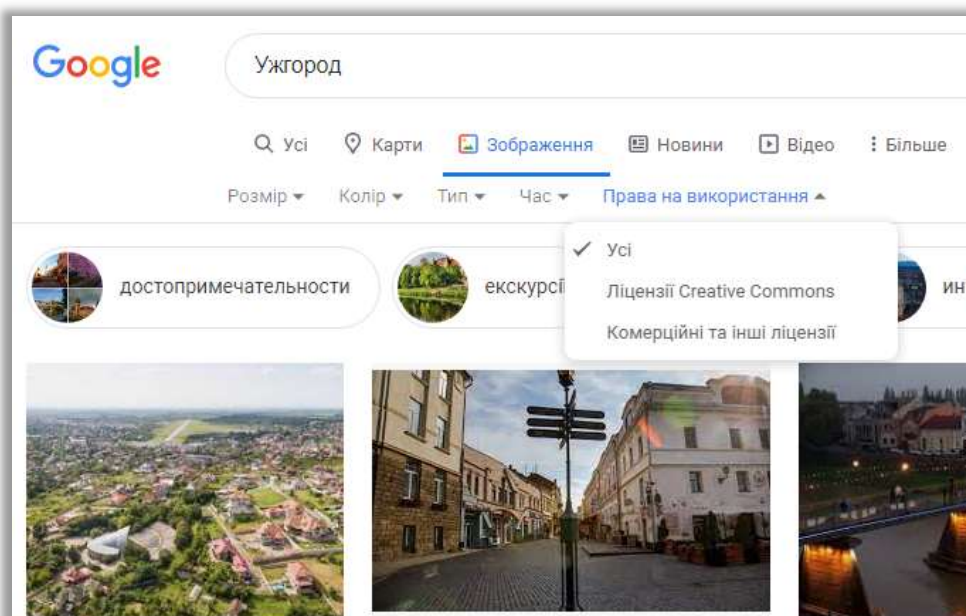
За допомогою ліцензії Creative Commons, яку автори розміщують разом з твором, вони можуть позначити, як саме дозволяється використовувати продукт: чи можна

використовувати його в комерційних цілях, чи можна вносити зміни або використовувати для створення іншого продукту.

Google і Flickr дозволяють відразу шукати твори з певною ліцензією, для цього потрібно лише вибрати ще один фільтр в інструментах пошуку.

Ліцензія Creative Commons. Зображення з цією ліцензією зазвичай безкоштовні, але ви маєте зазначити ім'я автора. Умови їх використання може бути обмежено. Наприклад, ліцензія може забороняти вам видозмінювати зображення або використовувати його з комерційною метою.

Комерційна та інші ліцензії. Зображення з такими ліцензіями розташовано на безкоштовних або комерційних сайтах (у такому разі ви маєте сплатити за їхнє використання).

Щоб знайти зображення, які мають інформацію про ліцензію на використання, потрібно під вікном пошуку натиснути **Інструменти**.

Щоб показати лише ті зображення, які мають інформацію про ліцензію, натисніть Права на використання, а потім виберіть тип ліцензії.

- ➔ Інструменти / Ліцензії + Інформація про ліцензію -->
- ➔ Інструменти / Комерційні

Основні правила пошуку

Критичний підхід до інформації

Одна з найбільш корисних навичок в онлайн-пошуку - вміння критично оцінювати інформацію. Про важливість цього вміння повинен знати кожен, хто хоч раз намагався знайти в Інтернеті відомості, від яких безпосередньо залежали важливі рішення: медичні, правові тощо. Нижче наводимо п'ять питань, на які потрібно відповісти при читанні будь-якої статті.

- Стаття, яку ви читаєте, містить факти, але не посилається на джерела, з яких їх взято?
- Хто її автор і чи є він експертом?
- Чи є те, про що говорить автор, головною темою цього сайту?
- Коли був створений сайт і коли він оновлювався?
- Чи є дата публікації статті?
- Звідки ця інформація?
- Чи не намагаються вам щось «продати»?
- Чому ця інформація підходить для ваших цілей?

Використовуйте модифікатори

Не всі знають, але звичайні розділові знаки (лапки, три крапки, тире, дефіс та інші) і кодування країн добре допомагають у тому, щоб звузити результати пошуку і зробити їх настільки релевантними, наскільки це можливо.

Використовуйте лапки, якщо вам потрібна конкретна фраза або словосполучення, тоді пошукова система зрозуміє, що слова обов'язково мають бути поруч.

Якщо вам потрібно знайти матеріал, що містить одні слова, але виключає інші, то використовуйте тире (або мінус).

Щоб пошук здійснювався лише на конкретному сайті, використовуйте слово site (сайт).

Якщо вам потрібно знайти інформацію, що міститься у певному чисельному проміжку, то можна використовувати крапки, щоб вказати, який саме інтервал потрібно.

Правильно формулюйте ключові слова

Перед тим, як почати пошук, ви повинні добре розуміти, що саме ви шукаєте. Це дуже важливо, адже часто користувачі сподіваються, що Інтернет прочитає їхні думки і видасть потрібний матеріал з першого ж слова. Насправді ж потрібно правильно підібрати ключові слова.

Пошукові системи мають доступ до величезної кількості інформації, і якщо точно ввести ключові слова, то потрібну інформацію можна отримати значно швидше.

Шукайте далі

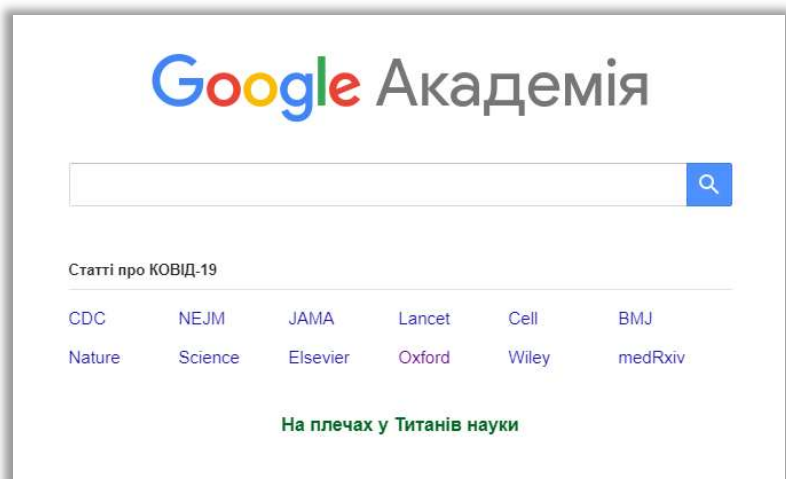
Хто з вас закривав пошукову систему, переглянувши першу сторінку результатів? Так робити неправильно!

Ми стереотипно думаємо, що найкращі й точні результати містяться на першій (ну, зрештою, на другій) сторінці. Саме тому корпорації платять великі гроші, щоб потрапити на перші сторінки пошуку. Не дайте себе обдурити: перегляньте більшу кількість сторінок. Далі ви зможете натрапити на менш проплачені, зате більш цікаві й потрібні сайти.

Користуйтеся різними пошуковими системами

Незважаючи на те, що різні пошукові системи найчастіше пропонують аналогічні результати, все ж варто робити пошуковий запит не тільки на одному сайті. Відмінність у кілька посилань може бути критичною, якщо це буде саме те, що ви шукаєте.

Якщо ж ви палкий прихильник однієї з таких систем, то дізнайтесь, чи не має вона вузькоспеціальних пошукових інструментів (наприклад, у Google є Google Академія, який дозволяє шукати лише за онлайн-репозиторіями університетів, академічних видань).

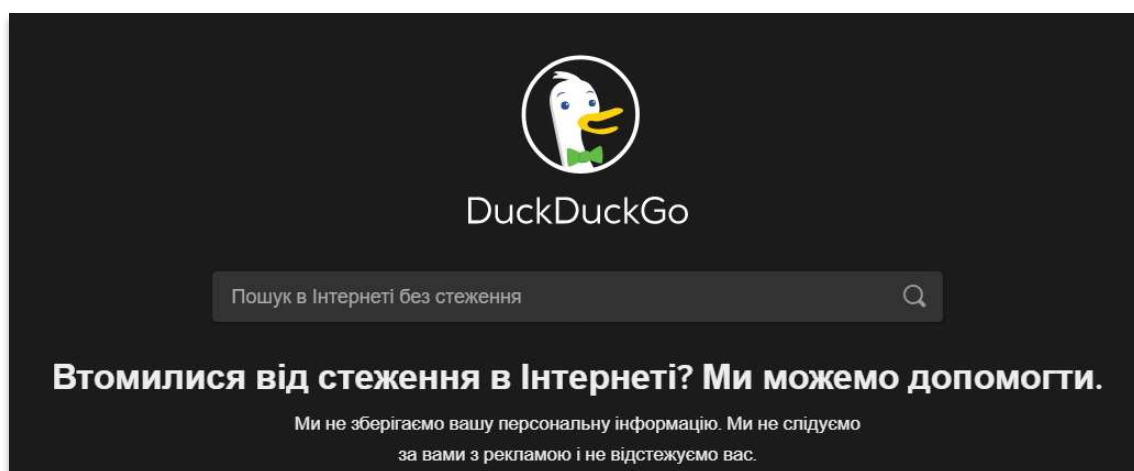
Google Академія (<https://scholar.google.com.ua/schhp?hl=uk>) дозволяє користувачам здійснювати пошук цифрової або фізичної

копії статей, онлайн або в бібліотеках. «Наукові» результати пошуку генеруються з використанням посилань з повнотекстових журнальних статей, технічних звітів, препринтів, дисертацій, книг та інших документів, у тому числі обраних вебсторінок, які вважаються «науковими». Оскільки більшість наукових результатів пошуку Google це прямі посилання на комерційні журнальні статті, більшість користувачів зможуть тільки отримати доступ до короткої анотації статті, а також невелику кількість важливої інформації про статтю, і, можливо, доведеться заплатити за доступ до повної статті.

Інші пошукові сервіси

DuckDuckGo - це досить відома пошукова система з відкритим вихідним кодом. Крім власного робота, пошуковик використовує результати інших джерел: Yahoo, Bing, «Вікіпедії».

DuckDuckGo позиціонує себе як пошук, що забезпечує максимальну приватність і конфіденційність. Система не збирає ніяких даних про користувача, не зберігає логи (немає історії пошуку), використання файлів cookie максимально обмежено.

<https://duckduckgo.com>

DuckDuckGo формує об'єктивну картину, не залежну від вашої попередньої поведінки в мережі, і позбавляє від тематичної реклами Google, заснованої на ваших запитах.

За допомогою DuckDuckGo легко шукати інформацію іноземними мовами, тоді як Google за замовчуванням віддає перевагу українськомовним сайтам, навіть якщо запит введений іншою мовою.

FindSounds - ще один спеціалізований пошукач. Шукає у відкритих джерелах різні звуки: будинок, природа, машини, люди і т. под. Сервіс не підтримує запити нашою мовою, але є значний список тегів, за якими можна виконувати пошук.

У видачі тільки звуки і нічого зайвого. У налаштуваннях можна виставити бажаний формат і якість звучання. Усі знайдені звуки доступні для завантажування. Є пошук за зразком.

<https://www.findsounds.com>

Wolfram | Alpha – обчислювально-пошукова система. Замість посилань на статті, що містять ключові слова, вона видає готову відповідь на запит користувача. Наприклад, якщо ввести у форму пошуку «порівняти населення Нью-Йорка і Сан-Франциско» англійською, то Wolfram | Alpha відразу виведе на екран таблиці та графіки з порівнянням.

<https://www.wolframalpha.com/>

Цей сервіс краще за інших підходить для пошуку фактів і обчислення даних. Wolfram | Alpha накопичує і систематизує доступні в мережі знання з різних сфер, у тому числі науки, культури тощо.

Якщо в цій базі знаходиться готова відповідь на пошуковий запит, система показує його, якщо немає - обчислює і виводить

результат. При цьому користувач бачить тільки потрібну інформацію і нічого зайвого.

Метапошукова система **Dogpile** виводить комбінований список результатів з пошукових видач Google, Yahoo і інших популярних систем.

Dogpile відображає менше реклами. Сервіс використовує особливий алгоритм, щоб знаходити і показувати кращі результати з різних пошукових систем. Як стверджують розробники Dogpile, ця система формує найповнішу видачу в усьому Інтернеті.

<https://www.dogpile.com>

Якщо ви не можете знайти інформацію в Google або іншому стандартному пошуковику, пошукайте її відразу в декількох пошукових системах за допомогою Dogpile.

Список використаних джерел:

- 1.** Пошук Google Довідка.
URL: <https://support.google.com/websearch>
- 2.** Google Зображення.
URL: <https://www.google.com.ua/imghp>
- 3.** Google Академія.
URL: <https://scholar.google.com.ua/schhp>
- 4.** 19 способів шукати інформацію в Google, про які не знає 96% користувачів.
URL: <http://prof.nau.edu.ua/help/19-sposobiv-shukati-informaciyu-v-google-pro-yaki-ne-znae-96-koristuvachiv/>
- 5.** Пошукова система DuckDuckGo.
URL: <https://duckduckgo.com>
- 6.** Сервіс пошуку звуків FindSounds.
URL: <https://www.findsounds.com>
- 7.** Обчислювально-пошукова система Wolfram|Alpha
URL: <https://www.wolframalpha.com/>
- 8.** Метапошукова система Dogpile
URL: <https://www.dogpile.com>

Як усунути медійний безлад, або де і як зберігати напрацьовані матеріали

23 БЕРЕЗНЯ 2021 р.

ВЕБІНАР

Валерія Бережна
– консультант Центру

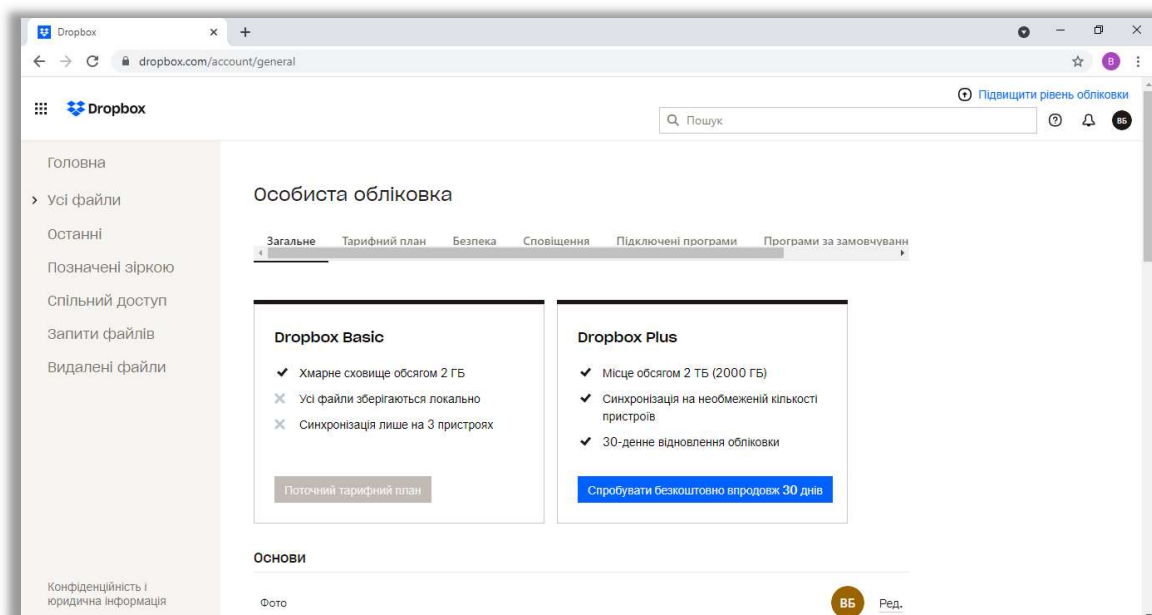
Робота вчителя завжди пов'язана з великим об'ємом інформації. Реалії сучасного життя диктують свої вимоги. Бурхливий перехід від суто книжкового контенту до цифрової інформації зумовлює необхідність вміти правильно та раціонально зберігати та згодом знаходити дані.

Серед найкращих можливостей зберігання даних належне місце займають так звані хмарні сервіси. Хмарне сховище – це онлайн-платформа, що дає можливість зберігати дані на серверах. Користувачам при цьому надається доступ до хмари, де і зберігаються всі завантажені файли. Які файли можна зберігати в хмарному сховищі? Будь-які! Текстові документи різного формату, зображення, схеми, таблиці, презентації, бази даних, відео- та аудіоматеріали тощо. Доступ до таких сховищ надається на безкоштовній або платній основі.

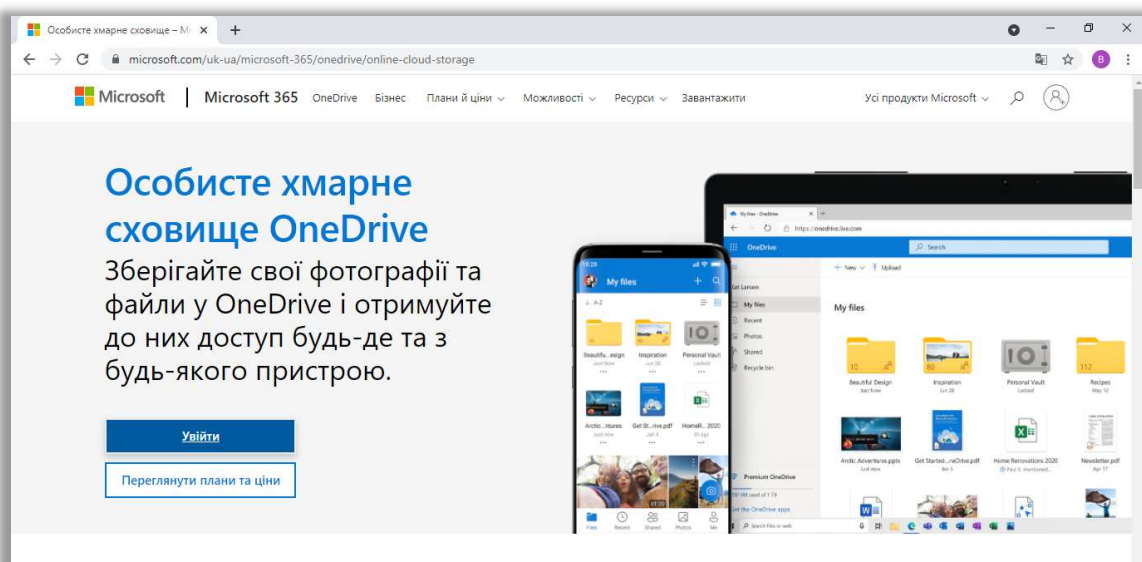
Розглянемо топ кращих безкоштовних хмарних сервісів.

Dropbox. Всесвітній хмарний ресурс для збереження файлів в Інтернеті. Цей ресурс дозволяє надавати доступ до файлів та папок іншим людям. Сервіс пропонує безкоштовно 2 Гб хмарного сховища з можливістю розширити його до 16 Гб, запрошуючи друзів або виконуючи різні завдання. Dropbox [1] має україномовний інтерфейс та є дуже простим у використанні. Його установка передбачає створення на комп'ютері окремої папки, і файли, що потрапляють у неї, автоматично завантажуються на сервер. А через нього – на всі інші пристрої, що об'єднані одним обліковим записом. Переваги: сумісність з усіма мобільними та комп'ютерними платформами (Android, Windows Phone, iOS,

Windows та інші); відсутність обмежень на розмір файлу яким можна ділитися з іншими користувачами; можливість створювати онлайн галереї. Цей сервіс надає безкоштовно 2 ГБ для збереження даних, які безкоштовно можна збільшити до 16 ГБ.

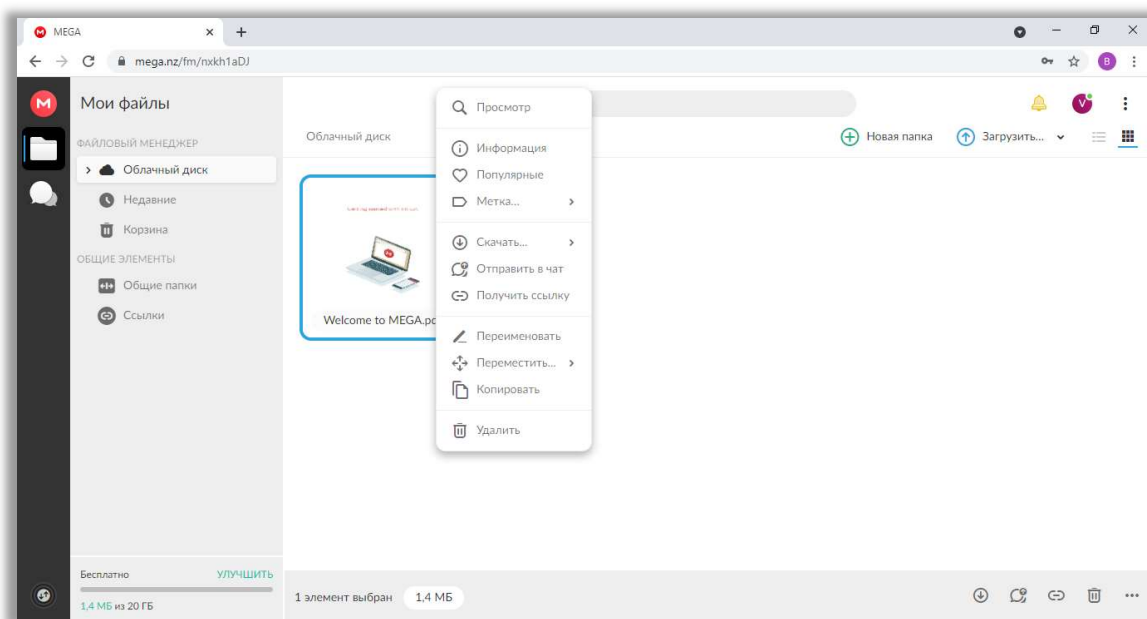

OneDrive - хмарний ресурс від компанії Microsoft, що має безкоштовний та платний варіанти використання. Цей сервіс пропонує своїм користувачам 5 Гб безкоштовного дискового простору. OneDrive [2] дуже зручний у використанні, адже має україномовний інтерфейс та легко встановлюється на комп'ютері.

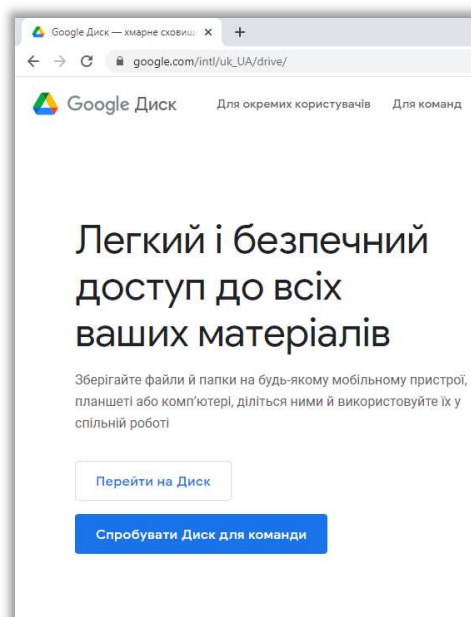
Цей ресурс можна назвати гібридом хмарного сховища та онлайн – редактора документів, адже він дозволяє створювати і редагувати основні документи Microsoft Office.

MEGA – хмарний сервіс з величезним, у порівнянні з іншими платформами, безкоштовним об'ємом сховища до 50 Гб. У MEGA [3] є мобільні застосунки для Android, iOS, а також програма для синхронізації папок з ПК.

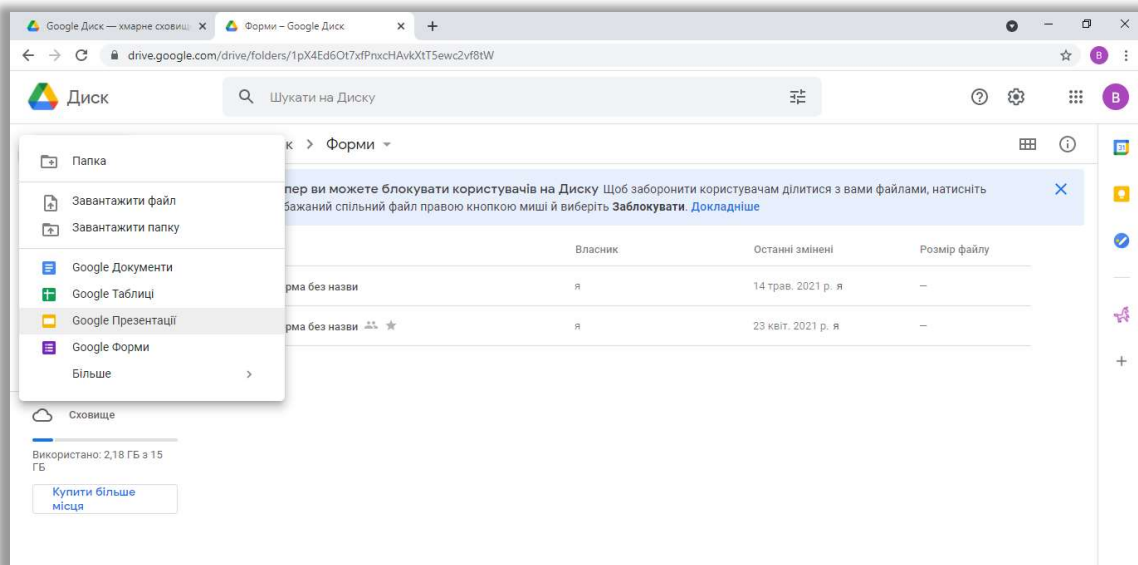

iCloud Drive цей сервіс надає можливість безпечно зберігати документи всіх типів в iCloud [4] та отримати доступ до них з усіх своїх комп'ютерів і пристроїв iOS і iPadOS. Цей сервіс доступний до використання на комп'ютерах Mac, пристроях iOS, iPadOS та комп'ютерах Windows з iCloud для Windows. Всі деталі використання сервісу містяться у статті Служби підтримки Apple у розділі налаштування iCloud Drive.

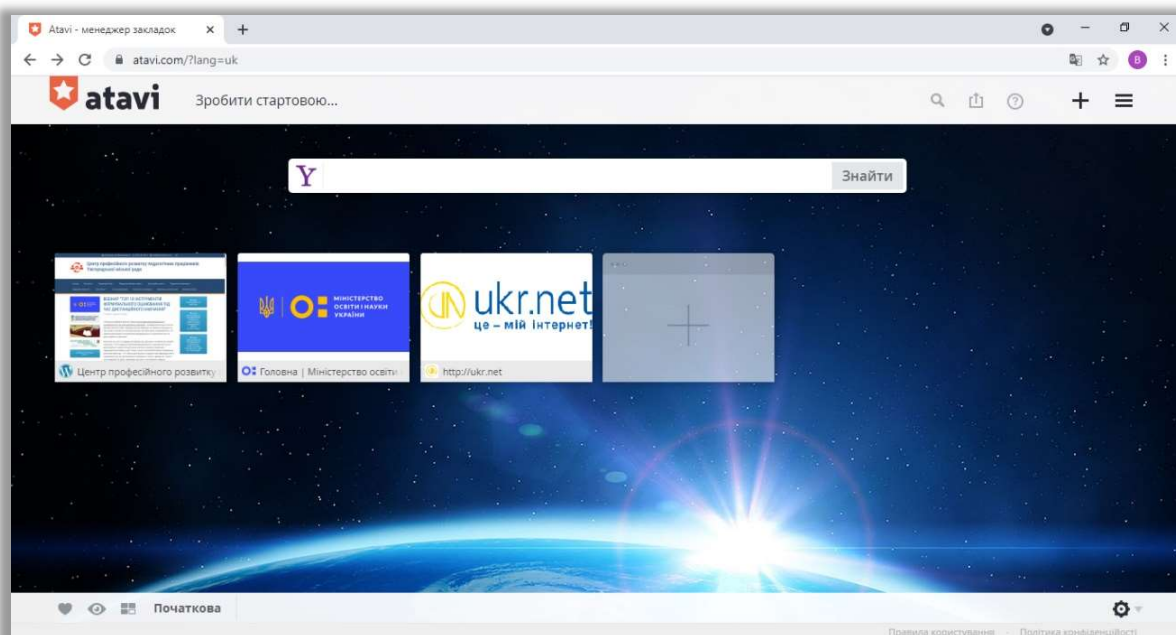
Google Drive [5] - хмарний ресурс від компанії Google, який автоматично стає доступним для персонального використання через реєстрацію в Gmail. Простота доступу та та реєстраційних вимог зробила цей сервіс одним з найпопулярніших. Гугл-диск, насправді дуже цікавий інструмент, адже в роботі з ним завжди є чому навчитися. Цей сервіс дозволяє не лише зберігати дані, але і створювати документи, папки, презентації, форми, таблиці. До збережених на диску даних можна

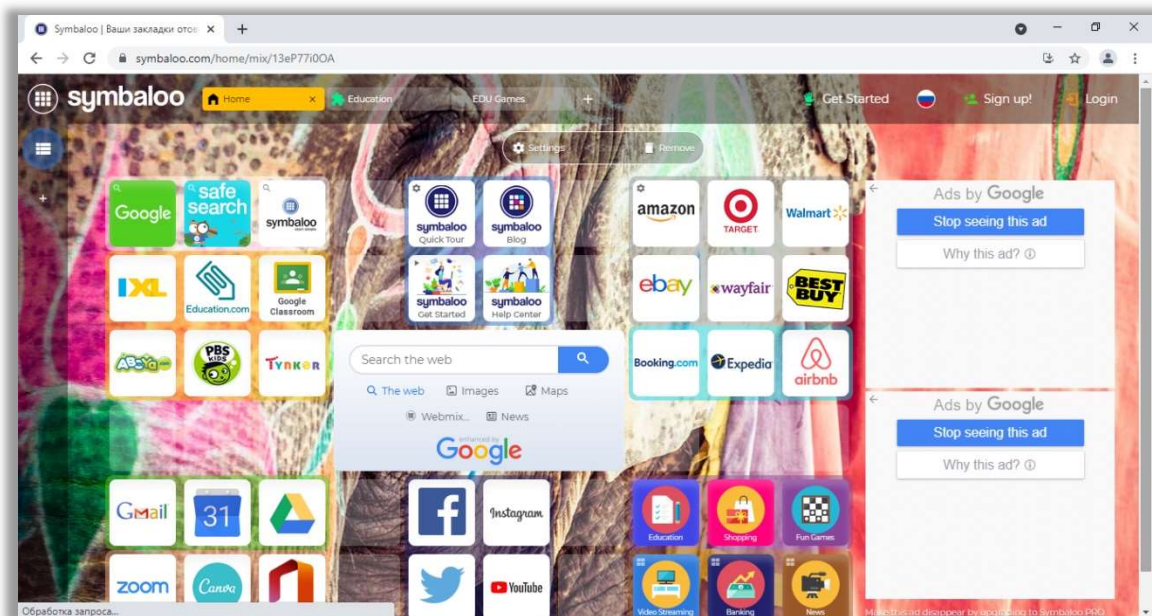

надавати доступ іншим користувачам для перегляду і навіть для редагування.

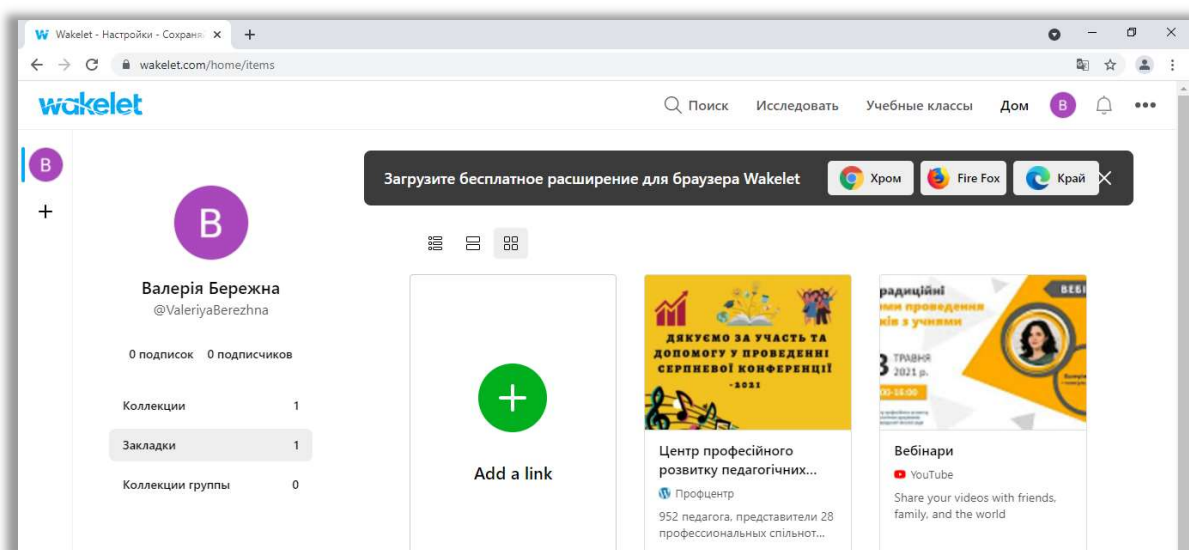
Atavi [6], **Symboloo** [7], **New Tab Page** [8] - сервіси для збереження веб-закладок. Зробити стартову сторінку свого браузера з веб-міксу справді є надзвичайно зручно, адже таким чином всі найпотрібніші онлайн-ресурси знаходитимуться зібрані в одному місці. New Tab Page має мінімалістичний інтерфейс, дуже легкий та зручний у використанні. Має широкий функціонал для швидкого доступу до вкладень браузера та оптимізації робочого простору.

Як вже згадувалося, гугл-диск – зручний сервіс, який став справжньою знахідкою не тільки для вчителів. Дійсно, педагогам потрібна можливість впорядкувати дані, аби все встигати та нічого не втратити. Але це не єдиний чудовий ресурс, який може допомогти організувати роботу на вищому рівні та зберігати важливу інформацію.

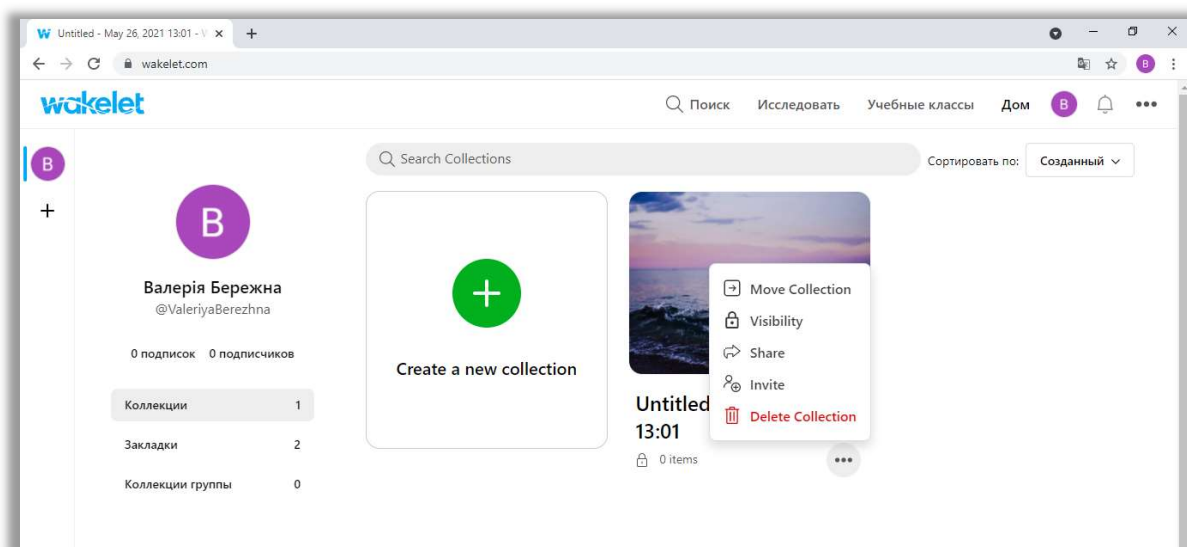
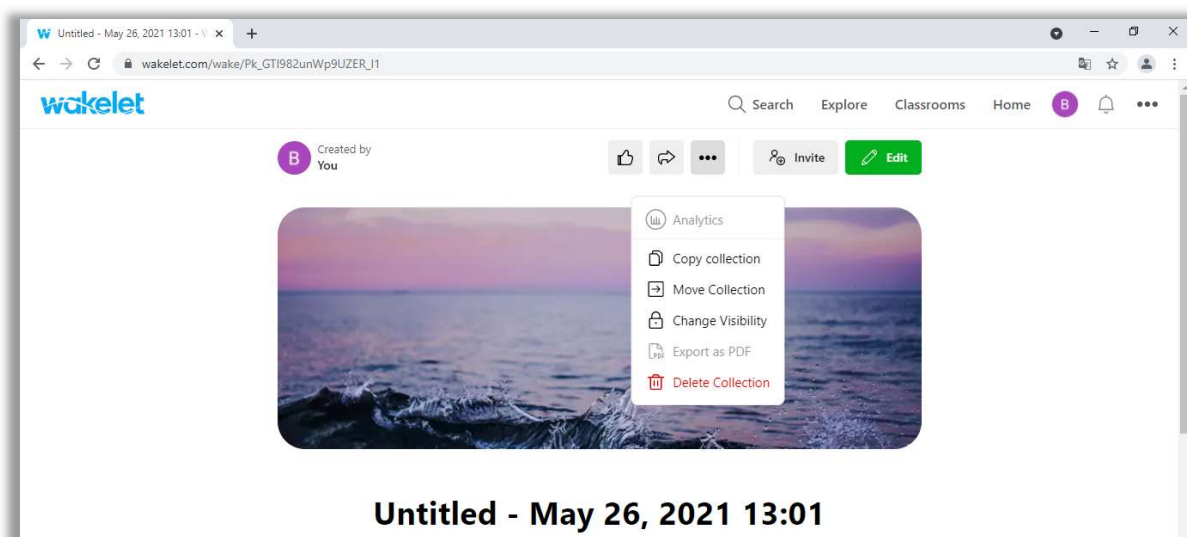
Корисним та нескладним у користуванні сервісом є **Wakelet for educators** [9], створений спеціально для ефективної систематизації, зберігання та поширення інформації. З його допомогою можна створити портфолію, скринкасти, а також зберігати необхідні відео- та фотоматеріали, документи і покликання.

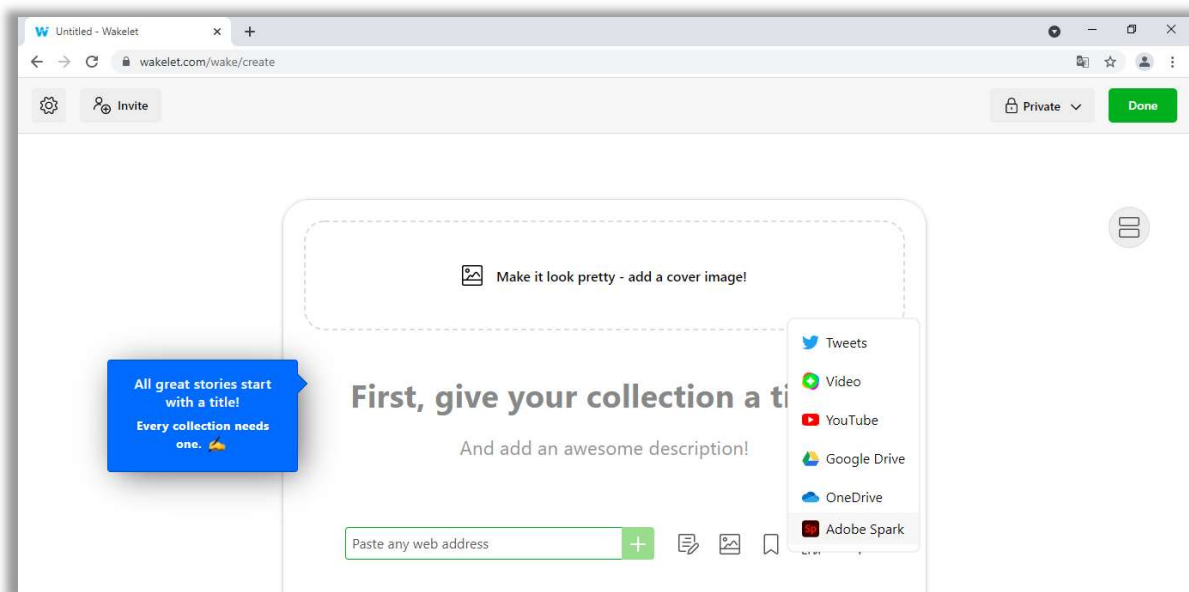
Зареєструвавшись на Wakelet, можна створювати простори, в межах яких є можливість створити папки з необхідною інформацією. Натиснувши зліва на знак «+», відкривається вікно для створення тематичного простору. Це дозволить ефективно та швидко систематизувати всі матеріали та зберігати їх у надійному місці. Обмеження щодо обсягу збережених даних розробники не вказують. У розділі «Закладки» можна створити власну колекцію активних покликань.

Для цього потрібно тільки додати адресу сайту.

Створену папку (колекцію) можна надіслати, редагувати, надати доступ до роботи з нею іншим користувачам або просто видалити.

Створюючи нову папку (колекцію), можна додавати за бажанням текстові матеріали, файли різного формату, аудіо та відеоматеріали.

Цей сервіс дозволяє здійснювати запис екрану, тобто вчителю надається безкоштовна можливість створити власну збірку авторських уроків або просто записати пояснення певної теми з коментарями і роз'ясненнями.

Сервіс Wakelet for educators по суті поєднав у собі хмарне сховище з можливостями соціальної мережі. Ця платформа заслужено завоювала прихильність багатьох користувачів по всьому світу.

Отже, можна стверджувати, що хмарні сервіси збереження інформації мають численні переваги у порівнянні з традиційними накопичувачами інформації. Швидкість доступу, конфіденційність збереження даних, легкість та зручність застосування це далеко не всі позитивні характеристики хмарних сервісів.

Список використаних джерел

- 1.** Dropbox.
URL: <https://www.dropbox.com>
- 2.** Особисте хмарне сховище OneDrive.
URL: <https://www.microsoft.com/uk-ua/microsoft-365/onedrive/online-cloud-storage>
- 3.** Mega. Безпечне хмарне сховище та зв'язок.
URL: <https://mega.io>
- 4.** Сховище iCloud.
URL: <https://www.icloud.com/iclouddrive>
- 5.** Google Диск.
URL: <https://drive.google.com>
- 6.** Atavi – сервіс для роботи в Інтернеті.
URL: <https://atavi.com/>
- 7.** Symbaloo.
URL: <https://www.symbaloo.com>
- 8.** Newtabepage.
URL: <https://www.newtabepage.com>
- 9.** Wakelet.
URL: <https://wakelet.com/>

Центр професійного розвитку
педагогічних працівників
Ужгородської міської ради

Школа професійної адаптації молодого педагога м. Ужгорода

Методичні прийоми формування мотивації до навчання

26 КВІТНЯ
2021 р.

ВЕБІНАР

Валерія Бережна
– консультант Центру

Чи не найважливішою передумовою успішної навчальної діяльності учня є мотивація до навчання. Перед сучасним вчителем стоїть непросте завдання – зуміти задіяти такі навчальні ресурси, які можуть пробудити та підтримувати в учнів інтерес до пізнання нового. Мотивація навчальної діяльності не тільки сприяє розвитку інтелекту, але є рушійною силою розвитку особистості в цілому.

Відсутність бажання вчитися часто пояснюється простими причинами. Таких причин може бути одна або декілька. До найпоширеніших належать: дитині важко справитися з навчальною програмою, вона не розуміє для чого їй вчити так багато інформації, їй нудно на уроках, відчуває невпевненість в собі через ряд особистих комплексів, має труднощі у спілкуванні з однокласниками. Труднощі з навчанням можуть виникнути і внаслідок неправильного дошкільного розвитку дитини. Труднощі за своєю природою мали б стимулювати до бажання їх подолати, але якщо вони призводять до систематичного відставання на фоні інших школярів, то наслідком можуть стати стрес, невпевненість у собі, відсутність бажання вчитися. Тому завдання педагога пробудити в учня бажання до навчання, вмотивувати його до навчальної діяльності. Існує багато підходів та теорій мотивації

людської діяльності, але для вчителя найважливішим є створення на занятті такого навчального середовища, в якому б учень відчув внутрішню потребу навчатися.

Якщо розглядати види мотивації, то відрізняють внутрішню та зовнішню мотивацію [4]. Коли учень мотивований ззовні (батьками, вчителем), він бере участь у навчальному процесі заради похвали, визнання або щоб уникнути покарання. В даному випадку учень мало зацікавлений у саморозвитку, і працює на короткотривалу перспективу: отримати похвалу, отримати хорошу оцінку. Довготривала перспектива (самовдосконалення, поглиблення власних знань) його не дуже цікавить. Такі учні потребують постійного заохочення, адже причиною своїх невдач вони вважають зовнішні фактори, при цьому переконані, що самі вплинути на ситуацію не можуть. Якщо таких учнів не хвалити, у них виникає переконаність у відсутності у них здібностей. За наявності внутрішньої мотивації учень працює заради мети, яку сам для себе ставить, а не тієї, яку для нього визначає хтось інший. В такому випадку задіюються такі внутрішні фактори як інтерес, допитливість, задоволення [1]. Учень навчається, не очікуючи на зовнішню винагороду. Він отримує задоволення від відчуття засвоєння нових знань, у нього підвищується почуття власної гідності, самооцінка. Такий учень менше звертає увагу на похвалу, оцінки або заохочення з боку вчителя. Він розуміє, що невдача пояснюється тим, що він сам недовчив чи недопрацював матеріал. Таке усвідомлення є потужною рушійною силою розвитку пізнавального інтересу.

Звичайно, що не існує єдиної магічної формули, як вмотивувати учнів найбільше. Адже на мотивацію впливає маса чинників, проте існують загальні стратегії мотивації, які вчителю варто взяти на озброєння [2]. Суть цих стратегій полягає у наступному:

- 1.** Знайти таку форму подачі матеріалу, щоб в учнів не

виникало відчуття безпорадності перед новим навчальним

матеріалом. Задля досягнення цієї цілі, варто зробити учня співучасником навчання, а не виконавцем волі вчителя. Мотивацією в даному випадку може бути окреслення перспектив вивчення теми, визначення мети вивчення навчального матеріалу, усвідомлення співучасті та взаємодії з іншими.

2. Задіяти навчальні потреби, які в учнів вже сформовані. Тут важливо добирати такий навчальний матеріал, який би викликав інтерес до пізнання нового. Учень має усвідомити, що ці знання потрібні йому для досягнення якоїсь конкретної мети.

3. Чергувати на уроці методи і форми навчання. Така різноманітність заохочує до діяльності, мотивує роботу (це і рольові ігри, дискусії, мозкові штурми, презентації, проектна діяльність, робота в групах).

4. Перед кожним учнем слід ставити реалістичні вимоги. Вони мають бути високими, але при цьому такими, щоб учні могли їх виконати не втративши інтересу до навчання. На початку вивчення теми вчитель має ознайомити учнів з вимогами, пояснити, чому вони мають навчитися. Нереальні цілі можуть призвести до розчарування та втрати інтересу до навчання.

5. Ускладнювати вимоги потрібно поступово. На початку семестру можна створити ситуацію успіху, а потім поступово підвищувати вимогливість. Потрібно пам'ятати і про диференціацію завдань. Різноманітні завдання дають змогу кожному учневі відчути успіхи від виконання завдань доступного для нього рівня.

6. Потрібно забезпечити швидкий зворотний зв'язок вчителя та учня та якомога менші строки перевірки завдань. Похвала та винагорода мають бути публічними. Слід вказати на сильні і слабкі сторони виконання роботи, скерувавши на шлях прогресу.

7. Позитивні й негативні коментарі впливають на мотивацію. Похвала підвищує впевненість учня в собі, підсилює почуття власної гідності. Вчитель **обов'язково має похвалити слабого учня за докладені зусилля, навіть якщо робота виявилася невдалою.**

8. Аналізуючи учнівську роботу потрібно бути конкретним. Учень повинен відчувати, що вчитель критикує певні недоліки у виконанні роботи, а не його самого. Принизливі коментарі це ТАБУ!

9. У жодному разі не можна порівнювати учнів між собою. Слід порівнювати теперішні результати з попередніми! Бажано при цьому зосереджуватися на прогресі, а не на негативних сторонах.

10. На уроках, де це можливо, необхідно залишати за учнем право вибору виду роботи. Учень охоче виконує завдання вибрані з переліку. Тому якщо альтернативні завдання формують однакові поняття, треба запропонувати учням на вибір вправи, теми для презентацій чи творчих робіт, домашні завдання [2].

Мотивація на уроці – це не одноразова акція, а цілеспрямована діяльність, що має організовувати і тримати в полі уваги учнівський інтерес до пізнання нового впродовж всього навчального періоду. Мотивувати учня на кожному етапі уроку означає залучити його до діяльності, що викликає в нього зацікавленість. Якщо сама діяльність викличе у нього інтерес, то можна сподіватися, що в нього поступово з'являться потреби й мотиви до цієї діяльності.

Успіх уроку залежить від його підготовки: чим ретельніше готується вчитель, тим ефективніше проходить урок.

Час зобов'язує педагога шукати такі форми проведення уроку, які захопили б, принесли радість і задоволення. Ян Коменський вважав інтерес основою навчання, адже оригінальна форма пізнання допомагає уникнути одноманітності, шаблонності, сприяє ширшому застосуванню ефективних методів та прийомів засвоєння учнями нових знань та формування в них творчих здібностей [5].

Урізноманітнення форм роботи значно підвищує мотивацію навчальної діяльності учнів, вдосконалює навчально-виховний процес, створює атмосферу творчої діяльності. Школярі вчать висувати гіпотези, робити висновки, досліджувати результати,

класифікувати матеріал. У них підвищується інтерес до навчання, реалізується принцип доступності у навчанні. Саме так учні розвивають творчий потенціал, демонструють здібності, пропонують нестандартні підходи до вирішення практичних завдань. У процесі підготовки до уроків школярі пов'язують теорію з практикою. Розширюється загальний кругозір учнів, збагачується словниковий запас. Все це свідчить про підвищення рівня інформаційного та духовного розвитку учнів, завдяки вдалим методам та прийомам мотиваційної діяльності [3].

Основними способами формування мотивації під час навчання є:

- повідомлення учням теоретичного значення навчального матеріалу;
- можливість застосування знань у повсякденному житті;
- створення проблемних ситуацій;
- постановка близьких і далеких перспектив у навчанні;
- наведення цікавих прикладів [3].

До важливих засобів формування в учнів мотивів і пізнавальних інтересів належать:

- чітка організація процесу навчання;
- авторитет учителя;
- стиль спілкування;
- самостійна пізнавальна діяльність учнів.

Для мотивації навчання актуальними залишаються поради:

- підтримувати рівний стиль стосунків між усіма учасниками навчання;
- підбадьорювати учнів, коли вони стикатимуться з труднощами;
- підтримувати позитивний зворотний зв'язок;
- піклуватися про різноманітність форм і методів навчання;
- привчати учнів до пізнавальної праці, розвивати їх наполегливість, силу волі, цілеспрямованість;
- заохочувати виконання завдань підвищеної складності;
- учити чітко визначати мету, завдання;
- формувати почуття відповідальності, обов'язку;
- учити висувати вимоги насамперед до самого себе [3].

Одна з найефективніших форм мотивації полягає в тому, щоб зміцнити впевненість учнів у власних силах. Перевіреною засобом мотивації є планування мети і завдань самими учнями. Тільки тоді, коли учень сам по собі планує індивідуальну мету навчання, він починає вірити в

себе, а це – запорука успішного навчання.

Розглянемо основні методи формування мотивації на уроках.

Бесіда. У своєму вступному слові вчитель має окреслити суть питань, які буде розглянуто на уроці. При цьому важливо залучити знання і досвід учнів. Добре, коли вчитель наводить цікаві приклади або неординарні ситуації, демонструє зв'язок нового матеріалу з раніше вивченим. Обов'язково потрібно вказати на практичне значення нової теми.

Мотивація навчальної діяльності шляхом **створення проблемної ситуації**. Постановка питання, демонстрація експерименту, логічна суперечність, для розв'язання та пояснення якої в учнів не вистачає знань. Існує декілька способів створення проблемних ситуацій: зіткнення учнів із суперечностями між новими фактами та явищами й наявними знаннями, зіткнення учнів з необхідністю вибору потрібної інформації (ситуація з надлишком інформації), використання суперечностей між наявними в учнів знаннями та практичними завданнями, що виникають під час виконання завдань, спонукання до порівняння, зіставлення та протиставлення фактів, явищ, правил та їх узагальнення, зіткнення учнів із суперечностями між існуючими технічними рішеннями та новими вимогами, які висуває практика, спонукання учнів до виявлення внутрішніх і між предметних зв'язків та зв'язків між явищами [4].

Мотивація навчальної діяльності шляхом створення технології **мозкова атака**. Метод полягає у колективній творчій роботі задля розв'язання спільної проблеми. Всі учні об'єднані спільною роботою над пошуком істини. Розмірковуючи над певною проблемою, доповнюючи один одного, підхоплюють і розвивають одні ідеї, відкидаючи інші.

Орієнтовна послідовність дій при застосуванні мозкової атаки: формулювання проблеми, постановка завдань, визначення терміну, обмірковування пропозицій, висловлювання суджень, ідей, запис ідей на дошці, обґрунтування ідей їхніми авторами, загальна дискусія

навколо представлених ідей, вибір найкращої ідеї, обґрунтування остаточного вибору, підбиття підсумків роботи.

Опрацювання тексту періодичних видань. Для активізації роботи та інтересу учнів на початку уроку вчитель роздає газети, журнали, або окремі сторінки друкованих видань, які містять інформацію щодо теми уроку. Вчитель акцентує увагу учнів на конкретній інформації, при цьому підкреслюючи її важливість та можливості застосування поза уроком.

Технологія незакінчене речення. Учням роздають сторінки для роботи та пояснюють, що кожен має самостійно закінчити запропоновані речення. Слід звернути увагу учнів на конкретну інформацію, при цьому підкреслюючи її важливість та можливості застосування поза уроком.

Мотивація навчання шляхом створення учнями саморобних наочних посібників. На початку вивчення теми учні отримують перелік посібників, які вони можуть виготовити. Виготовлені саморобні малюнки, прилади, моделі, карти учні демонструють під час уроку пояснюючи ідеї створення та особливості цих посібників, їхнє призначення. В класі варто створити постійно діючу виставку цих учнівських унаочнень, та використовувати їх у процесі навчання. Це стимулює підвищення інтересу до навчання, розвиває дослідницькі навички, фантазію, викликає в учнів відчуття, що вони є частиною великого процесу та всіх подій на уроці. Учням також можна доручити виготовлення таблиць та схем для класу. Це сприяє розвитку навичок виокремлювати основне та другорядне, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки та активізує розумову діяльність [6].

Використання творчих завдань. До цього методу відносять складання кросвордів, сканвордів, загадок. Робота з кросвордами можлива у декількох варіантах, а саме, класичний, розгадати, заповнивши порожні клітинки, або сформулювати запитання до слів, які даються у заповненому кросворді. Із заповнених слів, виділивши окремі клітинки, можна скласти ключове слово, що безпосередньо стосується теми уроку, та пояснити його зміст. Варіантом роботи з кросвордами є самотійне складання кросвордів учнями з використанням понять, що пропонує вчитель. До цього методу належать і художні завдання, написання фантастичних оповідань, написання вірша пов'язаного з темою уроку.

Використання художньої та науково-популярної літератури. Суть цього методу полягає в читанні уривків з художніх творів та науково-популярної літератури з метою обговорення та дискусії з приводу прочитаного, поглиблення знань, повторення.

Мотивація навчальної діяльності шляхом створення **ситуації успіху**. Спочатку на уроці слід використати метод репродуктивного навчання, а відтак дати учням можливість відтворити почуте, виконавши легкі завдання або легку самотійну роботу. Можна навіть використати підказку для виконання завдань. При цьому важливо, не скупитися на високу оцінку, незважаючи на те, що завдання занадто легкі. Цей прийом виправдовує себе, оскільки учні, особливо ті, яким рідко вдається отримати високий бал, починають вірити в себе, краще обмірковують матеріал, за який отримали високу оцінку, а отже, краще його засвоюють. Однак слід уникати штучного завищення оцінок, так як це часто сприймається класом як порушення справедливості та об'єктивності [5].

Діяльнісний підхід до навчання — це не сукупність окремих освітніх технологій чи методичних прийомів. Це методологічна основа, на якій створюють різні системи навчання зі своїми конкретними технологіями, прийомами й теоретичними особливостями. Діяльнісний підхід є альтернативним методу передачі знань та їх пасивного засвоєння дає змогу досягти освітніх цілей, що втілюють потреби суспільства й держави. Основним надбанням особистості має стати досвід реалізації

певної діяльності. У межах освітнього процесу учні повинні засвоювати знання в дії.

Пізнавальні ігри та ігрові ситуації. Дидактичні ігри, що використовуються в школі, виконують різні функції: активізують інтерес та увагу дітей, розвивають пізнавальні здібності, кмітливість, уяву, закріплюють знання, уміння й навички, тренують сенсорні вміння тощо. Структурні складові дидактичної гри — дидактичне завдання, ігровий задум, початок гри, ігрові дії, правила гри, підбиття підсумків.

Дидактичне завдання гри визначається відповідно до вимог програми з урахуванням вікових особливостей дітей. Наприклад, формування в дітей математичних уявлень, логічного мислення; розвиток мовлення; формування уявлень про природу, навколишнє середовище; розвиток оцінки та самооцінки, ініціативи, кмітливості, здатності проявляти вольові зусилля для досягнення поставленої мети, довільної уваги, зосередженості. Гра потребує від учня зібраності, витримки, бажання допомогти відстаючому, невимуснено виховує адекватне сприймання невдач і помилок [3].

Гра починається не тоді, коли учні одержують завдання, а коли їм стає цікаво грати. Це означає, що гра викликає приємні емоції та дає роботу їх розуму. Активність учнів — головний критерій ефективного проведення гри. У дидактичних іграх учні спостерігають, порівнюють, класифікують предмети за певними ознаками, виконують аналіз і синтез, роблять узагальнення. Багато ігор потребують уміння викладати свої думки у зв'язній і зрозумілій формі, використовуючи відповідну термінологію. Підбираючи ігри, слід поєднувати два елементи — навчальний та ігровий. Створюючи ігрову ситуацію відповідно до змісту програми, педагог повинен чітко спланувати діяльність учнів, спрямувати її на досягнення поставленої мети.

Ігри можуть бути найрізноміантніші від простих до складних, на розвиток соціального інтелекту або фінансової грамотності, які вимагають більш серйозної підготовки та знань.

Прийоми роботи з текстом. Учням пропонується для ознайомлення невеликий текст, що безпосередньо стосується матеріалу. Потім учитель збирає тексти та зачитує учням текст, де допущені помилки, або хибні твердження. Або роздає учням такі тексти. Завдання – виявити всі неточності, не співпадіння. Або вчитель зачитує учням якесь оповідання чи уривок тексту, де в описі явищ чи предметів є помилкові твердження. Учні, слухаючи текст, повинні фіксувати собі всі ці моменти. Після прочитання обов'язкове обговорення всіх нотаток. При цьому методі тренується увага, спостережливість, перевіряються наявні знання.

Розглянувши основні методи мотивації навчальної діяльності учнів, можна зробити висновок, що успішність навчання залежить від численних факторів. Та варто пам'ятати, що запалити вогник зацікавленості школяра на уроці може тільки вчитель. Для цього слід неодмінно демонструвати свій ентузіазм до предмету, бути прикладом для наслідування, проводити постійний самоаналіз власних вчинків, не карати суворо за допущені помилки, а головне, вчити учнів мислити, а не зубрити.

Список використаних джерел

1. Освітня онлайн-платформа Learning.ua.
URL: <https://learning.ua/>
2. Освітній проект «На Урок».
URL: <https://naurok.com.ua/>
3. Аліна Мірошнікова. Як правильно мотивувати дитину вчитися — гарвардське дослідження.
URL: <https://osvitoria.media/experience/yak-pravylny-motyvuvaly-dytynu-vchytysya-garvardske-doslidzhennya/>
4. Формування мотивації учнів до навчання.
URL: <https://www.slideshare.net/AnnaTimohovich/ss-74325621>
5. Савиченко О.М. Психологія мотивації. – Житомир, 2015 – 33с.
6. Токарева Н.М. Основи педагогічної психології: навчально-методичний посібник /Н. М. Токарева – Кривий Ріг, 2013 – 223 с.

**Нетрадиційні
форми проведення
уроків з учнями**

14 ТРАВНЯ
2021 р.

ВЕБІНАР

Валерія Бережна
– консультант Центру

У сучасних умовах навчання школярі хочуть комунікації, розмови з педагогом, якого воліють сприймати радше як порадника, а не як суворого критика. Останнім часом змінився і підхід до навчання – учням не цікаво 45 хвилин слухати теорію, тому вони все частіше знаходять більш цікаві заняття у своїх гаджетах. Як же зробити так, щоб на уроці діти не нудьгували? Адже саме так учні зможуть засвоювати й утримувати в пам'яті інформацію, яку їм викладають. Протягом багатьох десятиліть учителі вигадували нові методи навчання, які дозволяли б тримати учнів у тонусі й мотивували їх учитися. Деякі з них, звичайно, не пройшли перевірку часом, проте інші виявилися досить ефективними.

Урок – це основна організаційна форма навчання в школі. Кожен урок вносить свій специфічний, властивий лише йому внесок у вирішення педагогічних завдань. До традиційних шкільних занять належать, як відомо, уроки вивчення нового матеріалу, закріплення знань, умінь і навичок, перевірки та обліку набутих знань, умінь і навичок, аналізу контрольних робіт, узагальнення та систематизації вивченого, повторення теми або розділу. Зазвичай на уроці застосовується фронтальна, колективна та індивідуальна форми навчальної роботи.

Нетрадиційний урок – теж одна з дієвих форм організації навчання і виховання школярів. Учні охоче беруть участь під час таких занять, бо потрібно проявити не лише свої знання, а й кмітливість та творчість. За допомогою нетрадиційних уроків можна вирішити ряд проблем, які виникають під час навчального процесу, приміром, проблему диференціації навчання, організації самостійної пізнавальної діяльності учнів тощо [2].

Застосування на уроці нестандартних, оригінальних прийомів не є заміною старих уроків, а їх доповненням та переосмисленням шляхом внесення пожвавлення та різноманітності.

Нестандартні уроки характеризуються: оригінальною структурою заняття, ґрунтовно продуманим ходом уроку, використанням інтерактивних прийомів, створенням атмосфери творчого пошуку [6].

Формально нестандартні уроки можна об'єднати у такі групи [1]:

1. Уроки змістової спрямованості. Сюди належать уроки-семінари, уроки-конференції, уроки-лекції.

Урок-семінар є одним із поширених видів роботи з учнями старших класів, який зазвичай полягає в обговоренні повідомлень, рефератів, доповідей, виконаних учнями самостійно або під керівництвом учителя. Такі уроки насамперед сприяють розвитку смислового запам'ятовування, що неможливо без

обмірковування матеріалу. Під час підготовки до уроку-семінару педагог повинен навчити учнів чітко розуміти те, що саме слід запам'ятати та засвоїти, вказати на сфери застосування матеріалу в практичній діяльності.

Урок-конференція як форма навчальної діяльності вимагає використання сукупності різних методичних прийомів і засобів. Найголовнішим при цьому є те, що школярі є не пасивними спостерігачами, а активними учасниками перебігу подій. Участь у подібних іграх передбачає активну розумову діяльність, а також активізацію наявних знань і самостійності учня.

Уроки-лекції передбачають послідовний виклад учителем навчального матеріалу. Для досягнення успішного засвоєння матеріалу необхідним є дотримуватися певних вимог, зокрема: емоційність викладу, цілісне розкриття теми або певного розділу, аналіз конкретних фактів та явищ, чіткість аргументації та наукова доказовість висновків. Важливим є використання під час лекції таких прийомів, які допомагають утримувати увагу учнів та сприяють запам'ятовуванню матеріалу: наочність, складання плану, опорних схем, стисле конспектування основних моментів тощо.

2. Інтегровані уроки. Особливістю інтегрованих уроків є те, що учні засвоюють знання з предмету в сукупності з іншими науками. Уроки такого типу надають можливість узагальнити наявні знання, а також уміти використовувати їх у процесі вивчення інших наук.

Як правило, такий урок проводять два вчителі. Вони спільно здійснюють актуалізацію знань за двома напрямками опитування та виклад нового матеріалу. Часто поєднуються такі предмети, як історія – географія, історія – література, історія – іноземна мова, інформатика – математика.

Формами цих уроків можуть бути уроки-панорами, уроки-комплекси.

3. Уроки-змагання. До цієї групи можна віднести урок-турнір, урок-вікторину, урок-аукціон, урок-конкурс, урок-КВК. Ці різноманітні та насичені цікавинками заняття сприяють формуванню самостійності мислення, дають стимул до розвитку творчих здібностей, а також суттєво розширюють кругозір.

На таких уроках учні змагаються, демонструючи свої знання, уміння й навички набуті під час вивчення певного обсягу матеріалу. Всі ці уроки ґрунтуються на змаганні переважно команд під час почергового виконання певних завдань.

Підготовка, приміром, до уроку-аукціону, займає немало часу. Цілком ймовірно, що з першого разу не вдасться провести по-справжньому динамічний та захоплюючий урок. На такому уроці повинні бути присутніми всі обов'язкові атрибути аукціону. Єдине, що відрізнятиме його від справжнього, це те, що в якості лоту пропонуються інтелектуальні завдання, а форма винагороди – оцінка з предмету. Урок-аукціон насправді чудова альтернатива узагальнюючому уроку або уроку закріплення знань. Перед початком важливо обговорити всі правила аукціону. Чим старші учні, тим складнішим повинен бути алгоритм дій. Робоча, ділова атмосфера такого уроку сприяє зростанню мотивації старших учнів до навчання. Ускладнити перебіг уроку можна, ввівши штраф за неправильні відповіді, або додатковим заохоченням найбільш вичерпних, повних відповідей. Варіантів проведення таких уроків може бути дуже багато, питання можуть бути записані у відео- або аудіоформаті. Перед уроком можна розіслати учням спеціальне запрошення на урок-аукціон. Головне підійти до проведення такого уроку максимально творчо і з душею.

4. Уроки огляду знань. Ці уроки спрямовані на перевірку наявних в учнів знань. Школярі самостійно готують матеріал з певної теми, демонструючи не лише теоретичні знання, але й уміння використовувати ці знання на практиці. Можливим є об'єднання учнів у групи. Тоді завдання формулюється для всієї групи, а відповідає за роботу групи той, кого оберуть. Виконання завдань, зазвичай, вимагає від учнів критичності та гнучкості мислення.

До такого типу уроків належать урок-консиліум, урок-залік, урок-екзамен, урок-взаємонавчання, урок-творчий звіт, урок-консультація [1].

Урок-залік, приміром, пов'язаний з перевіркою наявних в учнів знань з певної теми. Як правило, учням заздалегідь пропонуються питання, за якими вони готуються відповідати (відповіді можна подавати як в усній, так і письмовій формі). Такі

уроки сприяють розвитку механічного та смислового запам'ятовування, якості мислення та мовлення.

5. Уроки комунікативної спрямованості. До цієї групи можна віднести урок-роздум, урок-репортаж, урок-диспут, урок-прес-конференцію, урок-парадокс, урок-протиріччя.

Метою таких уроків є узагальнити знання з теми, розвинути вміння точно висловлювати свої думки, аргументовано захищати їх, виділяти головне в інформації, спілкуватися [5].

6. Театралізовані уроки. Ця група об'єднує такі заняття як урок-концерт, урок-спектакль, урок-казка, кіноурок, дидактичний театр.

Спектакль передбачає чіткий сценарій, що регламентує діяльність учнів безпосередньо на уроці, внаслідок чого збільшується їхня самостійність під час підготовки сценарію. Урок-казка, приміром, спрямований на розвиток уяви та творчого мислення учнів. Цьому сприяє залучення школярів до складання сюжету казки. Інсценізація казки формує та розвиває мовленнєві здібності учнів, сприяє розвитку естетичного сприйняття.

Організація уроку-телепередачі передбачає дотримання таких правил як розподіл ролей серед учнів за бажанням, оформлення класу (телестудії), виготовлення емблеми, прикріплення мікрофонів, розташування парт та стільців так, як у справжній програмі.

7. Уроки дослідження та подорожування.

Урок-мандрівка має задовольняти вимоги, що висуваються до ігор – мандрівок: пересування у просторі, оформлення території відповідно до змісту гри, повідомлення учням пізнавальної інформації у захоплюючій формі, чітке формулювання завдань на кожній зупинці впродовж гри, вироблення шкали оцінювання виконання гравцями завдань; оформлення карти – схеми, на якій позначено маршрут учасників

гри. Такі уроки сприяють розвитку спостережливості та уваги школярів, розширенню їх кругозору.

Урок – екскурсія передбачає, що урок буде проведено поза школою, учні для ознайомлення з об'єктом, що вивчається, вийдуть у природу, виробництво, до музею і т. ін. Головна мета цих уроків – спостереження учнями предметів, явищ, процесів, які вивчаються, вміння використовувати теоретичні знання на практичних прикладах, що проводиться поясненнями вчителя або екскурсовода. Головна психологічна особливість таких уроків – посилення сприйняття того матеріалу, який в інших умовах подання є складним або навіть недоступним розумінню учнів.

Сучасні уроки-екскурсії можуть бути і у формі віртуальних екскурсій-подорожей музеями, виставками, бібліотеками. Учні разом з учителем мають можливості для створення музеїв за допомогою прикладних програм. Можна створити незвичний музей. І це актуально для будь-якого навчального предмету, важливо тільки проявити креативність і оригінальність. Наприклад, завданням може бути придумати експонати для музею й скласти текст екскурсії та виступ ведучого щодо відкриття музею. Учні можна поділити на групи і кожна з груп презентуватиме свою експозицію. Виступ може бути серйозним або веселим залежно від форми заходу та його цілей.

8. Уроки-дидактичні ігри. До уроків цієї групи належать урок-суд, урок-розслідування, урок-імітація, урок-імпровізація, ділові ігри, урок брейн-ринг, рольові ігри. Урок-суд, наприклад, передбачає створення ситуацій, в яких відбувається обговорення двох протилежних думок щодо питання, яке вивчається. Учні вчаться формулювати та захищати свою точку зору, аргументувати свою думку. Такий підхід сприяє розвитку критичності мислення. Урок-розслідування передбачає збирання учнями конкретних фактів, що характеризують стан певної проблеми. Найчастіше такі уроки пов'язані з екологічними проблемами, оскільки в засобах масової інформації та літературі

наводиться достатньо фактів, що демонструють загрозу природі через результати людської діяльності. Цінність цього виду уроку полягає в тому, що у школярів формуються навички самостійної роботи з літературою, а також розвиваються мовленнєві здібності, вміння чітко викладати свої думки. Цей тип уроку передбачає мінімальне втручання вчителя, який у даному випадку виконує два основні завдання: по-перше, чітко формулює завдання учням, а по-друге, класифікує та логічно «вибудовує» отриманий в результаті самостійної роботи учнів матеріал. Урок ділова гра передбачає, імітацію того чи іншого аспекту цілеспрямованої людської діяльності. Учасники гри отримують ролі, які визначають відмінність їхніх інтересів і спонукальних стимулів у грі. Ігрові дії регламентуються системою правил. Урок – брейн – ринг передбачає замість традиційного індивідуального опитування об'єднання учнів у групи та підготовку питань. Психологічна цінність таких уроків полягає в тому, що використовується групова робота. Аналізуючи виконання завдань у груповій формі, можна виокремити такі особливості: бажання учнів обмінюватись інформацією, позитивна емоційність під час виконання всіх завдань, взаємодопомога під час обговорення, прагнення самоствердитись [3].

Існують певні рекомендації щодо проведення ділових ігор. Перед початком проведення гри обов'язково треба визначити головну мету та заздалегідь "прокрутити" хід усієї гри. Обов'язково слід врахувати реальні сили й можливості всіх учасників, постійно підтримувати належний ігровий тонус, здоровий ігровий азарт. Слід своєчасно, зрозуміло, лаконічно та об'єктивно підсумовувати кожен проведений гру спільно з її учасниками, охопити грою всіх присутніх на заході учнів. Активність учнів – головні показники правильно організованої інтелектуальної гри.

До інших видів нетрадиційних уроків можна віднести урок-психотренінг, уроки з різновіковим складом учнів, уроки-презентації, уроки творчості.

Якщо йдеться про урок-презентацію якогось проєкту, то варто підкреслити, що основна ідея проєктної діяльності полягає в тому, щоб замінити традиційне виконання різноманітних видів вправ на активну співпрацю під час спільної діяльності.

Виконання проєкту активізує самостійне мислення дитини і сприяє не тільки засвоєнню та відтворенню знань і умінь, а й формуванню здатності творчо застосовувати їх у нових умовах. Діяльність учнів під час роботи над проєктом передбачає високий рівень колективної та індивідуальної відповідальності за виконання кожного завдання. Реалізація проєкту вимагає від учнів здатності здійснювати самостійну пошукову діяльність, координувати свої дії, активно взаємодіяти з іншими учасниками проєкту. Тому перед тим, як обрати цю форму організації навчальної діяльності школярів, вчитель має бути впевненим у тому, що учні його класу успішно впораються із поставленими завданнями.

Уроки розвитку творчих здібностей проводяться з метою навчити учнів вміню висловлювати власну думку. Це означає, навчити бачити оточуючий світ, аналізувати побачене, пережите, почуте при цьому застосовувати вправні мовленнєві вміння.

Що таке іспит знають усі, найчастіше іспит складають індивідуально. Учитель же може запропонувати скласти іспит груповим методом. Кожній групі пропонується білет з одним словом, необхідно записати у відповідь

усе, що знає група про це слово (можна використовувати наукові факти, вірші, пісні тощо). Найбільшу кількість балів одержують групи за творчі та повні відповіді. Можна використати метод інформаційних карт, карт знань, формул знань тощо. Для екзаменаційних білетів слова можна брати з одної теми або з кількох, наприклад, всі слова теми мають починатися на одну й ту саму літеру (архітектура, алгоритм тощо) або можна брати по одному слову на різні літери алфавіту якщо у нас урок інформатики, то приміром (алгоритм, блок, вінчестер тощо) [2].

Розглядаючи нестандартні уроки, психологи відзначають дві їх основні психологічні особливості. По – перше, в процесі таких уроків з’являються нові можливості спілкування за типом «учитель – учень». По – друге, нестандартні уроки, безумовно, сприяють розвитку пізнавальних процесів у школярів [4].

Нестандартні уроки відрізняються й тим, що участь у них є обов'язковою для всіх учнів. Їхні правила, зміст, методика проведення розроблені так, що для деяких учнів, які не цікавляться тим чи іншим предметом, ці уроки можуть послужити вихідною точкою у виникненні цього інтересу. Однак не можна забувати, що головним у проведенні будь-якого уроку є навчання. Як показано вище, нестандартні уроки лише активізують діяльність учнів, роблять сприйняття більш активним, емоційним, мислення – творчим, самостійним, гнучким. Тому використання нестандартних уроків дає найбільший ефект у класах, де переважають учні з нестійкою увагою, незначним інтересом до предмета [5].

Але в будь-якому випадку під час підготовки нестандартного уроку слід враховувати вікові особливості дітей шкільного віку.

Отже, використання нестандартних уроків сприяє підвищенню загальної обізнаності та освіченості дітей, поглибленню знань з предмета, підвищенню кругозору учнів, перевірці знань учнів у ігровій та захоплюючій формі, зняттю втомленості учнів, активному розвитку пізнавальних процесів у учнів. Саме через це нестандартні уроки заслужено мають право доповнити традиційні заняття, які педагоги використовують у своїй практичній діяльності.

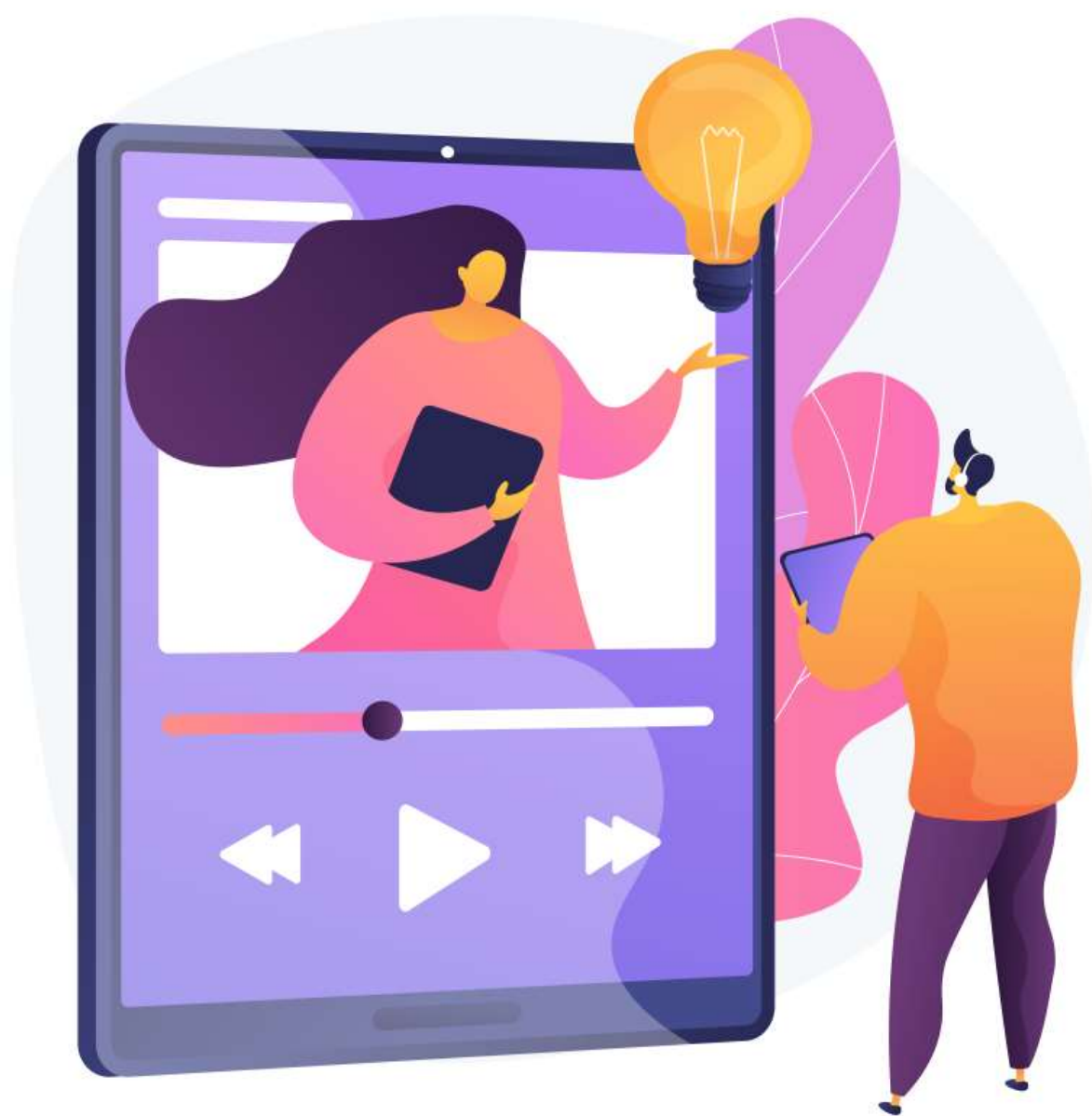
Список використаних джерел

- 1.** Педагогіка та освіта.
URL: <http://www.educationua.net/>
- 2.** Національна освітня платформа.
URL: <https://vseosvita.ua>
- 3.** Рудак О. Нові типи уроків в інноваційній діяльності сучасного вчителя.
URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/10757/1/13Rudak.pdf>
- 4.** Денис Смирнов. Нестандартні уроки.
URL: https://www.academia.edu/11259362/Nestandardni_uroki
- 5.** Нестандартні форми роботи.
URL: http://nestsndhhormiroboti.blogspot.com/p/blog-page_23.html
- 6.** Дидактика новітньої школи: навчальний посібник для студентів ВНЗ / І. В. Малафіїк. - Київ: Слово, 2015. – 630 с.

Центр професійного розвитку
педагогічних працівників
Ужгородської міської ради

На замітку педагогу

Сучасний учитель у соціальних мережах

Ірина
ДАНЬКІВ –
директор Центру

(Добірка матеріалів з Інтернет-джерел)

Учитель має бути взірцем для учнів та демонструвати високі стандарти особистої і професійної поведінки як в школі, так і за її межами. Саме завдяки цьому суспільство довірятиме та високо цінуватиме педагогів.

Загальні правила поведінки вчителя в соціальних мережах, вироблені британцем Росс МакГілом, старшим учителем Північного Лондона, який склав «Стандарти роботи для вчителів», що передбачають правила поведінки педагогів у соціальних мережах.

- Ставитися з повагою до учнів та інших осіб, зберігаючи при цьому належну дистанцію та проявляючи терплячість.
- Бути демократичним та дотримуватися законів.
- Дбати про добробут учнів.
- Не нав'язувати свої думки та переконання іншим користувачам (і учням теж).
- Діяти так, аби власні думки та переконання не змушували учнів порушувати закон.

Поради педагогам щодо налаштування та ведення персональної сторінки в соціальних мережах:

1. Налаштуйте свою персональну сторінку в соціальній мережі так, аби вона виглядала професійно.

2. Захистіть свою приватну інформацію.
3. Перед тим, як щось опублікувати, запитайте себе «Як би я на це відреагував, якби був татом чи мамою одного з учнів?»
4. Будьте прикладом для своїх учнів – покажіть їм, як потрібно поводитися онлайн.
5. Виважено ставтеся до розміщення особистих фото – пам'ятайте, що їх бачитимуть колеги, учні, батьки.
6. Захистіть свої паролі – не дозволяйте учням користуватися вашими гаджетами чи заходити на вашу сторінку.
7. Слідкуйте за тим, аби ваші родичі чи знайомі не розміщували фото чи іншу інформацію про вас, яка може вас скомпрометувати.
8. Пишіть на теми, які стосуються вашої професійної діяльності – це демонструватиме ваш професіоналізм та знання предметної галузі.

І на останок пам'ятайте, що соціальні мережі мають неймовірну силу: вам потрібно чимало років, аби вибудувати професійну репутацію, але достатньо кілька секунд, щоб її зруйнувати [1].

Соцмережі пропонують купу дивовижних можливостей, деякі з них неймовірно привабливі. Утім, далеко не всіма можливостями мереж варто користуватись постійно.

Типовий приклад – Caps Lock, який використовують для привернення уваги до своїх постів. Якщо ви колись так робили, задумайтесь над тим, що більшості людей написання «капсом» нагадує крик. Отже, використовуючи Caps Lock, ви ніби кричите або демонструєте крайній відчай. І це лише одне з багатьох правил, добре відомих досвідченим користувачам.

Розберемо деякі двозначні ситуації, у які інколи потрапляють педагоги:

- 1. Професійна група чи спільнота – не ваша особиста сторінка.** Якщо вас обурила певна подія, пов'язана з освітою, це ще не привід постити новину про неї у спільноту. Спочатку переконайтеся, чи відповідає ваше

висловлювання темі групи, чи не запостив цю ж новину хтось інший?

- 2. Запрошувати у групу всіх друзів.** Не варто думати, що ви покращуєте становище спільноти, привівши сотню нових користувачів. Цілком можливо, що вони стануть пасивним «баластом», тоді як кількість можливих членів групи буде перевищено.
- 3. Позначати людей у дописах.** Уявімо, що ви разом із колегою відвідали конференцію та зробили на ній пару фото. То чому б не запостити їх у стрічку, відмітивши товариша? Перш ніж робити це, краще двічі подумайте. Пост не просто вигулькне у чужій стрічці, але й може стати приводом для непередбачуваних наслідків.
- 4. Поширювати дописи.** Ділитися корисною інформацією – справа хороша. От тільки корисною з чієї точки зору? Те, що вразило вас, може не зацікавити колегу, тож цитувати і перепощувати у стрічку буквально все, а тим паче надсилати в месенджер – грубе порушення мережевого етикету.
- 5. Святкові розсилки, кислотні кольори та жваві анімації.** Привітати подругу зі святом, надіславши листівку – хіба не чудово? А якщо надіслати електронне вітання всім своїм друзям одночасно? Шаблонний малюнок кролика з сердечками навряд чи допоможе продемонструвати людині свою прихильність. Краще будьте щирими та унікальними у своїх привітаннях.

Між школою та особистим життям має бути межа. Навіть у соціальних мережах. Багато сказано про те, що вчителі не мають виставляти на публіку своє особисте життя. Не викладайте у соціальні мережі те, що не варто бачити вашим учням. Вчитель – моральний орієнтир та ідеал, так кажуть, правда? Всі чекають, що навіть за шкільними стінами освітяни невтомно підтримують усім відомі стандарти професії.

Додаєте когось у друзі – запрошуєте їх у свій дім. Хоча ваша сторінка у соціальних мережах могла б стати місцем, де можна трохи розслабитись, бути собою.

Додаючи батьків у друзі, майте на увазі

1. *Вони будуть думати, що ви насправді друзі.* Стосунки між вами та батьками зміняться, зникне умовна межа між вами. Відповідно, по-дружньому, мама чи тато Оленки зможе написати вам навіть опівночі з проханням пояснити ще раз, як розв'язати той чи інший приклад. Вам же не важко, правда? Ви ж друзі.

2. *У вас не стане приватного життя.* Будьте готові відмовитись від свого особистого життя на догоду створення образу, що відповідає очікуванням спільноти. Навіть якщо ви не публікуєте нічого відвертого чи недоречного. Чи готові ви, щоб батьки ваших учнів все бачили? Жарти, які зрозумієте тільки ви та ваша близька подруга, політичні погляди, деталі суспільного та особистого життя, ваші плани на відпустку чи деталі стосунків. Все це прекрасний привід попліткувати про вас.

3. *Вони покажуть все своїм дітям.* Навіть якщо ви обрали тактику додати у друзі не учнів, а їх батьків для вирішення різних питань, то від дітей нічого не приховаєш. Самі батьки будуть показувати та обговорювати з донькою чи сином ваш новий статус чи фото профілю.

4. *Ваша сторінка у Facebook може бути використана як зброя.* Зараз у вас можуть бути прекрасні стосунки з батьками, дітьми, але будьте готовими, що все зміниться. Потенційно деякі моменти вашого особистого життя можуть зіграти не на вашу користь.

Уявіть собі ситуацію: ви пішли у кіно з друзями увечері, скажімо, в четвер. Виклали фото, де ви усміхнені та радісні у залі кінотеатру або поруч. А наступного дня ви ставите двійку дівчині за контрольну. Згодом її мама йде скаржитись директору, що оцінку занизили несправедливо, бо вчитель не виспався через похід в кіно (вона ж бо бачила те фото!) [2].

Не може бути? Це реальна ситуація. Звісно, не значить, що таке трапиться саме з вами, але небезпека є.

Друзі, знайомі з Facebook дають оманливе відчуття близькості там, де має стояти професійна межа. Чи готові ви впускати чужих людей у свій світ, втрачаючи одне з небагатьох місць, де ви можете бути собою?

Альтернативний вихід. Чи значить це те, що ви маєте відмовитись від переваг, які дає соціальна мережа? Звісно ні! Сьогодні досить нерозумно не використовувати на свою користь можливості Facebook.

Порада: залиште свою сторінку закритою від стороннього ока, перегляньте налаштування приватності, хай друзями в ній будуть ваші реальні знайомі, родичі, колеги та ідейно цікаві люди. Для батьків і учнів створіть окрему спільноту або сторінку. Там ви зберігатимете свій образ учителя, першокласного спеціаліста. Окрема сторінка для класу дозволить вам ділитися домашніми завданнями, подіями та шкільними оновленнями. Там ви будете спілкуватися з батьками, що особливо актуально для класних керівників [2].

Вчителі дуже багато часу приділяють своїй професії, тому кожен заслуговує мати приватне життя. Натисніть «видалити запит» та підтримайте здорову професійну відстань.

Під час карантину український Edtech-ринок був перенасичений цифровими інструментами для онлайн-освіти. Але опитування свідчать, що вчителі обирали неспеціалізовані під навчання платформи, такі як соціальні мережі. Вони стали найдоступнішими каналами комунікації між вчителем та учнем у період пандемії. Так, за даними Офісу освітнього омбудсмена, 94% вчителів використовували Viber для передачі та перевірки домашніх завдань.

Різкий скачок використання соцмереж був прогнозований. Адже й до карантину вони широко використовувалися вчителями та учнями. Шкільні та класні групи, миттєві оголошення про навчальні події, спільна робота над домашнім завданням, – лише вершина айсберга усіх можливостей соцмереж для освітнього процесу. Але ціна цих можливостей виявилася високою – збільшення часу, проведеного у соцмережах. У результаті дитина потрапляє в океан нерегульованої інформації. І чим більше вона занурюється в простори соціальних мереж, тим небезпечніше.

Темні глибини соціальних мереж породили такі явища як кібербулінг, секстинг, грумінг та сексторшен. І наймолодші користувачі мереж добре знайомі з ними. Дослідження Дитячого фонду ООН показало, що приблизно кожен третій підліток в

Україні ставав жертвою булінгу в Інтернеті. Найчастіше платформою для знущання стає Фейсбук та Інстаграм.

Особисті дані дитини у соцмережі відкриті, тому цим користуються сторонні особи. Статистика британської організації Internet Watch Foundation вказує, що зловмисник всього лише за 18 хвилин здатен вмовити дитину через месенджер зробити інтимне фото. За даними Британської національної спільноти, стається це доволі часто. Одна дитина із двадцяти надсилала свої голі знімки дорослим через соціальні мережі [3].

Але іноді ризик використання соціальних мереж ще вищий. Декілька років тому соцмережами «гуляли» смертельні ігри по типу «Синього Кита» та Мото-квести, що спровокували десятки підліткових самогубств. Куратори цих груп залякували дітей та спонукали їх шкодити своєму здоров'ю. На жаль, про такі ігри стає відомо вже після того, як стався трагічний випадок.

«Заборонити не можна дозволити», – де ж поставити кому, зважаючи на всі «за» та «проти» соціальних мереж у навчанні? Батьки вже не можуть обмежити чи захистити дитину від потоку небезпечних даних, адже це означатиме відсторонення учня від навчання та соціального контакту з однокласниками. А соцмережі дійсно впливають на соціальний розвиток дитини, її репутацію та статус в групі. І будь-яке обмеження в спілкуванні (навіть шляхом заборони соцмереж) негативно вплине на формування дитини.

Формат спілкування в 21 столітті безповоротно змінився. І як би батьки не хотіли захистити свою дитину, вони не можуть забрати у неї комп'ютер чи телефон. Замість цього потрібно будувати нові системи безпечного спілкування для школярів.

Розв'язання проблеми прийшло від вітчизняної Edtech-компанії HUMAN декілька років тому. Розробники освітніх продуктів проаналізували проблематику та запропонували школам неочікуваний крок – створити освітню соціальну мережу.

Після реєстрації на платформі HUMAN школа отримує свою закриту соцмережу, доступ до якої мають лише вчителі, учні та їхні батьки. Але, на відміну від Фейсбука, соцмережа від компанії HUMAN призначена виключно для освітніх активностей та розроблена спеціально під потреби НУШ.

Більша частина шкіл Києва вже запровадили освітню соціальну мережу на платформі HUMAN. Столичні вчителі та директори після тестування виділили найважливіші аспекти закритого простору для спілкування [3].

- По-перше, доступ до платформи мають лише педагоги, учні та батьки. Спілкування дитини обмежується лише її однокласниками та вчителями. Тому ця функція унеможливорює комунікацію учнів з незнайомцями та поширення особистих даних у публічному просторі.
- По-друге, формується тристороння комунікація між учнем, вчителем та батьками, що сприяє підвищенню академічної успішності дитини. Батьки контролюють соціальні контакти учня, водночас не обмежуючи в отриманні освітньої інформації.
- По-третє, адміністратор платформи від навчального закладу може регулювати спілкування учасників, ідентифікувати та попереджувати кібербулінг [3].

Учитель живопису з Японії Хіротака Хамасакі здивував користувачів соцмереж цікавим хобі.

Своїми витворами чоловік ділиться в мережі Instagram. Він демонструє своїм учням, наскільки різноманітним може бути живопис, і надихає їх творити.

Полотном для педагога служить звичайна шкільна дошка, а замість фарб він використовує крейду.

І не треба навіть дивитися теку сертифікатів учителя, достатньо подивитися на матеріали, котрі він роздає учням.

Сьогодні й українські вчителі на сторінках Тік Ток, Instagram навчають учнів.

Список використаних джерел:

- 1.** Вчитель у соціальній мережі. Поради Росса МакГіла.
URL: <http://teach-hub.com/profil-vchytelya-u-sotsialnij-merezhi>
- 2.** Як учителю спілкуватися в (батьківських) чатах, (професійних) спільнотах, щоб не виглядати «цифровим динозавром».
URL: <https://naurok.com.ua/post/yak-uchitelyu-spilkuvatisya-v-batkivskih-chatah-profesiynih-spilnotah-schob-ne-viglyadati-cifrovim-dinozavrom>
- 3.** Соціальні мережі VS HUMAN: комунікація з учнями в 2020 році.
URL: <https://osvita.ua/school/76136>

Академічна добročесність – шлях до успіху

Ірина
ДАНЬКІВ –
директор Центру

СТАТТЯ 43
норма щодо
забезпечення
академічної
добročесності
у сфері закладів
загальної
освіти

**ЗАКОН УКРАЇНИ
"ПРО ОСВІТУ"**

**Академічна
добročесність** -- це
сукупність етичних
принципів та
визначення
законом правил,
якими має
керуватися учасник
освітнього процесу

ЩО МАЮТЬ РОБИТИ ПЕДАГОГИ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ?

- вказувати посилання на джерела інформації у разі використання розробок, тверджень, відомостей
- дотримуватися норм законодавства про авторське право
- контролювати дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти
- об'єктивно оцінювати результати навчання

ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Академічний плагіат

Оприлюднення (частково або повністю) наукових, творчих результатів, отриманих іншими способами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства

ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Самоплагіат

Оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових

ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Хабарництво

Надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі

ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Необ'єктивне оцінювання

Свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти

ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Списування

Виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання

ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Обман

Надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування

ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Фабрикація

Вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях

ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Фальсифікація

Свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень

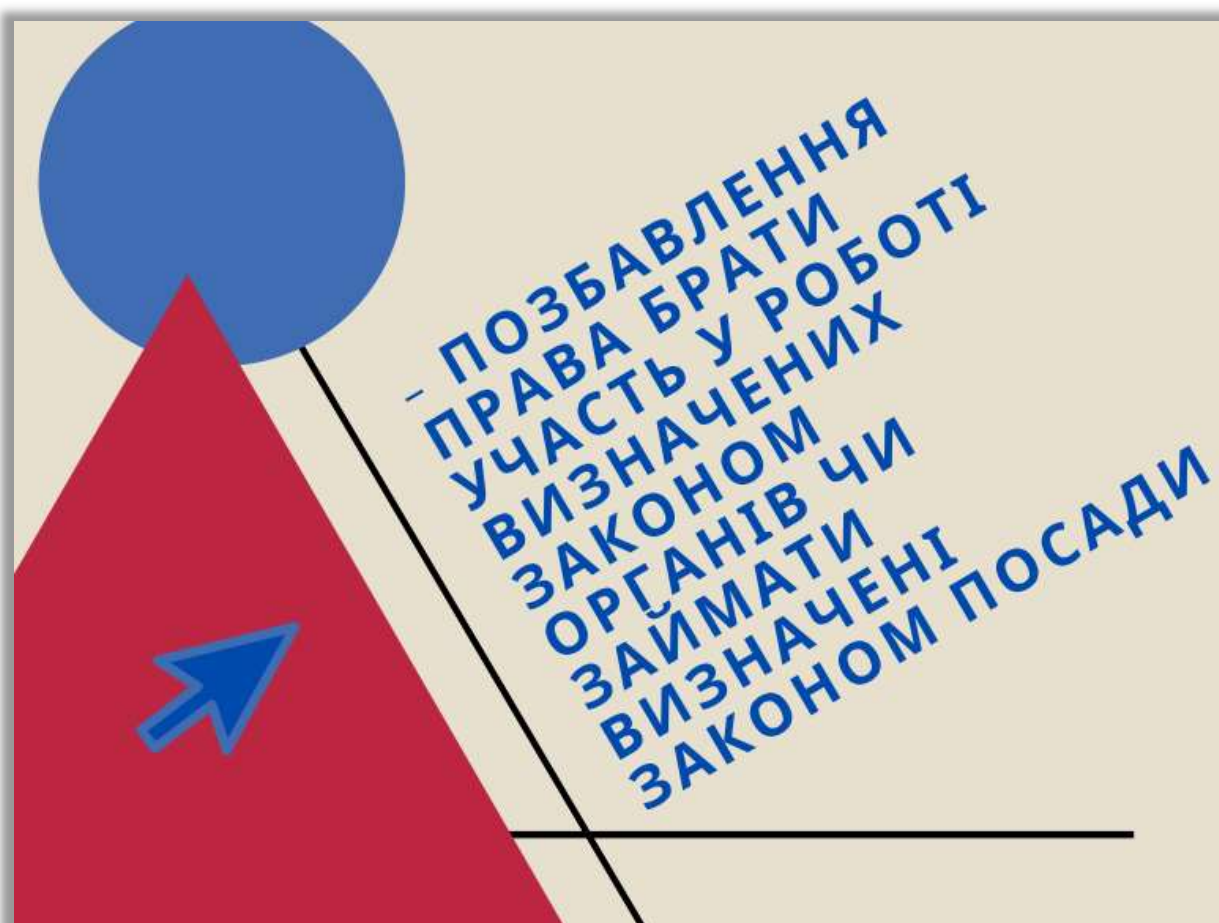
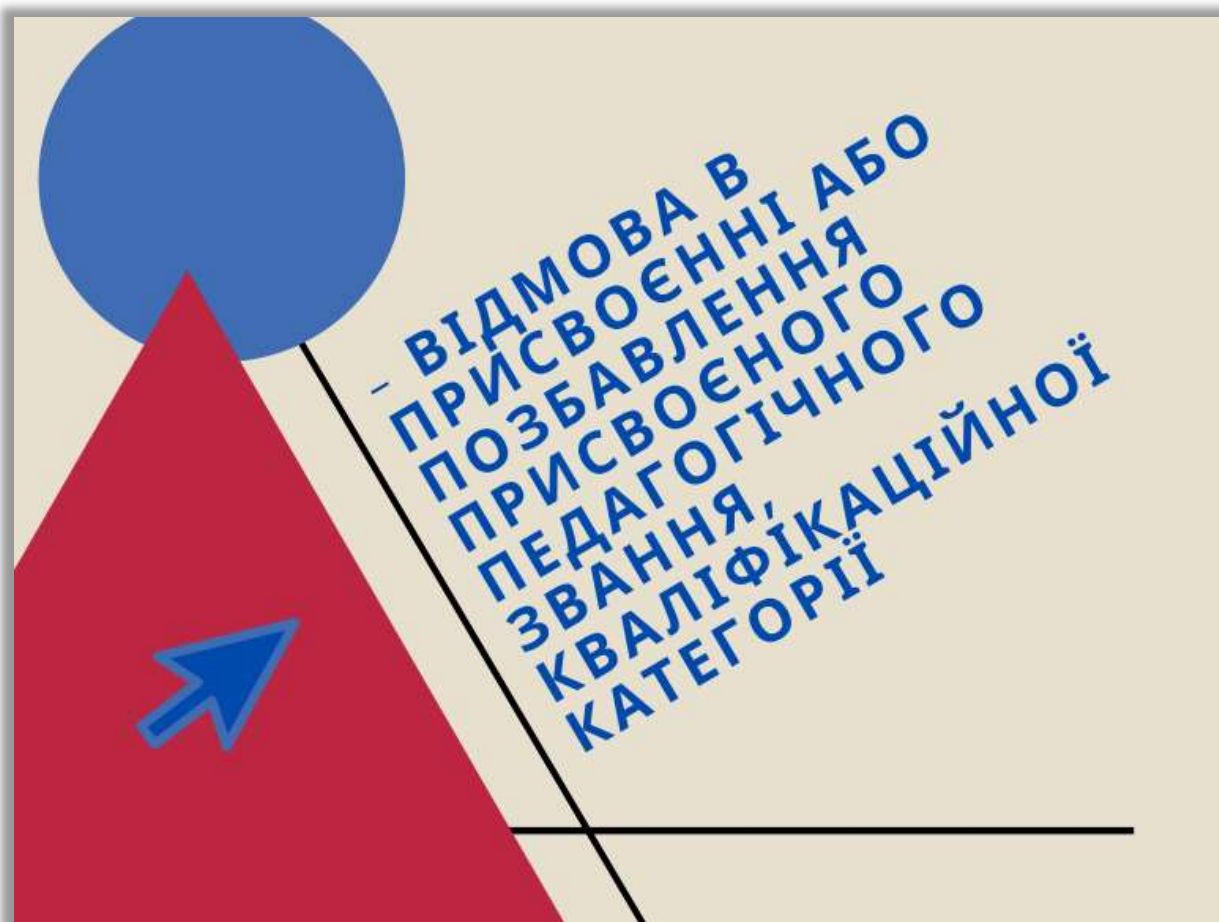
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Кодекс честі закладу освіти:

- антикорупційні заходи;**
 - етичні норми академічного середовища;**
 - високий рівень внутрішньої культури;**
 - повага до наукового дослідження;**
 - боротьба з плагіатом**
-

НАСЛІДКИ ДЛЯ ПЕДАГОГІВ

За порушення академічної доброчесності можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

ТРЕБА ЗНАТИ!

Порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності визначається уповноваженим колегіальним органом управління закладу освіти з урахуванням вимог цього Закону та спеціальних законів

КОЖНА ОСОБА, СТОСОВНО ЯКОЇ ПОРУШЕНО ПИТАННЯ ПРО ПОРУШЕННЯ НЕЮ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ, МАЄ ТАКІ ПРАВА:

- **ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подавати до них зауваження**
- **особисто або через представника надавати усні та письмові пояснення або відмовитися від надання будь-яких пояснень, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності**

**КОЖНА ОСОБА, СТОСОВНО
ЯКОЇ ПОРУШЕНО ПИТАННЯ
ПРО ПОРУШЕННЯ НЕЮ
АКАДЕМІЧНОЇ
ДОБРОЧЕСНОСТІ, МАЄ ТАКІ
ПРАВА:**

- знати про дату, час і місце та бути присутньою під час розгляду питання про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення її до академічної відповідальності;
- оскаржити рішення про притягнення до академічної відповідальності до органу, уповноваженого розглядати апеляції, або до суду

**МАТЕРІАЛ
ПІДГОТОВЛЕНИЙ
НА ОСНОВІ
"ЗАКОНУ ПРО
ОСВІТУ"**

**ФОТО ВЗЯТО З ВІДКРИТИХ
ДЖЕРЕЛ**

**Професійний
стандарт учителя –
орієнтир власного
професійного
розвитку**

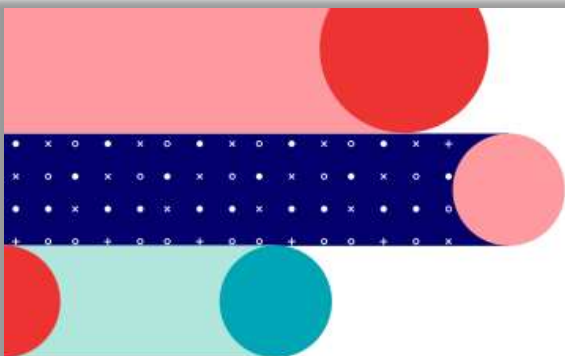
Ірина
ДАНЬКІВ –
директор Центру

**Професійний
стандарт --**

це затверджені в
усталеному порядку
вимоги до
компетеностей, що
служують основою для
формування професійних
кваліфікацій

**п.1. ст.39
Закон України
" Про освіту"**

Професійний стандарт *за професіями*

1

"Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти"

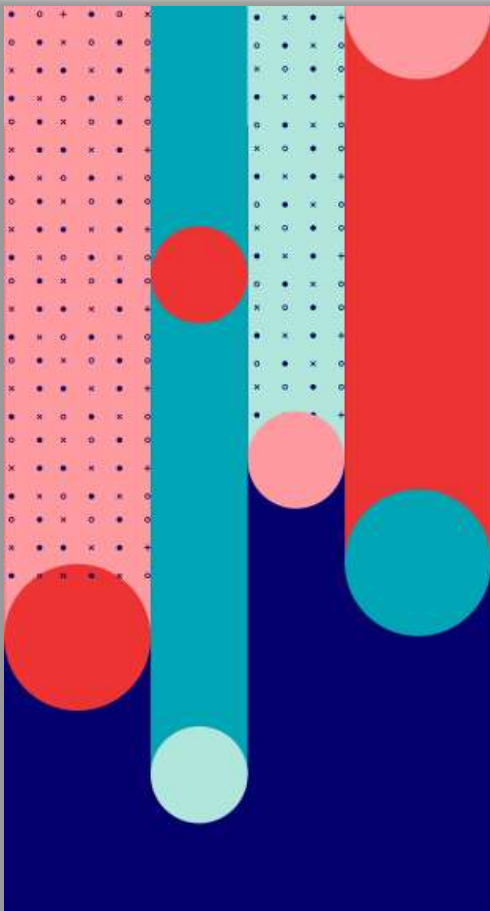
2

"Вчитель закладу загальної середньої освіти"

3

"Вчитель з початкової освіти" (з дипломом молодшого спеціаліста)

наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства від 24.12.2020 №2736

Професійний стандарт Відповідає:

- 1 Концепції "Нова українська школа" (Розпорядження КМУ від 14.12.2016 №988-р)
Державному стандарту початкової освіти (Постанова КМУ від 21.02.2018 №87)
- 2 Державному стандарту базової середньої освіти (Постанова КМУ від 21.09.2020 №898)
- 3

Напрями та рівні
успішної професійної
діяльності вчителя

Професійний
стандарт -- 8
пунктів

Редакція професійного
стандарту

чинна до
2025 року

важлива у
професійній
діяльності
освітян

Напрями застосування професійного стандарту

1

Керівник ЗЗСО дотримується вимог:

1. при прийнятті особи на роботу;
2. встановленні відповідності вчителя займаний посаді;
3. розробленні посадових інструкцій тощо

2

Вчитель ЗЗСО застосовує для:

1. самооцінювання власної професійної діяльності;
2. планування визначення траєкторії професійної діяльності;
3. планування підвищення кваліфікації

Вчитель ЗЗСО може пройти

національний тест на визначення рівня володіння цифровою грамотністю

Портал Дія. Цифрова освіта

Анкета самоцінювання педагогічної майстерності для учасників сертифікації і не тільки...

- 1 Наказ ДСЯО України від
29.03. 2021 р. №01-11/28
- 2 Анкета годиться

Матеріал підготовлено на основі
Методичних рекомендації для працівників
центрів професійного розвитку
педагогічних працівників, керівників,
педагогічних працівників закладів освіти
щодо використання в роботі
професійного стандарту за професіями...

АНКЕТА

самооцінювання педагогічної майстерності

*(рекомендовано для освітян закладів
загальної середньої освіти)*

З метою сприяння професійному розвитку педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, розвитку інноваційної діяльності педагогічних працівників створено комунальну установу «Центр професійного розвитку педагогічних працівників» Ужгородської міської ради, затвердженого рішенням LII сесії сьомого скликання Ужгородської міської ради від 15.10.2020 р. №2148.

Пріоритетним завданням є надання консультативної підтримки педагогічним працівникам з питань планування та визначення траєкторії їх власного професійного розвитку та під час проведення супервізії у закладах загальної середньої освіти. ЦПРПП Ужгородської міської ради на основі Анкети самооцінювання учасником сертифікації власної педагогічної майстерності, розробленої Державною службою якості освіти України (наказ ДСЯО від 29.03.2021 року №01-11/26), розроблено анкету самооцінювання педагогічної майстерності. Зміст визначених критеріїв відповідає трудовим діям професійних компетентностей, зазначених у Професійному стандарті за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)», затвердженого наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства від 32.12.2020 №2736-20.

На сьогодні 1038 педагогів Ужгородської ОТГ пройшли таке анкетування з метою визначення траєкторії та подальшого планування підвищення кваліфікації. Опрацьовані анкети консультантами Центру професійного розвитку педагогічних працівників Ужгородської міської ради дають можливість належним чином допомогти педагогічному працівникові. Тому у Плані роботи ЦПРПП на 2022 рік пріоритетними будуть саме теми, роз'яснення яких потребує педагог Ужгорода.

Анкета містить «відкриті» та «закриті» запитання, що дозволяє більш конкретно зрозуміти траєкторію успіху педагога та визначити конкретні шляхи професійного розвитку.

Варіант «закритої» відповіді пропонує обрати одну із запропонованих, «відкрита» форма передбачає більш конкретне пояснення обраної відповіді.

Графа «Примітка» використовується для зручності, щоб визначити, які із завдань будуть пріоритетними, педагоги разом із консультантами визначають термін та дату щодо удосконалення педагогічної майстерності.

Саме завдяки цим формам можна вести конструктивний діалог між педагогом та консультантом чи супервізором.

АНКЕТА

самооцінювання педагогічної майстерності

Прізвище, ім'я, по батькові _____

Кваліфікаційна категорія _____

№	Критерії	Варіанти відповідей					Примітки
1	Володію державною мовою, використовую сучасну термінологію та систему понять професійної тематики	вільно	достатньо	маю деякі труднощі	обмежено	не володію	
2	Забезпечую освітній процес державною мовою (за потребою відповідного корінного народу або національних меншин України)	постійно	майже завжди	часто	іноді	не забезпечую	
3	Організую освітній процес з дотриманням вимог нормативно-правових документів	постійно	майже завжди	часто	іноді	не дотримуюсь	
4	Організую освітній процес з дотриманням вимог нормативно-правових документів, а саме:						
5	Знаю законодавчі вимоги щодо забезпечення освітнього процесу під час карантину	досконало	достатньо	частково	маю епізодичне уявлення	не знаю	

6	Знаю законодавчі вимоги щодо збереження життя і здоров'я дітей під час освітнього процесу	доско- нало	достатньо	частково	маю епізодич- не уявлення	не знаю	
7	Знаю алгоритм дій при виникненні різних надзвичайних ситуацій	доско- нало	достатньо	частково	маю епізодич- не уявлення	не знаю	
8	Знаю індивідуальні особливості дітей свого класу, їх сильні і слабкі сторони	доско- нало	достатньо	частково	маю епізодич- не уявлення	не знаю	
9	Створюю умови для гармонійного розвитку особистості (єдність морального, громадянського, естетичного, фізичного, трудового та розумового виховання)	постій- но	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
10	Створюю умови для гармонійного розвитку особистості, а саме:						
11	Дотримуюсь педагогічної етики, сприймаю кожну дитину такою, як вона є	постій- но	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
12	Вибудовую довірливі стосунки з дітьми	постій- но	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
13	Створюю комфортне освітнє середовище з дотриманням вимог безпеки життєдіяльності, правил санітарії та гігієни	постій- но	майже завжди	часто	іноді	ніколи	

14	Створюю комфортне освітнє середовище, а саме:						
15	Розробляю з учнями спільні правила класу та слідкую за їх дотриманням	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
16	Планую освітній процес відповідно до обов'язкових результатів навчання	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
17	Планую освітній процес з урахуванням індивідуальних особливостей учнів	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
18	Визначаю мету, завдання та очікувані результати кожного заняття	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
19	При підготовці до заняття використовую підручник та додаткові матеріали	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
20	Добираю зміст навчального матеріалу з урахуванням міжпредметних зв'язків	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
21	Формую в учнів уявлення про освітні галузі на основі сучасних наукових досліджень	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
22	Аналізую зміст навчального матеріалу та прогножую результативність його сприйняття	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	

23	Знаю як інтегрувати зміст різних освітніх галузей у навчанні учнів	досконало	достатньо	частково	маю певні уявлення	не знаю	
24	Ділюся з колегами досвідом щодо впровадження інтеграції в освітній процес	систематично з колегами закладу, де працюю та колегами інших закладів освіти	систематично з колегами закладу, де працюю	іноді з колегами закладу, де працюю та колегами інших закладів освіти	іноді з колегами закладу, де працюю	не ділюся	
25	Ділюся з колегами досвідом щодо впровадження інтеграції в освітній процес, а саме:						
26	Гнучко адаптую зміст навчального матеріалу залежно від реакції учнів на його засвоєння	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
27	Мотивую учнів до різних видів діяльності	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
28	Мотивую учнів до різних видів діяльності, а саме:						
29	Створюю ситуацію успіху для досягнення позитивного результату навчання	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
30	Консультую колег щодо підвищення мотивації учнів	систематично з колегами закладу, де працюю та колегами інших закладів освіти	систематично з колегами закладу, де працюю	іноді з колегами закладу, де працюю та колегами інших закладів освіти	іноді з колегами закладу, де працюю	не консультую	

31	Консультую колег щодо підвищення мотивації учнів, а саме:						
32	Формую в учнів уміння самостійної роботи з різними видами та джерелами інформації	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
33	Навчаю учнів дотримуватися принципів академічної доброчесності під час роботи з різними джерелами інформації	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
34	Добираю ефективні методики та технології для освітнього процесу	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
35	Добираю ефективні методики та технології для освітнього процесу, а саме:						
36	Добираю методи і прийоми навчання таким чином, щоб максимально реалізувати освітню мету заняття	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
37	Зміст моїх навчальних занять доступний, логічно пов'язаний із попереднім матеріалом, збалансований за складністю та обсягом	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	

38	Поєдную різні види діяльності дітей (комунікативну, дослідницьку, проектну, ігрову, навчальну тощо)	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
39	Формую в учнів предметні та ключові компетентності під час освітнього процесу	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
40	Формую в учнів предметні компетентності під час освітнього процесу, а саме:						
41	Реалізую діяльнісний підхід у навчанні (пояснюю як застосувати знання на практиці, аналізувати, порівнювати, планувати тощо)	вільно	достатньо	маю деякі труднощі	обмежено	не реалізую	
42	Використовую право самостійно визначати обсяг годин для вивчення теми та змінюю послідовність вивчення тем	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
43	Враховую під час розроблення календарно-тематичного плану контингент класу, умови роботи закладу, освітню програму	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	

44	Створюю умови для розвитку критичного мислення в учнів, добираючи відповідні завдання, проблемні ситуації тощо)	вільно	достатньо	маю деякі труднощі	обмежено	не створюю	
45	Створюю умови для розвитку критичного мислення в учнів, добираючи відповідні завдання, проблемні ситуації тощо), саме:						
46	На занятті поєдную завдання репродуктивного та творчого характеру	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
47	Дотримуюсь індивідуально-диференційованого підходу до учнів під час навчання	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
48	Дотримуюсь індивідуально-диференційованого підходу до учнів під час навчання, а саме:						
49	Поєдную на занятті різні форми організації навчальної діяльності учнів з урахуванням їх індивідуальних особливостей	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	

50	Вибудовую освітню траєкторію розвитку кожного учня, враховуючи індивідуальні особливості та результати моніторингу	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
51	Надаю методичну допомогу колегам щодо реалізації індивідуального підходу в освітньому процесі	систематично з колегами закладу, де працюю та колегами інших закладів освіти	систематично з колегами закладу, де працюю	іноді з колегами закладу, де працюю та колегами інших закладів освіти	іноді з колегами закладу, де працюю	не надаю	
52	Підтримую інтерес учнів до заняття	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
53	Підтримую інтерес учнів до заняття, для цього використовую такі форми, прийоми та методи						
54	Створюю власні електронні (цифрові) навчальні та методичні матеріали	систематично	періодично	за освітньої потреби	іноколи	ніколи	
55	Створюю власні електронні (цифрові) навчальні та методичні матеріали, а саме:						
56	Формую в учнів навички безпечної роботи з різними Інтернет-ресурсами	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	

57	Використовую наявні в закладі освіти сучасні цифрові технології в навчальній діяльності учнів	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
58	Дотримуюсь академічної доброчесності під час використання матеріалів з Інтернет-ресурсів	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
59	Добираю найбільш вдалі цифрові технології для забезпечення якісної дистанційної освіти	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
60	Добираю найбільш вдалі цифрові технології для забезпечення якісної дистанційної освіти, саме:						
61	Оцінюю навчальні досягнення учнів, опираючись на розроблені критерії	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
62	Поєдную синхронний та асинхронний режим під час дистанційного навчання	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
63	Модифікую та комбіную наявні електронні освітні ресурси	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
64	Модифікую та комбіную наявні електронні освітні ресурси, а саме:						

65	Надаю методичну допомогу іншим учителям щодо можливостей застосування цифрових технологій в освітньому процесі	систематично з колегами закладу, де працюю та колегами інших закладів освіти	систематично з колегами закладу, де працюю	іноді з колегами закладу, де працюю та колегами інших закладів освіти	іноді з колегами закладу, де працюю	не надаю	
66	Надаю методичну допомогу іншим учителям щодо можливостей застосування цифрових технологій в освітньому процесі, а саме:						
67	Враховую індивідуальні здобутки кожного учня (у тому числі дітей з особливими потребами) під час оцінювання)	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
68	Знаю особливості організації інклюзивної освіти	досконало	достатньо	частково	обмежено	не знаю	
69	Знаю як працювати в команді психолога – педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами	досконало	достатньо	частково	обмежено	не знаю	
70	Залучаю учнів класу до активної співпраці/взаємодії в освітньому процесі в умовах інклюзії	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
71	Виховую повагу до Людини	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
72	Популяризую здоровий спосіб життя	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	

73	Знайомлю дітей з ознаками булінгу, причинами його виникнення та наслідками	систематично	майже завжди	часто	інколи	ніколи	
74	Розумію різницю ролей фасилітатора, організатора, координатора залежно від педагогічної ситуації	повною мірою	достатньо	частково	маю епізодичне уявлення	не розумію	
75	Використовую цифрові технології для комунікації з усіма учасниками освітнього процесу	систематично	майже завжди	часто	інколи	ніколи	
76	Використовую цифрові технології для комунікації з усіма учасниками освітнього процесу, саме:						
77	В умовах дистанційного навчання організовую регулярну та змістовну взаємодію суб'єктів освітнього процесу (вчитель, учні, батьки)	систематично	майже завжди	часто	інколи	ніколи	
78	Керую власними емоціями, передбачаю наслідки своїх дій, рішень, вчинків	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
79	Здійснюю моніторинг навчальних досягнень учнів, добираючи найбільш вдалий інструментарій	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	

80	Добираю домашнє завдання, спрямоване на оволодіння ключовими компетентностями, озвучую критерії його оцінювання	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
81	Виховую в учнів патріотизм	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
82	За найменшими ознаками запобігаю проявам булінгу	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
83	Позитивно розв'язую конфліктні ситуації	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
84	Демонструю особистісні якості: наполегливість, працелюбність, активність, цілеспрямованість. Комунікабельність	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
85	Володію способами профілактики та подолання професійного вигорання	досконало	достатньо	частково	обмежено	не володію	
86	Співвідношу власну діяльність з тим, що вимагає професійний стандарт (відповідність кваліфікаційній категорії)	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
87	Готова до роботи із супервізором	повною мірою	у більшості ситуацій	частково	дуже обмежено	не володію інформацією	
88	Знаю функцію супервізора щодо надання допомоги з планування моєї	повною мірою	у більшості ситуацій	частково	дуже обмежено	не володію інформацією	

	подальшої діяльності						
89	Можу прогнозувати професійне зростання, враховуючи результати аналізу своєї діяльності	вільно	достатньо	маю деякі труднощі	обмежено	не можу	
90	Особисті напрацювання представляю в різних формах (професійне портфоліо, авторський сайт, блог, публікації, ютуб-канал)	систематично	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
91	Готова бути педагогом-наставником	повною мірою	у більшості ситуацій	частково	дуже обмежено	не готова	
92	Маю особисті напрацювання, з якими готова поділитися з молодими колегами	повною мірою	у більшості ситуацій	частково	дуже обмежено	не готова	
93	Слідкую за новинами. Сучасними дослідженнями та новаціями в освіті	постійно	майже завжди	часто	іноді	ніколи	
94	Допомагаю колегам провести аналіз/об'єктивну оцінку професійної діяльності та визначити їх професійні потреби	систематично з колегами закладу, де працюю та колегами інших закладів освіти	систематично з колегами закладу, де працюю	іноді з колегами закладу, де працюю та колегами інших закладів освіти	іноді з колегами закладу, де працюю	не допомагаю	
95	Навчалась/вся та володію прийомами та навичками надання домедичної допомоги в різних ситуаціях	повною мірою	у більшості ситуацій	частково	дуже обмежено	не навчалась та не володію	

